



Baráth Katalin

Szinkron

történeteskönyv

Baráth Katalin

Szinkron

Impresszum

Copyright © Baráth Katalin, 2012

Borítófotó © Majsai Rita, 2012

ISBN 978-963-08-4910-4

www.afeketezongora.blogspot.com

www.facebook.com/barathkatalinkonyvek

A szerző Dávid Veron-sorozatának kiadója az Agave Könyvek. Webáruház: www.agavebolt.com

A fekete zongora [e-kiadása itt vásárolható meg.](#)

Előszó, ami valójában figyelmeztetés

Miközben volt olyan szerencsém (az egyszerűség kedvéért hívjuk szerencsének), hogy évről-évre újabb, könyvméretű Dávid Veron-történeteket írhattam, az érdeklődésem el-elkalandozott más irányba is. Szinte biztos vagyok benne, hogy minden író így van ezzel: nem képes leragadni egy műfaj mellett, és nem feltétlenül irigylésre méltó vakmerőséggel hagyja, hogy másféle szövegek is megkísértsék, könnyebb szövegek, nehezebbek, csavarosabb vagy egyszerűbb gondolkodást követelők, verbális szöszmötölést jobban vagy kevésbé igénylők.

Azokat a történeteket, amelyeknek ebbe a válogatásba sikerült beosonniuk, leginkább műhelymaradványoknak lehetne nevezni. Egy részüket még akkor írtam, amikor ki se láttam az egyetem padsorai közül, éppenhogy odahagyva az előző években amúgy sem igazán burjánzó lírikusi dzsumbujt; más részüket az egyetem után, az *Ida és az aranygyapjú* című ifjúsági regény megjelenését követően szenvedtem össze. Azért emlegetem a szenvedést, mert közben dolgozni kezdtem, és, mint mindenki, én is jócskán megtapasztaltam, hogy a diploma semmilyen segítséget nem ad a valódi munkahelyi körülményekhez való alkalmazkodáshoz és a valódi feladatok maradéktalan teljesítéséhez, szóval volt mire fordítanom az időmet és az energiáimat. Ráadásul a munkám, bevallom, őszintén érdekelt is, és tényleg magának követelte a figyelmemet, amiből így egyre kevesebb jutott bármiféle más, kreatív barkácsolásra. Mi több, a reklámszövegírásnak megvan az a szirénénekesen csábító tulajdonsága, hogy rendszeres megjelenést biztosít, sokkal harsányabbat és gyakoribbat, mint a szépírás, úgyhogy ha csak azt óhajtottam volna, hogy sokan lássák, amit csinálok, ez az óhajom nap mint nap hiánytalanul teljesült.

Ennek az időszaknak az elején született minden történet, ami a *Zsengék* fejezetcím alatt található. Nyomatékosan felszólítok mindenkit: ha ehhez a fejezethez ér, *alaposan gondolja meg*, valóban tovább akar-e lapozni. Azoknak, akik egyáltalán nem kíváncsiak azokra a szemérmetlenül személyes (és ezért, félek, többnyire érdektelen) vonatkozásokra, hogy milyen elképzeléseim voltak a kortárs irodalomról, hogy milyen kortárs magyar szerzőket olvastam, és hogy miféle novellákat tartott akkoriban (1997-től 2003-ig) divatosnak egy zöldfülű magyar szakos hallgató (utálnék itt megannyi esterházys szövegkölcsonzésre, amiket én is csak alig tudtam most, tíz évvel később azonosítani), azt javaslom, szemrebbenés nélkül ugorjanak a következő fejezethez. Annyit azonban a novelláim iránti tiszteletből muszáj elárulnom, hogy e zsengék között akad nem egy, amit egykorú online irodalmi lapok (ki tudja, milyen okból) közöltek, sőt, egyet díjjal is jutalmaztak; illetőleg néhány olyan ujjgyakorlattal is lehet itt találkozni, amelyek Spiró György novellaíró szemináriumára születtek. (Bízom benne, kétszáz év múlva már az irodalomtankönyvekben fog szerepelni a tény, miszerint az első irodalmi munkáért kapott honoráriumot Spiró tanár úrnak köszönhetem, mert ő ajánlott be a Magyar Rádióhoz egy horvát hangjáték reménybeli fordítójaként. A pár darab ezrest – szintén potenciális irodalomtörténeti kuriózum! – nyomban elvertem egy hajszárítóra, ami azóta is remekül funkcionál.)

Egy idő után a legtöbb dolog veszt a varázsából, és ez a reklámügynökségi kreatív munkájával sincs másként, így aztán 2008-ban fél- vagy inkább negyedgőzzel ismét nekiláttam, hogy régi tervemet nyélbe üssem: azazhogy írjak egy regényt. Ez a regény *A fekete zongora* lett. Az a jó egy év, amíg mindenféle kiadóknak küldözgettem a kéziratot, nem kecsegtetett semmi reménnyel a megjelenést illetően, úgyhogy közben beiratkoztam egy forgatókönyvíró-kurzusra, és összeraktam egy Pesten

játszódo poszt-apokaliptikus ifjúsági regény részletes szinopszisát is az elkészült első fejezettel együtt, hogy aztán ne nyerjek vele egy pályázaton, de később biztató véleményt kapjak egy kiadótól. A rövidebb lélegzetű történetekhez csak akkor tértem vissza, amikor *A fekete zongora* végre megjelenhetett, vagyis úgy tűnt, nem teljesen értelmetlen írással próbálkoznom.

Ekkor kezdtek szárba szökkenni a *Mesék* cím alatt összegyűjtött kis kalandok. A Gorgonzola kapitányról szóló legelső történetet egy festő-grafikus ismerősöm, László Maya káprázatos és grandiózus képzeletbeli vitorlása ihlette. A többi pedig már jött magától. Ezeket a meséket írni számomra már-már kikapcsolódás, mindenféle előkészület nélkül szoktam belefogni, éppen csak arra ügyelek, hogy valahogyan mind belepaszoljanak Goldinea világába, ugyanis ezt a világot eléggé megszerettem. A mesesor végére sehovaseillőségében végül odabiggyedt a *Három halál* című sci-fi is, aminek a léte sokkal inkább a műfaj iránti lelkesedésemet, mint a jövőbeli ambícióimat tükrözi, nyugtatnám meg gyorsan a rémüldözőket.

A *Friss nyomok* fejezetet a krimiszerű novellák számára nyitottam. Ezeket (a mesékkel együtt) többnyire a Scribd.com-on is olvashatták már azok, akiknek arra szottyant a kedvük. A *Poszttraumatikus pedikőr* a Hamu & Gyémánt magazin számára készült, a történetet egy, a magazintól kapott fotóra kellett alapoznom. A *Szinkronban* című kisujjnyi sztorival egy facebookos, a londoni olimpiához is kapcsolódó ígéretemet teljesítettem, míg az *Ég veled, mama!* egy alternatív történelmi krimikísérlet (amivel, félek, az alternatív történelem iránti érdeklődésem még korántsem semmisült meg). *Az eichstätti remeték meséje* kissé kilóg ebből a sorból, ugyanis ezt még egyetemistaként írtam (látszik is rajta a bösz posztmodern igyekezet), de mivel szintén egy nyomozás története, ebben a csokorban a helye.

Bölcsen jobblétre szenderült költői énem kísért a *túlélő* című versben, amibe azok a szerencsések (?) botlanak majd bele, akiknek sikerül a kötetten átvergődniük. Ehhez is tartozik egy kép, méghozzá egy budai falmaradványról, amit Majsai Rita barátnőmnek sikerült észrevennie. Ugyanőt illeti a köszönet a kötet borítóját meghatározó fotóért is.

És ha már belecsúsztam a köszönömökbe: nem tudok eléggé hálás lenni, amiért [Farkas István](#) (Dworkyll) az elvárhatónál jóval szakszerűbben formát adott ennek az e-gyűjteménynek. Ugyanígy köszönet illeti [Csapó Tomi](#) kollégámat, aki a borítóterveket készítette, valamint [Szász Tibi](#)t, akitől a tárhelyre vonatkozóan kaptam tippeket.

Végül pedig jár a köszönet annak a sok olvasónak is, akik addig rontották a szemüket a Scribd.com-ra feltöltött novelláimmal, hogy el kellett gondolkodnom: miért is ne adhatnék a kezükbe egy olvasóbarátabb gyűjteményt az ott felhalmozott írásokból.

Utóirat

Volt-van nekem egy jóbarátom, aki évek óta kitartó lelkesedéssel rágta a fülemet az e-könyvek miatt. Reméltem, hogy ez az összeállítás vagy legalább az ötlete tetszeni fog neki. Nem tudhattam, hogy nem lesz már módja beleolvasni. Abban viszont egészen biztos vagyok, hogy nélküle nem születhetett volna meg ez az e-novelláskötet.

A könyvet éppen ezért Neked ajánlom, István.

Baráth Katalin

Budapest, 2012. szeptember 23.

I. Mesék

(2010)

Hajdanában nem volt párja Goldinea városának.

Palotái egy kiugró, körteforma félsziget legdélibb csücskében emelkedtek, lábát a békés, zöldeskék tenger mosta, fölötte szikrázóan kék ég mosolygott szüntelen. Lakói alig ismerték a telet; ha csak egy csöpp zápor is esett, máris riadtan futottak fényűző házaikba, dús gyümölcsösökkel övezett villáikba. A hóról bizonyosan nem tudták, eszik-e vagy isszák, mert Goldinea határában a tömött kalászu gabonát fáradhatatlan napfény érlelte aransárgára, kertjeiben az almát pirosposzsgásra.

De Goldinea lakóit nem a búza, és nem is a gyümölcsök tették páratlanul gazdaggá. A polgárok erszényébe igazából az öbölben tanyázó csodahalak ontották az aranyakat: a rozdsaszín pikkelyes érchering és a hófehéren ragyogó gyöngylazac. Ezek a halak elkerülték a világ összes tengerét és óceánját, csakis abban az erősen sós vízben lubickoltak, amely Goldinea körül fodrozódott. A régiek úgy tartották, Goldineát egy halász alapította, aki egy vihartól elsodorva rábukkant a körte forma félszigetre, és körülötte a soha nem látott, soha még ki nem fogott csodahalakra.

A város iskoláinak szigorú professzorai azonban mélyen hallgattak az egyszerű halászberről, ám annál többet fecsegték az Arany Hableány legendájáról, amit a halász utódai ötlöttek ki, hogy méltóbb történelmet illesszenek az egyre szélesebb és fényűzőbb sugárutakhoz, a kocsikba fogott hollófekete karéloszi lovakhoz, amelyeknek futásában az utca tokásra-pocakosra hízott népe meg-megtorpanva gyönyörködött, közöttük is leggyakrabban Porfiridon halgazda, aki Goldinea halászatát felügyelte, és így az egyik leghatalmasabb embere volt a városnak. Rangban szinte csak Romelin úr, a polgármester előzte meg, aki nem csupán a város apró-cseprő ügyeiben rendelkezett mindenható szóval, de a belső országokkal való halkereskedelmet is ő maga intézte. Miért is engedte volna át másnak ezt az üzletet, amikor a város feletti hegyre ebből a pénzből építtetett héttornyú kastélyt?

Ahogy mondom, a csodahalak mérhetetlenül vagyonossá tették Goldinea polgárait. Az egyre kövérebb és lomhább mozgású férfiak, az egyre csillogóbb ékszereket viselő, egyre zsírosabb kacajú asszonyok bizakodva néztek a jövőbe, hiszen a halak változatlan sokaságban úszkáltak a goldineai öbölben, a világ pedig egyre éhesebben, egyre türelmetlenebbül várta az újabbnál újabb, jéglapokkal frissen tartott halszállítmányokat.

A büszke goldin szíveket csak alkonyattájt szorongatta valami láthatatlan, ismeretlen félelem. Amikor a láthatáron felfénylettek a narancs, ibolya és rózsaszín sávok, mögöttük az éjszaka sötétjével, Goldinea minden egyes polgára nyugtalanul fürkészte a horizontot; lesték a sejtelmes veszélyt, amelynek a tengerről kellett érkeznie. Senki sem tudta, mi is fenyegeti valójában a várost, hiszen senki nem hitte el a kalózhajó meséjét, amivel a gyerekeket ijesztgették – kivéve persze a gyerekeket. Porfiridon halgazda alig nyolcesztendő kislánya, Loncilla például könnyes szemmel, falfehérré sápadva pislogott a tenger felé, nehogy megpillantsa a Moramora csontfehér árbocait a szelíden csapdosó hullámok felett, a hajó orrában pedig a félszemű, háromszakállú Gorgonzola kapitányt. Loncilla délután sokáig rajzolgatott kint a kertben, és estére minden zsírkrétája elkopott, ami szörnyen felmérgezte cipóképű dadusát. A dadus azonnal a Moramorát kezdte emlegetni.

– Már úton van a kalózvitorlás, hogy elvigyen magával, csúnya lány! Már közeleg a csúf Gorgonzola kapitány, hogy a rossz gyerekekből mártást főzzön a ceteknek!

Így hát Loncilla remegő kezekkel szorította magához a paplanát, amire gondos szolgálkék nefelejcséket hímeztek, és az ablakhoz tipegve rémulten leste a tengert, amelynek felszínére lassan a

csillagok fénye kezdte szórni gyémántporát.

A dadus kárörvendő mosollyal állt mögötte. Kezét csípőre tette, és elégedetten nézte, ahogy a fekete loboncú kislány a kikötői nyüzsgésre ügyet se vet, csak a horizontot bámulja meredten.

Hanem aztán neki is észre kellett vennie, hogy a parton alábbhagy a koraesti lárma, és a hajóikat a hajnali halászatra felkészítő goldinok éppúgy a tengerre figyelnek már, akárcsak a lány.

És akkor Loncilla lassan felemelte kezét, és remegő ujját a láthatáron növekedő fekete pontra szegezte.

– A Moramora! – suttogta alig hallhatóan.

A dadus gúnyosan felnevetett.

De akkor a kikötőben is felharsant az ijedt kiáltás.

– A Moramora!

És nyomában százak kezdték ordítani Gorgonzola kapitány nevét.

A dadus pufók arcából kifutott a vér. Ő maga olyan fürgén siklott ki a szobából, mint a gyík, és úrnője nevét kiabálta. Loncilla azonban meg se moccan: ujjával továbbra is a Moramora felé mutatott, amelynek csontfehér vitorláitól még az éjjeli sötétség is menekülni látszott, mert halotti lepelként világítottak a felhőbe burkolózó Hold alatt.

A büszke goldinok lassan visszanyerték lélekjelenlétüket, s mire a Moramora befutott a kikötőbe, néma tömegben, kalaplevéve, citeráló térdekkal gyűltek össze a parton. Közöttük ott díszelgett Porfiridon halgazda, Loncilla édesapja, maga előtt tuszkolva a kissé bátorságát vesztett, rőt pofaszakállú Romelin urat, a polgármestert.

A hajó befutott.

Fedélzetén félmeztelen, dagadó izmú szerecsen eresztette a tengerbe a vasmacskát. Aztán a csupa vörösbe öltözött legénység csónakokba szállt, és a partig evezett. Az utolsó csónak végében egy ösztövé, ijesztően magas, szakállas alak állt, rezzenéstelenül a sóillattal terhes esti szélben, fején vörös kalap. Mindenki tudta, hogy ő Gorgonzola kapitány: elárulta a temetőfekete szakáll, amit viselője három ágra font, a fonatok végére egy-egy kis smaragdot tűzve. A kapitány fél szemét vörös kendő takarta, de az a maradék egy szeme olyan sötét tűzzel világlott, hogy a polgármesternek az jutott eszébe: most ő menten hátat fordít, és kifut a világból.

A Moramora matrózai két rendbe sorakoztak. Eléjük egy apró termetű, kopasz emberke ugrott (a fedélzetmester), aki kezében szorongatta vörös sapkáját, és meglepően öblös hangon jelentette be a kapitányt:

– Felipe Marcello Catalunya de Gorgonzola!

Kiáltását engedelmesen visszhangozták a környező hegyek.

A kapitánynak szempillája se rebtent, csak állt, és merőn nézte a fedélzetmestert azzal az egy szemével.

A marcona szerecsen, aki a fedélzetmester mögött cövekelt, ujjával megbökte matróztársa hátát. Jól hallhatóan odasúgta neki:

– La Tacigatulpa, te szerencsétlen!

Az emberke köhintett, és valamivel kevésbé harsányan fejezte be a kapitány bemutatását:

– Ja és... La Tacigatulpa!

Gorgonzola kapitány lassan bólintott. Szakállán megcsillantak a smaragdok, ahogy fejét a nyomorultan álldogáló goldinok felé fordította. Nem emelte föl hangját, így is világosan lehetett érteni, amit mond.

– A sótartókat!

Goldinea népe mozdulni sem mert, csak kidülledt szemmel bámulták a kapitányt.

A polgármester összeszedte maradék bátorságát, és egy lépést előre csoszogott.

– Hogy mondta, kalóz uram? – kérdezte alázatosan hajlongva.

– Jól hallottad, te hízott ökör! Hozzátok a sótartóitokat! Mind egy szálig! Most azonnal, a matrózaim mindenkitől átvesznek egyet! Mozgás, szárazföldi patkányok, mozgás, kövér halászcicamicák! – süvöltötte a kapitány.

Goldinea népe egyként kuncogásba tört ki, akár a rosszcsontok a leghátsó padban. Félelmük tovaszállt, és a boldog megkönnyebbüléstől, hogy Gorgonzola kapitány nem a gyermekeik életét, urambocsá, az arányaikat akarja megkaparintani, szinte a karéloszi lovak frissességével futottak hazáig, s hozták szorgalmasan vissza porcelán, ezüst és drágakő sótartóikat, telis-teli a csillagfényben felragyogó fehér sókristályokkal.

„Gorgonzola kapitány nyilvánvalóan meghibbant”, vélték, de egy percig se bánkódtak miatta. Só akad bőven, de az aranyra vigyázni kell, mert annak mindig szökni van kedve.

Miután a matrózok óvatosan mahagóni tálcákra zsúfolták az ezer és ezer sótartót, egy balettáncos kecses mozdulataival szálltak csónakba, nehogy egy szem só is a tengerbe vesszen. Gorgonzola kapitány távozott utoljára. Végignézett a szemlátomást rajta nevető goldinok díszes gyülekezetén, megvillantotta farkasvigyorát, majd maga is csónakba szállt.

Búcsúzóul odakiáltotta:

– Még találkozunk, sója vesztett patkánynépség!

Ám a goldinok csak kacagtak rajta. Sírást tetteve hüppögtek, és selyemzsebkendőiket lobogtatták gúnyosan az éjszakában elillanó Moramora karcsú árbocai, csontfehér vitorlái után.

• • •

Gorgonzola kapitány látogatását sokáig emlegették nevetve Goldineában. Hogy ilyen könnyen megmenekedtek a legendás kalózoktól, csak még elbizakodottabbá, még önhittebbé tette őket. Még élénken emlékeztek a Moramorára, amikor csatornát ástak a közeli folyóhoz, hogy összekössék a tengerrel, és így csodahalaikkal még könnyebben, még gyorsabban elvitorlázhassanak a távoli városokba. A bővizű folyamon gyerekjáték volt felhajózni, a kereskedelem haszna tehát az utolsó garasig az aranyhímméssel díszített goldin zsebekbe vándorolt. A környező városokban gyűlölni kezdték őket, mert a csodahaláról nem tudtak lemondani, de immár semmi vagyonuk nem származott a halkereskedelemből; míg ők egyre csak soványodtak, Goldinea utcáit egyre simábbra faragott macskakövek, egyre cifrább mintázatú kovácsoltvas kapuk ékítették.

Amikor bekövetkezett a katasztrófa, Gorgonzola kapitányra már csak egyvalaki emlékezett: az idők során ősz kontyú, hajlott hátú, öregasszonnyá vénült kislány, Loncilla. A Goldineát szelíd habokkal övező tengerbe túlon túl sok édesvizet hordott az új csatorna, és a csodahalak, a rozsdaszín pikkelyes érchering és a hófehéren ragyogó gyöngylazac lassanként tovaúsztak más, sósabb vizek felé. Goldineában kitört a pánik, vadabbnál vadabb tervek születtek a halak visszaszerzésére. Végül nagy fába vágták a fejszéküket: betemették a csatornát, és elhatározták, hogy a saját pincéikben sorakozó sótümböket áldozzák a sértődött tengernek, ilyen módon veszik el az édességét, s csalogatják vissza a csodahalakat.

Így is történt. Goldinea már csak alig-alig büszke népe hozzászokott a sótlan levesekhez és az ízetlen sültékhez. De a halak mégsem úsztak vissza.

Egy messze földről érkező híres aquátor (a vizek tudósa), akit súlyos aranypénzekkel fizettek meg, végül megállapította, hogy a tengersizség ötlete remek volt, éppen csak kicsivel több só hiányzik, hogy a víz újra kellőképpen csábítóvá váljék a csodahalak számára.

Romelin polgármester unokája, aki örökölte a polgármesterséget, szomorúan sóhajtott fel:

– De hát honnan vegyünk? A szomszéd városok nem adnak, mert haragusznak ránk. Hamarabb küldenek ellenünk sereget, mint csipetnyi sót...

– Én ezt a problémát már meg nem oldhatom – rántotta meg a vállát a szemüveges aquátor, és amilyen gyorsan csak tudott, elutazott, nehogy a rossz hírű goldinok visszapereljék tőle az aranyat.

Úgy tűnt, Goldineának mindörökre vége. Már senki nem beszélt az Arany Hableányról – csak az öreg halászt átkozták, aki éppen ezen a szerencsétlen helyen tudott megtelepedni. Már arról tanakodtak, vajon mennyit kell utazniuk, hogy olyan országra leljenek, ahol nem gyűlölik, hanem befogadják őket – amikor egy tavaszi estén titokzatos hajó vitorláit bukkantak fel a horizonton.

– A Moramora! – kiáltotta egy feketébe öltözött, kétrét görnyedt, vénséges vén öregasszony. Loncilla volt az, azazhogy most már Loncilla néni.

Egyszerre mindnyájuknak felrémlt Gorgonzola kapitány ösztövére, ijesztően magas, szakállas alakja, a smaragdok, ahogy zölden ragyognak a holdfényben. No persze saját szemével csak Loncilla néni látta a kapitányt, a többiek apáik, nagyapáik meséiből ismerték a Moramorát és a furcsa, bolond matrózokat, akik elhajóztak a sótartóikkal.

Az ezer meg ezer sóval teli, porcelán, ezüst és drágakő sótartóval.

Ha azt a sót mind összeadnák, éppen elég lenne, hogy a tenger végre elveszítse édességét, s visszatérjenek a csodahalak, a rozsdaszín pikkelyes érchering és a hófehéren ragyogó gyöngylazac.

Egy csöpp büszkeség sem hevítette már a goldinok vérét, amikor most, hosszú esztendő múltán ismét felsorakoztak a kikötőben. Hajlott háttal, alázatos tekintettel várták, hogy a csónakok kikössenek, és a fedélzetmester a hangyányit sem vénült Gorgonzola kapitány legutolsó nevét is elharsogja:

– La Tacigatulpa!

A kapitány szakállán megcsillantak a smaragdok, ahogy fejét a nyomorultan álldogáló goldinok felé fordította. Nem emelte föl hangját, így is világosan lehetett érteni, amit mond.

– Visszavásároljátok a sótartókat, ostoba patkánynépség?

Goldinea polgárai némán bólogattak.

– De minden aranyatokat ide kell hoznotok érte.

A goldinok melléből nehéz sóhaj szakadt föl, de újra csak elindultak immár görnyedt falú, omladozó házaik felé, hogy a matrózok ellenőrző pillantásai által kísérve minden vagyonukat Gorgonzolának adják, cserébe a sótartókért.

Így rabolta ki a csontfehér kalózhajó ura Goldinea városát, amelynek hajdanában nem volt párja, s amelynek népe nemzedékeken át hitte, hogy Gorgonzola kapitánynál bolondabbat még nem hordott hátán a tenger.

(2011)

Kéköböli Omér Goldinea legelhagyatottabb, ugyanakkor legvarázsosabb pontján, a Visszhang-szirt csúcsán állt. Lefelé bámult, a többszáz könyöknyi mélységben hullámozó tenger bíborból violára, aztán zöldből királykékre váltó habjaira. A víz riasztó messzeségből tükrözte vissza az ezerszínben játszó hajnali eget. Kéköböli Omér szíve a torkában dobogott, tenyere izzadt, homloka gyöngyözött. De Kéköböli Omér tudta: ha nem ugrik le nyomban, akkor minden reménye veszendőbe megy, és halála keserű napjáig koldusként tengődhet.

– Ha csak nem halok meg most azonnal, ahogy a vízbe pottyanak – morfondírozott, és hosszan lelógó, vöröses, bozontos szakállát fésülgette remegő ujjakkal.

Bizony kár lett volna Kéköböli Omér életéért: ifjú volt még jócskán, és a piacon áruló fiatalasszonyok szerint igencsak szemrevaló. Dús, hullámos vörös hajának a tenger felől támadó szelek közül egyik se tudott ellenállni: mind belekapott, hogy kedvtelve fésülgesse. Vad tekintetű kék szemébe gyakran pillantottak bele az aranyhajú goldin leányok, és sütötték le nyomban pillájukat piruló orcájukra. Termetre különb volt, mint bármely távoli vidékről érkező tengerész, széles vállán tollpiheként nyugodott a hatalmas zsák, amit reggelente a piacra cipelt, hogy tartalmát a tüzes vasrácsra borítsa, megsüsse, és végül eladja a piacon tüsténkedő goldin feleségeknek, házvezetőnőknek, cselédleányoknak.

A zsákban kerekded sumbenyeszemek lapultak egymáshoz szorulva. Omér ügyelt rá, hogy a zsák utolsó körömmi helyét is megtöltse sumbenyével, amit az apjától örökölt csöppnyi sumbenye-kertben vadászott össze. A sötétvörös sumbenye éjjel, a holdfény hideg fényében ért meg, akkor hullott puha koppanással a föbe. Amikor a Szent Lazaciusz bazilika kagylóból kirakott toronyórája ötöt harangozott, Omér kipattant szegényes türkiizmezei kunyhójának toldozott-foldozott ágyából, magára vette a gallérjafosztott, szürke kardigánt, amit még a nagymamája kötött neki algafonalból, szabadon engedte lángcsimbókos pumákkutyáját, és a kutya víg csaholása kíséretében kigyalogolt a sumbenyeligetbe. Szaporán hajlongva összeszedett egy zsáknyi sumbenyét, aminek az íze nyersen leginkább a sózott hagymára hasonlított (Olajos Lajos, a nevezetes goldin főszakács híres receptkönyvében a rozsdaszín pikkelyes ércheringhez ajánlotta köretként), ám sütve megédesült, és az ősz végén a vesszőkön felejtett szőlő mézességére emlékeztetett. A goldinok leginkább forrón szerették: Omér alig mérte kesztyűjével papírkagylóba mérte a frissen sült sumbenyét, a legtöbb goldin menyecske vagy gyerkőc máris hamm, bekapta a feketére égett, de belül kimondhatatlanul édes szemeket. Hiába égette a szájuk sarkát, behunyt szemmel élvezték a gazdag, cukros ízt, ami szétáradt a nyelvükön.

Csakhogy Omér édesapja, Kéköböli Ottokár egyáltalán nem csinált jó vásárt, amikor Goldineába hajózott a kincset érő sumbenye magokkal, és sumbenyesütésből akart virágzó üzletet kovácsolni. A goldinok ugyanis nem hírből sem ismerték a telet: a körte formájú félszigeten, amelyre Goldinea boldog városa épült, az örök tavasz és nyár tanyázott, a nap sugarait ritkán szűrte meg ármányos felhő, a földeket ritkán verte jég, a kagylódíszes tetőket (a kémény körül zsongó okkerbogarakkal) a város történelme során csupán egyszer takarta nehéz hópaplan. Márpedig a forró sumbenye igazán télvíz idején esett jól az embernek. Omér zsebében bőven gyűltek a goldin aranyak, amikor északról érkező jeges fuvallat borzongatta a kerteket; ámde ilyen napok csak elvétve köszöntöttek Goldineára, az esztendő legtöbb hónapjában napfény cirógatta a gondosan nevelt, kávéillatú moka virágokat, és

barátságos, enyhe szellő segítette be a messzi földről érkező vitorlásokat és a helyiek halászbárkáit a kőfalakkal kerített goldin kikötőbe.

Omér hősiesen tűrte a szegénységet egészen addig a napig, míg Goldineában ki nem kötöttek a roppáni cukorkaárusok, ládikóikban ezerféle édességgel, köztük a sumbenyeízű rágicsókával. Omér egyszer (kíváncsiságból) vett tőlük a maréknyi rágicsókát, és bár esküdni mert volna rá, hogy az édesség tengeri fűből és kagylólisztból lett kotyvasztva a messzi roppáni üstökben, azt el kellett ismernie, hogy az íze (ha távolról is, de) emlékeztetett a sült sumbenyére. Azzal a jelentős különbséggel, hogy nem volt forró, ezért nem csak hidegben esett jól szemezni belőle.

Kéköböli Omér sumbenyesütőjét a goldinei piacon lassacskán mindenki elkerülte. A goldinok nem vágytak a tenyérégető, szőlőédes sumbenyeszemekre, szívesebben nyalták a morkavirágból készült fagyaltot, vagy ropogtatták a gyanús eredetű roppáni cukorkákat. Omérnak lassan arra se telt, hogy csontot vessen hű pumákkutyájának, pedig a saját szájától már régen megvonta a falatot. Csak feküdt a toldozott-foldozott ágyacskáján, néha bekapott egy-egy nyers sumbenyét (tüzelőre már régen nem futotta), bámulta a penészvirágos mennyezetet, és némán várta a halált.

Egyik éjjel aztán eszébe jutott az ősi történet, amit még Goldineába való érkezésük első napján mesélt neki az édesapja. A mesében egy fiú szerepelt, aki, hogy hűtlen kedvesét, a virágáruslányt megbüntesse, a Visszhang-szirtől leugorva foglyul ejtette a tavaszt, hogy örök tél uralja a világot, és jéggé dermedjen minden bimbó, minden szírom.

Omér hirtelen fölült az ágyában (meg is szédült alaposan). A homlokára csapott, mert rádöbent: ha ő is télbe borítaná Goldineát, bizony elkelve az a sok forró sült sumbenye, és nyomban vége szakadna a szegénységnek!

Csupán annyit kell tennie, hogy nyakon csípi a tavaszt, elrejtí, és soha többé nem eresztí szabadon.

Szerencsére a mesében szerepelt az is, miféle úton-módon kell kézre keríteni a tavaszt. Kéköböli Omér éppen ezért állt most a Visszhang-szirten, és igyekezett rászánni magát, hogy belevetődjön a rémisztő távolságban csillogó tenger vizébe. Merthogy a tavasz a tengerben lakozott, ahogy a mese tartotta, a tenger mélyén bújt meg egy apró, piros szemű, piros pöttyös, háromkarú polip alakjában.

Omérnak eszébe jutott éhező pumákkutyája, akinek lesoványodott oldalán kidudorodtak a bordák. Becsukta hát a szemét, és – ugrott.

Csodák csodájára semmi baja nem esett, ahogy a tengerbe csobbant, épp csak a térdét koccantotta neki egy muhókőnek. Ettől azonban még képes volt gyors, erős karcsapásokkal úszni mind lejjebb és lejjebb, a tenger sekély fenekén megbúvó muhókő-barlangok bejárata felé. Vigyáznia kellett, nehogy hosszú, rőt szakálla belegabalyodjon valamilyen vízibokorba, nádivirágba, és nem ártott arra sem figyelnie, hogy az apró, de hegyes fogú picápák föl ne figyeljenek a mozgására.

Végre sikerült beúsznia a legtávolabbi muhóbarlangba, ahol a tavaszpolipot sejtette. Érezte, hogy levegője fogytán. Tüdeje szűkült, karjából kiszökött az erő. Ám a barlang mélyén, ahová alig hatolt már a reggeli nap sugara, egy lapos, üres kagyló alatt megpillantotta a piros pöttyöket. Nem ért rá vacakolni: megragadta a polip három karja közül a legközelebbit, és villámgyorsan berántotta a csodaállatot a magára kötözött sumbenye-zsákba. Hogy a zsák száját bekötözze, arra már nem maradt ideje. Ha nem akart megfulladni, nyomorultul a tengerbe veszni, azonnal a tenger színe felé kellett úsznia. A zsákmányát rejtő zsák száját szorítva heves kapálózással, utolsó erejével fölfelé kezdett úszni, és mire az utolsó légbuborék is kipattant az orrából, Omér ázott, vörös üstökén is megcsillant a nap. A sumbenyeárus sápadtan kapkodott a levegőért, de tudta, hogy immár megmenekült: zsákjában mozgolódik a tavasz, előtte pedig a sosem látott zordságú, kövér hópelyhekkkel és aranytallérokkal sűrűn szállingózó goldinei tél.

Abban a sanyarú esztendőben bizony barátságot kötöttek a lenge selymekbe és könnyű

krepdesinbe öltözködő goldinok a prémszegélyes bundákkal és hódfarkas kucsmákkal. A tengert (mindössze másodjára a goldin történelemben) vastag jégtakaró fődte, hajó se ki, se be nem futhatott. A csodahalakhoz sem fértek hozzá a halászhálóval. De míg hét lakattal zárt ládáikból ki nem fogyott az arany, addig Kéköböli Omér számítása bőven bevált: hosszú sorok kanyarogtak az amúgy elnéptelenedett piacon (hiszen se barack, se káposzta, se alma, se spenót nem termett meg a nehéz hópaplan alatt nyögő kertekben), mind-mind Omér sumbenye-sütődéje előtt.

A tavasz pöttyös polipja mindeközben egy beföttesüvegből pislogott kifelé Omér spájzában. Szánalmas látványt nyújtott piros szemével, maga alá gyűrt három karjával. Ám a pumákkutyán kívül senki nem akadt, aki megsajnálja. Omérnak esze ágában sem volt lecsavarni az üveg tetejét, hogy egy aprócska léket üssön, és a fagyos tengervízben útjára bocsássa a rabul ejtett tavaszpolipot. Hogyisne! Hogy újra befussanak a roppáni cukorkaárusok hajói! Hogy a fagyaltárusok erszénye hízzon az övé helyett! Omért még az sem aggasztotta igazán, hogy a boltokból és a piacról lassacskán minden elfogyott, és a vacogó goldinoknak nemcsak a kerti terméseket kellett nélkülözniük, hanem a kenyeret és a tűzifát is, ami rá, Omérra éppúgy igaz volt, mint mindenki másra. Omér azonban ügyet se vetett efféle gondokra. Minden reggel kikotorta a hó alól a sumbenyét, kivitte a piacra, megsütötte, és vígan beszédte az érte járó aranyakat.

Hanem egyik hajnalban hiába söpörte-lapátolta az összekeményedett havat a liget elszáradt-kifakult fűvéről, egy szem nem sok, annyi sumbenyét sem lelt. Omér levette finom nyúlszőr kalapját divatosra vágatott vörös hajáról, és gondterhelten vakarta meg a fejét. Addig törprengett-töprenkedett, tapogatta a sumbenyecserjék ágait, simogatta a fagyott földből kiálló gyökereket, míg rá nem jött: ha nincs tavasz, sumbenye sincs.

Nehéz sóhaj szakadt föl Omér melléből. Tehetetlenül tárta szét kesztyűs kezét, aztán elegáns nyúlszőr kalapját a fejébe nyomta, hermelinbundáját összehúzta, és szépen hazaballagott. Benyitott a spájzba. A tavasz beföttesüvegét óvatosan vadonatúj tarisznyájába süllyesztette. A havas-jeges ösvényen leóvakodott a tengerpartra, hogy egy aprócska léket üssön, és a fagyos tengervízben útjára bocsássa a rabul ejtett háromlábásfejűt.

És várt.

Nem sokáig kellett várnia: alighogy a polipka hófehér, piros pöttyös feje búbja elmerült a vízben, hatalmas roppanásokkal olvadásnak indult a tengert fogságban tartó jégmező. A nehéz, ólomszínű hófelhőket szétkergette az új erőre kapó napfény, amelynek cirógató sugár-ujjai nyomán kiegyenesítette görbült derekát a fű, a fa, a virág.

Alig telt bele egyetlen hét, és minden visszatért a régi kerékvágásba. A goldinok gyorsan elfeledték a telet, csak a krónikáskönyvekben maradt róla néhány szomorú bekezdés. A vitorlák újra kibomlottak, a halászok hálói ismét roskadoztak a rozdszín pikkelyes ércheringtől és a hófehéren ragyogó gyöngylazactól. A kertekben kifeslettek a sórózsák, a moka virágok és rézliliomok bimbói, és az enyhe alkonyatban langyos szellő hordta szét bódító illatukat. A sumbenyecserje is kivirágzott, de Omér (ahogy előre sejtette) nem sok örömet talált benne, mert a piac újra megtelt gyümölcs- és zöldségárusokkal, sőt a roppáni cukorkakereskedők tarka vitorláit is hamarost a kikötőben lobogtatta a szél.

De Omér nem szomorkodott többé. Végül is ő volt az, aki halált megvető bátorsággal kihalásztta a tengerből a tavaszt – ez a bátorság vajon nem lenne elég, hogy sikerrel jelentkezzen a legendás Búvárkirály malacpecsenyén és mézeskrémesen tartott seregébe?

(2011)

Messze-messze, a fűzöldbe öltözött óceánokon és a ködkabátba burkolózó hegyeken túl, Goldinea híres városában élt egy kislány. Vizorkának hívták.

Szülei, akiket sose látott, eredetileg Heringfalussy Vizeának keresztelték, de rövid élete során még senki sem szólította se Heringfalussy kisasszonynak, se Vizea madmazellnek. Mert mindnyájan, úgy a kalóztól rettegő gazdagok, mint a semmitől se félő szegények, csak egyféleképpen hívták: Egyszemű Vizorkának.

Mert a kislánynak bizony csak egyetlen szemet ajándékozott a Teremtő, és az az egy szem szem se hófehér kis homloka közepén pillogott, hanem ugyanott, mint a többi embernek a bal szeme. Szép szem volt az az egy szem, a goldin kislányok közül senki se dicsekedhetett ilyen nagy, rózsaszínű, napkerek szemecskével. De hiába: a Gigászi Halháborúban megsebesült Félszemű Jakab koldusbácsin kívül Goldineában mindenkinek két szemet juttatott a sors, így Egyszemű Vizorka szükségképpen kilógott a kétszeműek rátarti társaságából. Szívesen vállalta volna akár a szolgálólány szerepét, amikor a többi kislány királylányosat játszott a türkizmezei játszótéren, de a selyembe, bársonyba, drága műpikkelybe öltöztetett copfos kis boszorkák egy szót sem váltottak vele. Csak odébb telepedtek a Türkizmező túlsó sarkába, hogy Egyszemű Vizorkától minél távolabb játszassák buta társasjátékaikat. A kisfiúk se bántak Vizorkával különül. Hiába jelentkezett a kislány könnyes rózsaszín szemmel, hogy ő majd fut a focipályáról messzire szálló labda után, és loholva visszahozza – a fiúk távoli Stoplisztánban vásárolt, száztalléros cipői válaszul úgy találták el a labdát, hogy az épp Vizorka feje búbjának pattanjon. Vizorka sírva fakadt, a fiúk meg olyan hangosan nevettek rajta, hogy a közeli tónál lapubékára vadászó, kövér vadpufajkák riadtan csapdosni kezdtek szárnyaikkal, és csapatostul vonultak el csöndesebb vidékre.

Vizorka otthon sem talált nyájas fogadtatásra. Nagynénje, Heringfalussy Epressa nevelte, mert amikor édesapja, egy híres kalózvezér tömlöcmestere megtudta, hogy kedvese egyszemű leánykát hozott a világra, hanyatt-homlok evezett idegen vizekre egy vén tutajon. Azóta csak Porfiridon halgazda találkozott vele egy stoplisztáni cipésznél, ahol a papa állítólag éppen nyúlcipőt rendelt. (A halgazda mindig jóízűt kacagott, amikor Vizorkának előadta ezt a történetet – a kislány sose értette, miért.) Vizorka édesanyja pedig összeházasodott a Cápacirkusz idomárjával, és vele járta az óceánokat. Soha sem látogatta meg egyszemű kislányát, csak egy-egy fényképet küldött neki hébe-hóba. A képeken hol Ursulával, a medvehal-táncoltatóval pózolt, hol a Búvárkirály előtt hajlongott alázatoskodva, hol egy kivénhedt, műfogsoros cirkuszi cápa szájába dugta be széles ál-mosollyal a fejét.

Vizorka iskolába se járt. Nagynénje, Epressa úgy gondolta, nem érdemes megijeszteni a tehetős kereskedők, halászok vagy neadjisten Romelin polgármester úr gyermekeit egy egyszemű furcsasággal. Inkább levonszoltatta a cselédlánnyal a padlásról a nagymama poros, öreg, vastag könyveit, és odavetette őket Vizorkának, hogy tanuljon meg belőlük olvasni. Epressa néni sose merészkedett a padlásra, mert rettegett a dagadt okkerbogaraktól, akik köztudomásúlag a kémény környékén szerettek tanyázni.

Vizorka, mivel egész álló napra egyedül maradt, gyorsan megbarátkozott a könyvekkel. Más szórakozása nem is igen volt: csak ült apró, sötét szobácskájában az ágya közepén, és míg az egyik kezével a könyvet lapozta, a másikkal a rongyos takaró rojtjait csavargatta. Néha be-betűzött egy

elkőborolt napsugár – ilyenkor felcsillant Vizorka rózsaszín szeme, és visszalapozott a legszebb rajzhoz, hogy gyönyörködhessen a fénytől életre kelt színekben.

Ám egyszer csak érkezett a szomorú délután, amikor Vizorka az utolsó könyv utolsó lapját is elolvasta. A kislány becsukta a könyvet, megsimogatta egérrágtá fedelét, és akkorát sóhajtott, hogy az ablakban sínylődő morkavirágról három kávéillatú, világosbarna szírom is lerepült. Mostantól csupán egyetlen szórakozása maradt: a hosszú-hosszú séta Goldinea néptelen, tengerparti temetőjében. A kislány máskor is járt már arrafelé, mert szerette hallgatni a temető versfáinak énekét. Addig kérlelte hát Laskát, a cselédlányt, míg az le nem tette maga mellé a szerelmes regényt, amit Heringfalussy asszony távollétében szívére szorított kézzel olvasott, és útnak nem indult Vizorkával a partra, a temető felé.

Alkonyodott már, mire odaértek. A nap erőtlen sugarai a temető alatti meredek sziklafal szürke meredélyeit cirógatták. A csúf, három ágú, lombtalan versfák nyögve hajladoztak a tenger felől feltámadt, sós szél vad, kiszámíthatatlan futamaitól gyötörve. A messzi távolban, Goldinea bazilikájának kupoláján meg-megcsillant az aranyozás. Vizorka letelepedett a legrútabb, girbe-gurba versfa alá, míg Laska, a cselédlány pár lépésre tőle ismét belemerült a regénybe, amiben a szépséges hercegnő és az álarcos kalandor éppen szerelmet vallottak egymásnak.

Goldineában nem volt szokás sírokkal telepúpozni a temetőt, mert a halottak hamvait mind a tengerbe szórták. Emlékükre egy-egy versfát ültettek, és ha szólni akartak néhány szót az eltávozott rokonhoz vagy barátához, az ő versfájához zárandokoltak ki a városból. A versfát persze nem a csúnyasága miatt választották temetői növénynek, mert hogy otromba volt, az kétségtelen, hanem azért, mert a versfa minden könnycseppre egy-egy verssort énekelt. Halottak napján gyönyörű kórusban zengtek az ágak, de a halgazdaságra és kincsesládájukra ügyelő goldinok nemigen hatódtak meg a világon páratlan szépségű versfa-daltól. Siettek vissza az ügyeiket intézni, csak néhány öregasszonyt hagytak hátra, hogy néhány aranyért cserébe sírdogáljanak még egy-két órát, mert a szokások megkívánták.

Vizorka azonban nagyon szerette a versfák énekét, és mert mindig akadt oka sírni, könnyen dalra fakasztotta őket. Most sem telt bele egy perc, és máris kicsordult a könnye abból az egy, rózsaszín szeméből, mire a legközelebbi a versfa, amelynek a tövében kucorgott, így válaszolt:

Kinyílt a bánat gyöngye virága, hogy könnyeidet az égre tárja!

Mire szirmai a földre hullnak, fekete bánatod sebei múlnak!

Vizorka szívből, hangosan hüppögött, Laska cselédlány pedig méltatlankodva ciccegett, mert a sírás és a versfa éneke megzavarta a szépséges hercegnő és az álarcos kalandor bimbózó románcát.

Alighogy a versfa utolsó szavát tovaröpítette egy szélroham, a nap alámerült a tengerbe. Hirtelen hűvös levegő ereszkedett alá, hideg és nehéz, mint az éjszakára erkélyen felejtett paplan. Vizorka bebugyolálta magát a nagymamájától örökölt kockás gyapjúkendőbe.

Ám ahogy csomóra kötötte a kendő két sarkát, egy nagydarab alakot pillantott meg feléjük imbolyogni a temető legsötétebb sarkából.

– Laska néni! – szólt halkán a cselédlánynak. Ám az a füle botját se mozdította, mert a félhomály dacára sem tudott elszakadni a szépséges hercegnő és az álarcos kalandor szerelmének egyre hajmeresztőbb fordulataitól.

A szél egyre hangosabban zúgott, az alak pedig egyre közelebb ért hozzájuk. Már csak két versfasor választotta el őket egymástól. Vizorka látta, hogy férfi az illető, de furcsa, szürkészöld színű bőre van, rongyos inge-nadrágja sárral pettyezett. A szája tátva. A kurta szélcsendekben Vizorka

hallani vélte, ahogy az alak hörög.

– Laska néni! – kiáltott most már Vizorka, és közelebb húzódott a könyvet bújó cseléd lányhoz.

– Mindjárt, no – morogta kedvetlenül Laska, de még most sem hagyta abba az olvasást, miközben lassan feltápászkodott a kőről, ahol addig kucorgott.

– Laska néni!!! – ráncigálta meg a kislány a fiatal nő szoknyáját. Laska méltatlankodva becsukta a regényt, és már emelte a kezét, hogy egy nyaklevessel jutalmazza Vizorkát, amiért kizökentette őt a rém izgalmas olvasmányból, amikor az ő fülét is megütötte a vérfagyasztó hörgés.

– Jesszuskás mimóza! Egy... egy... egy! – dadogta halálra váltan, majd azonmód messzire hajította a hercegnős könyvet, hátat fordított Vizorkának, és Goldinea felé rohant. Csak úgy porzott az ösvény a papucs nyomában.

A kislány egyedül maradt, és szájára tapasztott kézzel, ijedten bámulta a billegő léptekkel közeledő férfit, aki karjait magasba emelve hadonászott. Az arcán kerek, lila foltokkal elcsúfított idegen torkából olyan hangok törtek elő, ami Vizorkát a goldinei népünnepély borívó versenyének győzteseire emlékeztette. Azok szokták ilyen furcsa, kódorgó dallammal énekelni a goldinok himnuszát.

Már csak alig néhány lépés választotta el őket. Amikor Vizorka észrevette, hogy a bácsi koponyájának egyik feléről teljesen hiányzik a haj, a szájából pedig egy lapubéka kukucskál elő, elsírta magát. Könnyei szorgosan peregtek egyetlen, tágra nyílt, rózsaszín szeméből.

És ekkor, a sírás hallatára énekelni kezdtek a versfák.

Gyöngéd, vigasztaló daluk bátorságot öntött Vizorkába. Hirtelen már nem is ijesztőnek, hanem inkább mulatságosnak látta a szürkészöld színű, piszkos, hadonászó idegent.

– Csókolom, foltos bácsi! – pukedlizett talpraesetten, amikor a férfi a közelébe ért, és óriási kezeit a kislány torca felé tolta. – Az én nevem Heringfalussy Vizorka. Ne tessék megijedni az egy szememtől, nem bántok én senkit, csak ilyen egyszeműre sikerültem – elegyedett szóba az ismeretlennel, aki döbbenetében abbahagyta a hadonászást, és gondolkodóba esett. Karjai egy percre megmerevedtek, aztán engedelmesen lehulltak az oldala mellé.

Végül furcsa, mély, bugyborékoló hangon bemutatkozott ő is.

– Zomb Izsák vagyok – hajolt meg olyan bizonytalanul, hogy a kislány azt hitte, menten előre bukik. – Jó estét, kedves Vizorka. Maga is itt lakik, a temetőben? Hogyhogy még nem volt szerencsénk egymáshoz?

Vizorka töprengett egy csöppet.

– Háááát... én nem tudom. Voltam már itt, nem is egyszer, de Izsák bácsit még sohase láttam.

Zomb Izsák gondterhelten vakarta meg a fejét, mire a maradék haja is földre hullott.

– Brekk, brekk! – szólalt meg, nem ő, hanem a lapubéka, aki végre kiugrott Zomb Izsák örökké nyitva felejtett szájából, és elszökkent a sziklafal felé, hogy onnan egy merész elhatározással a tengerbe vesse magát.

– Talán mert én csak alkonyatkor szoktam erre sétáfkálni – jött rá a megoldásra Izsák.

– Olyankor én már a zabkásámat kanalazom a kemencepadkán – bólogatott Vizorka. – Ezért lehet, hogy még sosem hallgattuk együtt a versfák énekét. A bácsi szereti a versfákat?

Zomb Izsák töprengve ropogtatta az ujjperceit. A mozdulat azonban túl erősre sikeredett, mert az egyik mutatóujj a kisujjal egyetemben levált Izsák kezéről, és lehullott a kelyhüket csukogató nádibolyák közé.

Vizorka fürgén lehajolt, összeszedte az ujjakat, és csöpp tenyerén Izsák felé nyújtotta őket.

– Tessék. Nehogy erre jöjjön a temetőcsősz kutyája, és bekapja.

Izsák szórakozottan a zsebébe dugta az ujjait. A zseb azonban, mint minden, amit Zomb Izsák nem

túl elegáns ruhatárához tartozott, lyukas volt, így hát az ujjak megint csak a nádibolya ágyások közt kötöttek ki. Izsák szemmel láthatóan nem aggódott emiatt. Némán dülöngélt a szürkületben, míg kopasz feje fölött kigyulladt az Esthajnalcsillag lámpása.

Vizorka nézte Izsákot, és elképzelte, ahogy egyedül, magányosan hazabaktat a versfák között egy sötét, üres házba. Mert biztos volt benne, hogy Izsáknak senkije sincs, hiszen ki engedte volna ilyen kutyarágott holmiban, sárosan, piszkosan, lila foltokkal az arcán az emberek közé. Se anyja, se kedvese, se húga nem várhatja otthon. Így hát a kislány odabújt Izsákhoz, megfogta régi sebekkel borított, immár háromujjú kezét, és húzni kezdte maga után.

– Tessék csak velem jönni! Megágyazok a padláson, hogy Epressza néni meg ne lássa, elosztjuk a vacsorámat, és vígan leszünk, majd meglátja! – noszogatta Izsákot. Egyetlen rózsaszín szemében olyan vidámság villogott, hogy Izsák csupán egy pillanatig bámult rá értetlenül, aztán engedelmesen követni kezdte.

– És meg is fürdünk! – rikkantotta Vizorka, mert az orrát megcsapta az Izsákot körülengő bűz, amihez képest a goldinei haltemető szaga egy szekérderéknyi rózsacsokor illatával ért fel. – Izsák bácsinak nincs otthon fürdőkádja, amire rozdsaszín pikkelyes ércheringet és hófehéren ragyogó gyöngylazacot pingáltak?

– Hááát... Az nincs – sóhajtotta Zomb Izsák, és ismét nyitva felejtette a száját, amiből kikandikált mindkét foga. – Se kádam, se zabkásám, se ágyam. Se familiám. Anyukám, Zomb Izolda öt esztendeje morzsolódott fel. Apukám, Zomb Istók kapitány akkor veszett a tengerbe, amikor még rövidnadrágos fiúcska voltam. Nővérem, Zomb Imola hat hónapja hullott darabokra. Merthogy nálunk ez a szokás. Nem halunk meg, hanem csak úgy... szétesünk. Mint a száraz kenyérdarab.

Vizorka nemigen értette, ám azért serényen bólogatott. Végre akadt valaki, aki beszél hozzá. És nemcsak hogy beszél, hanem olyan történetet mond el, amihez hasonlót Vizorka még életében nem hallott. Ennek ellenére úgy sejtette, sem Laska cselédlány, sem Epressza néni nem fogadná tárt karokkal új (és egyetlen) barátját, úgyhogy különös óvatossággal terelte Zomb Izsákot a kerten át a létra felé, ami a padlásra vezetett. Szerencsájükre leszállt az este, mire hazatértek, úgyhogy a szomszéd medve méretű pumákkutyáján kívül senki sem szagolta ki jöttüket.

Zomb Izsáknak hosszú időbe és igen nagy fáradságába telt, míg felkászálódott a lajtorján, és behuppant az illatos szénába, amit Vizorka fekhely gyanánt halomba hordott.

– Hozom a forró vizet a fürdéshez! – suttogta a kislány, és a sarokban árválkodó öreg dézsára mutatott, aminek az oldaláról az idő már jócskán ledörzsölte a zöld festéket. – Csöndesen viselje magát, Izsák bácsi, nehogy Epressza néni megneszelje, hogy itten tartózkodik! – intette óvatosságra Izsákot, aki holtfáradtan hajtotta le egyre foltosabb, egyre szürkébb kobakját a szalmára. A száraz fű szaga felidézte előtte gyermekora nyarait, a türkizmezei fogócskázást, a kumlakavics-gyűjtést a tengerparton, és a visszhang-próbálgatást a temető végében, a szirtfokon...

Arra ébredt, hogy kegyetlen napfény csiklandozza az orrát, és kicsiny kezek rázzák a vállát.

– Izsák bácsi ezt is elvesztette – hallotta Vizorka vékony hangját.

Nagy nehezen kinyitotta a szemét, és meglátott egy fület, amit a kislány elébe lógatott.

Ijedten kapott a fejéhez. És valóban: a jobb füle helyett csupán egy szánandó, puha csonkot sikerült kitapogatnia. Hirtelen erős köhögés rázta meg puffedt testét.

– Hát ez meg? – kérdezte, ahogy a köhögőroham nyomán egy aprócska tárgy ugrott ki a torkából a padlóra. Zomb Izsák aggódva gyanította, hogy két fogából valamelyik most szintén odaveszett.

– Egy szíromkagyló – emelte fel Vizorka a legyezőszerű, piros csíkokkal szabdalt valamit.

Zomb Izsák lelkébe szomorúság költözött. Felcihelődött a szénáról, és gondterhelten vakarta meg

három ujjával az éjszaka folyamán egészen belilult állát.

– Már emlékszem – közölte búsan. – Egy hete hálószáritás közben lezuhantam a sziklafalról. Szóval mégis meghaltam. Csak elfelejtettem.

– De hát maga él! – kiáltotta ijedten Vizorka. Nem tetszett neki, hogy alig tett szert egy barátira, már el is hunyt szegény.

– Nem élek én – ingatta fejét Zomb Izsák. Mire a másik füle is legurult, a vállán át az ölébe. – És lassacskán semmi nem marad belőlem... Főleg ebben a gonosz napsütésben!

Vizorka elszontyolodva nézte barátját, akinek vízkék szeméből lassan előszivárgott egy sárszínű könnycsepp, hogy végiggördülve arcának lila foltjain a padlás deszkájára csöppenjen, éppen Izsák néhai füle mellé.

Vizorka hiába kérlelte, Zomb Izsák úgy döntött, nem Heringfalussy Epressza padlásán fog darabokra hullni. Még utoljára látni vágyta Türkizmezőt, a Visszhang-szirtet és a goldineai Szent Lazaciusz bazilika kagylóból kirakott toronyóráját. Így hát megvárták, míg az árulkodó okkerbogarak nyugovóra térnek, és Goldineát betakarja az a fekete éjszaka, amibe csak a kiflihold beteges, vörösezüst sugara szaggat hajszálrepedéseket.

– Ég veled, Egyszemű Vizorka! – integetett Zomb Izsák kis barátnőjének, aki a kertkapuba kapaszkodott, mert a hangtalan zokogás minden erejétől megfosztotta. – De várjunk csak! – csapott a homlokára Izsák. Majd megtorpant, sarkon fordult, és imbolygó lépteivel visszalődörgött Vizorkához.

A kislány ámultan hagyta abba a hüppögést.

– Köszönöm, hogy alhattam a padlásán, drága Heringfalussy kisasszony! – hajolt meg mosolyogva Izsák. Felemelte a kezét, és ahogy három ujjának ügyessége engedte, kivette a saját bal szemét, és megfontolt méregetés után Vizorka arcára, az egyetlen rózsaszín szem mellé illesztette. Elégedetten szemlélte művét.

– Egész jó. Tán csak egy szalmaszálnyit van lejjebb – hümmögte. – No Isten áldja, Kétszemű Vizorka! – rikkantotta, aztán hosszú, cikkcakkos lépéseivel belesietett az éjszakába.

A kislány némán figyelte, ahogy barátját elnyeli a sötétség. Se kocsi nem zörgött, se a rossz álmoktól gyötört goldineai polgárok nyöszörgése nem törte meg a csöndet. Csak a szomszéd pumákkutyája vakkantott néha-néha.

Amikor Zomb Izsák alakja végleg eltűnt, Vizorka elengedte a kerítéslécet, és feliramodott saját kis kuckójába. Óvatosan gyertyát gyújtott, nehogy Laska cselédlány vagy a trombitakórus módjára horkoló Epressza néni felriadjon a fényre. A gyertyát a kezébe fogta, és papucsát levéve, meztláb odasettenkedett a félvak tükörhöz, ami a fésülködőasztal felett lógott.

Csak nézte, nézte, nézte az ismeretlen kislány arcát, egészen addig, míg a gyertya már-már a körmére égett. A tükörből visszabámuló kócos, lenhajú lány egyik szeme rózsaszínűn, a másik vízkéken csillogott.

De ettől eltekintve ez az arcocska semmiben sem különbözött a többi kislány arcától.

– Köszönöm, Zomb Izsák! – suttogta Vizorka, amikor a gyertya utolsót lobbant. Az aprócska szoba hirtelen támadt sötétjébe pedig belopózott a hold halvány, vérszínű sugara.

Három halál

(2010)

Meghalt, ahogy érintkezett a víz felszínével. De ahogy alámerült, ismét életre kelt.

Egy pillanatig nem tudta, hogyan került a tengerbe, riadt szemekkel merült egyre mélyebbre, száját ösztönösen összeszorítva, hogy még véletlenül se nyeljen a sótól sűrű vízből. Hirtelen eszébe jutott minden: ahogy levetette magát az elnöki palota negyvenkilencedik emeleti teraszáról, ahogy közvetlenül becsapódás előtt átlényegült a páranép alakjába, és ahogy immár kétméteres, vattapuha felhőoszlopként beleolvadt a hideg tengerbe. Sikerült. Négy állapota közül az egyiket elvesztette.

Ezek szerint a hullámvölgyi lány igazat mondott. Miért is hazudott volna: testét, amely kilencvenhat százalékban vízből állt, az elnöki palota pincéiben dolgozó, háborúban edzett, a munkaköri leírás szerint is lelketlen hóhérok szakavatott módszerekkel (tűz, sok tűz!) gyengítették halálra.

– Ne várd meg, míg megölnek... – susogta utolsó erejével a lány. – Te is tudod. Eljönnek érted, eljönnek a bűneid szülte bosszúállók... Még megelőzheted az elviselhetetlen kint...

– Örülök, hogy említed a kint – mosolygott rá Davor. Aztán intett az Egyesített Földek ropogós, új egyenruháját viselő pribékeknek. – Vigyétek vissza, és szedjétek ki belőle a fegyverek rejtekhelyét!

– Ne! – sikított a lány. – Nem tudom, hol vannak! De ha te meghalsz háromszor... Nem akarsz újra ártatlan lenni? – kiabálta a nő utolsó erejével, de már az alagút homályából. – Nem akarsz megszabadulni a bűneidtől?!

• • •

Davor ekkor látta utoljára az utolsó vízengedetlent. Hat éve hajtotta uralma alá Hullámvölgyet, a tenger népének otthonát. Vividon bolygójának már csak ez a kontinense hiányzott az Egyesített Földek kikiáltásához, és Hullámvölgy vezetői bölcsen be is látták, hogy úgy szolgálják legjobban saját érdekeiket, ha ellenállás nélkül átadják csupa tó, csupa tengerszem világuk irányítását Davornak, Páraváros és Gelínia választott elnökének. Így a vividoni Egyesített Földek egyetlen állama sem marad védtelen, ha rátörnek a szomszédos bolygók mohó kereskedőhordái. A közös erő – nagyobb erő.

Az új, ütőképes és mindenható állam megteremtése azonban nehezebbnek bizonyult, mint Davor képzelte. Tapasztalatai nem készítették föl arra, hogy a megelőzés módszereként erőszakot alkalmazzon, és arra se, hogy lesznek polgárok, akiknek az ő elnöklése kevesebbet ér a függetlenségénél. Davor egyáltalán nem értette az ellenállást. Gelínia jégmezőinek hidegvérű, érzelemmentes lakói önként választották őt, a félig földi, félig gelín szülöttet vezetőjüknek. Belátták, hogy évszázados harcuk Páravárossal túlon túl kiismerhetővé, túlon túl átlátszóvá tette haditerveiket, gondolkodásuk nyílegyenes logikáját. A rovásukra terjeszkedő páravárosiak mintha beleláttak volna az ő hideg, fantáziátlan fejükbe. De amikor Davor színre lépett megdöbbenő taktikai javaslatával (eddig például egyiküknek se jutott eszébe önkénteseket küldeni a város alatti kemencékhez, hogy öngyilkos merénylet útján kioltásuk a páraikat életben tartó tüzet), sikerek kezdték övezni minden hadmozdulatukat. Beletelt néhány hónapba és nem csekély gelín véráldozatba – de Páraváros végül megadta magát.

Davor mindenki megdöbbenésére nem indult az első elnökválasztáson. Túl fiatalnak tartotta

magát, és túl unalmasnak a kormányzást. Jobban illett hozzá az esélyes jelölt kampányának vezetése, ahol jó hasznát vette gerillatapasztalatainak, mert a páravárosiak eltanulták tőle a meglepő hadmozdulatokat. Volt, hogy egy kampányrendezvény végén nem csak a teljes testőrség veszett oda az ellenjelölthöz természetesen semmilyen módon nem kapcsolható párai kommandóegység orvtámadása folytán, de maga Davor is súlyosan megsebesült. Aznap el is határozta: az ő választási kampánya nem lesz ilyen humánus. Több harcostársat nem veszíthet amatőr politikusok miatt.

• • •

Úszott, csak úszott, mind mélyebbre, a tenger mind fagyosabb és sötétebb rétegei felé. A Vividont egyébként is félénken melegítő Napok fénye már alig-alig hatolt ilyen mélyre. Davor nem félt, ismerte jól a vizeket, Hullámvölgy arisztokratái szívesen és behízsgáló előzékenységgel vitték magukkal víz alatti kirándulásokra. Csakhogy az aquaura egész naprendszerek árát érő kristálymezőit, vagy az egzotikus mélytengerparkot nem pőrén, a maga egyre több lilás-kékes foltokkal tarkuló, dermedt bőrrel védve látogatta meg, hanem a hullámvölgyiek idegen létformák számára fenntartott, tökéletesen záródó, fejedelmi kényelmű mélytengerjáróiban utazva. Igaz, a hatalom átvételével tőlük is megkapta az alakképességet, azaz jég- és páraforma után immár vízalakra is válthatott tetszése szerint (elsőként Vividon történelmében, szinte legyőzhetetlenné lényegülve!), mégse úszott együtt szívesen a hullámvölgyiekkel. A vízengedetlenek felkelése megtette a hatását.

„Nem félek” – biztatta magát Davor, de most már kétségbeesett erőfeszítéssel tempózott még mélyebbre, a tengernek abba az alvilágába, amelynek szilánkos hidegségét már a hullámvölgyi létforma sem képes elviselni.

A víz elfeketült előtte, ahogy az utolsó buborékok szöktek ki a szájából. Legvégső ép gondolatával Davor még elcsodálkozott, milyen fürgén iszkolnak az aprócska léggömbök fölfelé, hogy mielőbb szabaduljanak az idegen, tehát ellenséges halmazállapot szorításából.

• • •

Ahogy hullámvölgyi testének nem vízből való négy százaléka jéggé hűlt, Davor másodszor is meghalt. Ám azonnal újjá is éledt, utolsó, megmaradt vividoni formájában – mint jéglény. Szerette ezt az alakot, mert gelín anyjára emlékeztette, az anyára, aki az ő fogantatása pillanatában halált hozott ember szeretőjére. Apja, az idealista földi biológus halálra fagyott a szerelmi lángolásban.

Davor, miközben a hidegtől kristályos víz felszínén Gelínia jeges kontinense felé sodródott, halványan elmosolyodott. Az apja... Látta a képeket, olvasta a feljegyzéseket. A tudós férfi hitt a legkülönbözőbb fajok békés együttélésének lehetőségében. Kifejezetten azért utazott Vividonra, a három állapot bolygójára, mert itt lehetőséget látott elmélete perdöntő bizonyítására. Davor kamaszként sokat töprengett azon, hogy apjában az állati kényszer vagy a tudós olthatatlan kíváncsisága keltette inkább a szerelmet anyja, a szépséges, merev gelín asszony iránt. Most már, birtokában a polgárháborúknak és a politikában szerzett tapasztalatoknak, biztos volt benne, hogy a kettő nem különbözik. A tudós kíváncsiságának gyökerénél is csak az ösztön ordít az eredet és az okok kutatójára: életben maradni, és felülkerekedni.

Élete legnagyobb meglepetése volt, amikor egyik nap rájött, hogy ez az ösztön is megsemmisülhet egyszer. Az íróasztalánál ült, elnöki rendeleteket írt alá, amit fondorlatos alárendeltjei találtak ki és készítettek elé, mindet az Egyesült Földek biztonsága érdekében. Davor egykedvűen ismételte újra és újra ugyanazt a mozdulatot. Egyszer azonban, valahol a tizedik rendelet táján, megakadt a szeme a dátumon. „Öböl év, 293. nap.” Pontosan három éve, hogy legjobb barátját, unokaöccsét, a Földről

érkezett Thont kivégezték – az ő parancsára.

Thon, aki volt olyan óvatos, hogy ne álljon össze se gelín, se párai nőkkal, egy vízellenálló kurvának végül képtelen volt nemet mondani. A tenger népének lányai olyan tiszta, világoskéken ragyogó szemmel pillogtak a férfiakra, mint amilyen a júliusi hajnalok ege a Földön. Áttetsző hajuk súlyos tincsekben omlott törékeny vállukra, tagjaikat olyan balerina-hajlékonysággal, már-már zenei kifinomultsággal mozdították, hogy láttukra még a genetikusan érzéketlen gelín férfiak is megtorpantak. Thon pedig már régen élt társ nélkül – voltaképpen azóta, hogy odahagyta a Földet. Tizenegy éve.

Ó, Thon... Davor végignézte a kivégzést, amire ő adott parancsot. Senki nem kényszerítette a jelenlétre; az esemény nem zajlott nyilvánosan, mert Davor nem akarta borzolni a hullámvölgyi kedélyeket. De ha nincs jelen, Davor jól tudta, elveszíti tekintélyét gelín elitgárdája előtt. Azaz jó eséllyel elveszíti a védelmet, a hatalmat, az életét. Márpedig elszánt merénylők naponta akadtak horogra.

Újra felrémlett előtte Thon szőke haja. Az egykor volt barát utolsó vonásig ismert, sápadt, síró, nevető, bosszankodó vagy épp hősies arca most, a gelínek hírhedt jégkatlanában előbb kékké meredt, majd halottá. Davor soha nem álmódott ezzel az arccal, mint ahogy az érzelmekkel megharcolni képtelen, gyenge párai diplomaták szoktak. De jelen pillanatban, az elnöki szobában ülve, ahogy a dátumozás fekete tintájára bámult, be kellett vallania magának – vége. Nem a lelkiismeret-furdalásnak csak legendákból ismerős, szívet rohasztó ujjai szorongatták, nem. Az előre megjósolt unalom és a végeérhetetlen fáradtság lepte el a belső tájékait, mint valami kaján, gyógyíthatatlan kór.

Davor akkurátusan még aláírta az előtte halmozódó rendeletköteget, közben igyekezett minél pontosabban felidézni a vízengedetlen nő utolsó szavait. Aztán kibújt a cipőjéből (öntudatlanul is úgy vélte, ilyenkor ez a hagyomány), és kilépett a negyvenkilencedik emelet teraszára.

• • •

Szerencséje volt. Amikor a tengerből Gelínia fagyott szikláira lépett, Vividon Napjait sűrű, hamuszürke felhő takarta, áruló sugaraik nem csillanhattak meg jégpáncélján. Ismerte jól a gelín határőröket, hiszen az ő személyes útmutatásai alapján képezték ki a hadtestet; nem könnyű elkerülni pillantásukat, amellyel kósza páravárosi és botor módon partra vetődő hullámvölgyi után kutatnak. Davor elégedetten állapította meg, hogy határtüzek dúsan lobognak, a tengerre vágyó gelíneket elriasztandó. A jéglények között senki sincs olyan háborodott, hogy megközelítse ezeket a máglyákat.

– Az utolsó – suttogta Davor. Szíve úgy kalapált, mint gyermekkorában, amikor anyjával kóbor hullámvölgyiekre vadásztak. Végre újra átélheti ennek a vadászatnak minden izgalmát! ...Mégse – ezúttal másképp dönt. Ezúttal hazamegy, a Földre.

– Hazaaa!!! – szakadt fel torkából a rekedt üvöltés, ahogy végzetes lendülettel a máglya felé iramodott.

A kiáltástól felriadt gelín őrség későn kapott a jégzúzókhöz – már csak a vad sistergést hallották, már csak a gőzfelhő illanó fehérjét láthatták.

• • •

– Szóval cserélni akarsz velem – mondta a kisfiú.

Davor arra ébredt, hogy anyja gelíniai házának centrotermében fekszik. Bőre sápadt-sárgás – teljesen földi, teljesen emberi. Se gelín, se párai, se tengeri létformának semmi nyoma. Csupasz teste

a kőpadlón hever, oldalát apó, meleg talpacska rugdossa finoman.

Egy kisfiú, kék-fehér csíkos pulóverben és a gelín gyerekek szokásos, kantáros termonadrágjában. Egy kisfiú, aki ő kell, hogy legyen. A kicsi Davor.

Fölemelte a fejét. A tíz év körüli fiúcska tágra nyílt kék szemmel figyelte őt, mintha csak egy döglött óriáscetet, amit a gelín partra vetettek a tenger hullámai. A fiú kurta, homokszőke fürtjei fésületlenül meredtek az ég felé.

Davor ijedten ült fel. Megragadta a gyerek pálcavékony karjait.

– Neked... Te nem te vagy! – kiáltott a fiúra.

A gyerek fölnevetett, és Davor a komizság hamis hangjait hallotta ki ebből a nevetésből.

– De-dee! Én én vagyok – bólogatott a fiú. – Buta bácsi. Én vagyok Davor.

Davor talpra ugrott. Kis híján elcsúszott a centroterem síkos, hideg kövein. Két ujjja közé csippentette a fiúcska fülcimpáját.

– Te nem Davor vagy! – húzta egyre följebb az aprócska fület. – Te Thon vagy!

A fiú felszisszent a fájdalomtól, de nem sírt.

– Davor vagyok! A nevem Davor! Én vagyok te! – kiabált ő is. – Nem emlékszel?

Davor hirtelen elengedte a gyereket, akinek rövid tántorgás után sikerült megtalálnia az egyensúlyát. A férfi letérdelt elé, és alaposan szemügyre vette.

– Nem... Az nem lehet. A te neved Thon – mormolta, miközben alaposan végigmérte a fiút. – Igen... Thon teljesen földi. Akárcsak te, fiacskám.

Haj, szem – akárcsak a kis Thoné. Száj, orr, ujjak – ezek is tökéletesen emberiek. Az arc rózsaszín és fehér, mint egy rendes embergyerekeknek.

Rózsaszín és fehér... Rózsaszín és fehér...

Csak az a halvány, kék derengés a halántékon... Csak az árulkodik róla, hogy az erekben hús gelin vér is csörgedezik.

Davor elengedte a gyerek fülét. Megszédült. Le kellett ülnie.

A kisfiú, ügyet se vetve rá, a terem sarkába trappolt, és leguggolt egy halom színes játék előtt. Hosszas, lármás kutakodás után egy miniatűr jégzúzót emelt ki a rengetegből. Csücsörítve-huhogva a jéglövedékek süvítését próbálta utánozni.

Hirtelen abbahagyta, és Davorhoz fordult, aki továbbra is félig ájultan ült a padlón.

– Úúúgy tudtam, hogy el fogsz felejteni! – jelentette ki szinte felnőtt komolysággal.

Aztán letette a játékot, és kiszaladt a konyhába.

II. Friss nyomok

(2011)

– Pofánvert a revolverrel! Már másodszor, a ribanc! – háborgott Sibrik Richárd, barátainak Sájbi, főnökeinek Ricsike, beosztottainak Sanel Sibrik. A hangja még remegett, ahogy felidézte a két nappal korábbi rablótámadást, de a pánik már elillant. Az orrpiercinges, „Don't Call Me Baby” feliratos, pink pólóba bújt, kreppelt hajú fodrászlány hosszú ujjával kimasszírozta a gyötrő gondolatokat a fejéből. Ricsi lehuny szemmel élvezte a figyelmet, ami a nádcukor illatú kozmetikus, Vivi és az ő alig látható ősz hajszálaikat koromszín festékkel leplező Dóra felől áradt, mint whitepartira a fehér lennadrágos menedzsersereg.

A története meg is érdemelte a figyelmet, hisz a Judy Beauty & Spa látogatói közül kevesen szórakoztathatták a gyakran cserélődő személyzetet egy utcai rablás krónikájával. Különösen olyannal, amelynek egy telekommunikációs óriás marketingigazgatója (ő, Ricsi) és egy feltörekvő mobilalkalmazás-fejlesztő cég ügyvezetője esett áldozatul a Kőbánya Tower C épületének márványlépcsőin.

– Revolver volt nála? Örület! – hüledezett Dóra, miközben alufólia csíkokkal fixálta Ricsi tincseit. – Nem is nőtt le nagyon... Mikor voltál itt utoljára? – szúrta közbe.

– Két hete... De akkor csak arcmasszázs volt, meg manikűr – hadarta Ricsi, aki már folytatta volna a történetet. – Festés még a hosszú hétvége előtt volt, de azt egy másik csaj csinálta, nem te – kacsintott Dórára, aki bájosan őszintén mosollyal nyugtázta az információt.

– Mondjuk gőzöm nincs, miért hord magával egy ügyvezető pénzzel tömött borítékot, amikor csak egy tenderprezentációra jött hozzánk – grimaszolt Ricsi. A festéktől kissé bizsergett a fejbőre. – Az anyag amúgy fasza volt, egy okostelefonos játékkal pályáztak. „Zombikoalák Eucaliptucity ellen”, szerintem nyernek vele, a boss imádja az ilyen egyszerű, de örült dolgokat – nyitotta ki a szemét Ricsi egy csöppet aggódva. De a festék nem folyt a szemébe, a tükörből tisztán látta a „Don't Call Me Baby” mögé rejtett, C kosarúnak tippelt melleket, távolabb pedig a pisztáciazöld falra akasztott samponos plakátot, rajta a forróvérű korzikai modellel.

– Átkísérlek a manikűrbe. Közben meséljed tovább, olyan izgalmas – szorította meg a lány Ricsi zakós vállát, meglepően erősen. – Milyen is volt a kocsi, ami lefékezett mellettetek?

– Amiből kiszálltak a napszemcsis szőke kurvák a revolverekkel? – Ricsi elgondolkodva huppant a bőrfotelbe, amit Dóra a manikűrfülkébe érve a fenéke alá tolt. A félhomályos szobácskát betöltötte az álkelta relaxációs zene, furulyaszólóval és szintetizátorból előömlő tengermorajjal. – Hű, te, nem is emlékszem... Valami ócskaság lehetett, mert egy zsírúj hetes bömöst nyilván megjegyeztem volna – villantotta csibészesnek szánt mosolyát az alacsony, széles vállú, zöld garbót viselő manikűröslányra. A lány arcát védőmaszk takarta, ami megóvjá a tüdőt a a fülkében sűrűn szállongó körömportól. Lágyan Ricsi tenyere alá nyúlt, hogy a férfi ujjait az áztatóedénybe irányítsa. A kellemesen meleg víz tetején szappanbuborékok szivárványlottak.

– A legtöbb srác most megjátszaná magát, és előadná, milyen lazacsávó volt – nevetett föl kurtán Ricsi, és az ajtófélfának támaszkodva figyelmesen hallgató Dóra apró, de szírompuhának tűnő ajkára pillantott. – Én bevallom nektek, csak arra emlékszem, hogy az ügyvezető gyereknek, aki elé lejttem a harmadikról, a tőkébe fűrték a fegyvert, aztán kirántották a farzsebéből a borítékot. Épp megindultam, szájba verni a csajt, amikor valahonnan előkerült egy másik ugyanolyan szőke, és leütött a revolverrel. Csak a vörös túsarkúra emlékszem, aztán elájultam... Oké, baszott jó lába is

volt a nőnek – rántotta meg a vállát Ricsi, és most a kozmetikus Vivire mosolygott, akit a történet szintén a manikűrszobába csalogatott.

A körmök szakértője félretette a paraffint, és egy könnyed combsimogatással adta Ricsi tudtára, hogy ideje levetni a lakkcipőt meg a térdzoknit, mert a pedikűr következik. A férfi engedelmesen mártotta lábát az áztatólavórba. Felszisszent: a víz túl forrónak bizonyult.

– De aztán az a hülye csörgés fölébresztett. Amúgy rohadt jól szól a Guetta az iPhone-ból, de most egyből észrevették, ahogy a harmadik ribi nyakát bámulom. Egy póni volt rátetoválni... Hát lesz mit mondani a délutáni kihallgatáson. Le is rajzoló, ha kell... Te is új lány vagy itt, nem? – fordult a pedikűröshöz hirtelen. A lánynak melege lehetett, mert egyet hajtott lefelé a zöld garbó nyakán.

Ricsi a választ már nem hallotta, mert Vivi egy törölközővel hirtelen leszorította a karjait, Dóra pedig hanyagul az áztatóvízbe ejtett egy váratlanul fölberregő hajszáritót.

– Óbazz meg! – foglalta össze érzéseit Sibrik Sanel Ricsi, ahogy a zöld garbó mögül elővillant a szivárványhídon ügető póni.

(2012)

– Tisztára mint a Szrípió, csak vízben – röhögött mellette egy negyven körüli férfi, babarózsaszínre borotvált arccal, derékban erősen feszülő, piros-fehér csíkos ingben. – De most komolyan.

A legszívesebben pofon csapta volna, érezte is, ahogy a jobb karja megfeszül, de nem akart fölösleges figyelmet kelteni. Bernadett és Patrícia már a medence szélénél álltak, feszesen, akár a hegedűhúr, izmos kis testükön meg-megvillant a lila-sárga flitterekkel telivarrt úszódressz. Berni mosolygott, üdén és felszegett állal, erre a balett-tanár trenírozta heti háromszor egy rákospalotai tornateremben. Patri narancsvörösre rúszozott ajkát harapdálta, és szemmel láthatóan egészen máshol járt az esze, nem azon, hogy ők lehetnek az elsők, akik harmadszor nyerhetik el az ifi szinkronúszók országos bajnoki címét. Csak oda kell figyelni, nem törődni a szemeket mardosó klórral, a szívvel, ami már az ötödik víz alatti másodperctől rémült kalimpálásba fog, számolni a ritmust, ránevetni a bírákra a hullámok fölött, és akkor történelmet írnak. Holnaptól pedig készülhetnek a felnőtt bajnokságra. Ha csak Patri be nem dobja a törülközőt, és át nem nyergel a toronyugrásra, ahogy hallani lehetett néhány újságírótól.

Nézte a két gyerekforma alakot, ahogy *A Karib-tenger kalózzai* filmzenéjének pontosan harmadik ütemére, egyszerre a vízbe csobbannak. Jól kezdik, megvan a lendület, meglesz a bajnoki cím is. A nézőknek a csarnok falairól visszaverődő fecsegéséből minden feszültség hiányzott, látták ők is, hogy a Dajka-Krotics páros ezúttal is az általános színvonal fölött teljesít. Pár konkurens versenyző is meghúzódott az uszoda bejáratánál, csüggedt tartásukból, büszkeségüket vesztett, egyforma kontyocskáikból is megjósolhatta bárki, hogy semmi esélyt nem adnak maguknak. „Jól érzik a szerencsétlenek” – mosolygott magában büszkén, diadalittasan. Vetett egy pillantást a jobb válla fölé, és a szrípiós fickó őszülő halántéka mögött ismét megpillantotta Berni apját. A férfi, aki a válás óta szeretőjével, egy kiöregedett légikisasszonnyal együtt nevelte Bernit, nem nézett feléje. Idegesen matatott a szotyis zacskóban, és le se vette a szemét a medencéről.

Berni apja minden versenyre kijött, akárcsak ő. Patri szüleit ellenben nem érdekelte a sport, ők azt akarták, hogy a lányuk olyasmivel foglalkozzon, amiben több a pénz, amibe nemcsak kínai sminkmárkák és hazai fürdőruhaboltok fektetnek szánalomra méltó összegeket, hanem amiből az ember lánya önállóan is meg tud élni. A toronyugrást egy nagy európai bankhálózat támogatta, Patri nem véletlenül akart elcsábulni. Berni világéletében képtelen volt leküzdeni a tériszonyát, rettegett a másfél méteres trambulintól is. Ő szinkronúszónak született, kecses karmozdulatai már akkor lenyűgözték az oktatókat, amikor oviban úszni tanították. És nem csak őket nyűgözték le.

Nyolc éve nézett be először Berni és Patri versenyére. Aztán évekre ott ragadt. Berni úgy pillegett a vízben, olyan könnyedén, akár a meggyfavirág, amit az áprilisi szél a tó színére röpít. Ó, igen... Első pillantásra Patri mozdulataiból sem hiányzott a kifinomultság, de ő pontosan látta, hogy Bernihez képest Patri egy motorblokk-szerelő robot monoton darabosságával szinte fölsérti a vizet úzás közben. Természetes volt hát, hogy leküzdhetetlen elfogultságot érzett Berni iránt. Mint ahogy természetes volt az is, hogy névtelen fenyegető üzenetekkel tömte tele a másik lány öltözőszekrényét, amikor meghallotta, hogy Patri szét akarja robbantani a sikerpárost holmi toronyugrói ambíciók kedvéért.

Persze ez aztán bekerült a Nemzeti Sportba. Amikor a „gyanús baleset”-et, „csigolyatörés”-t és „korai halál”-t is beleszötte amúgy tárgyilagos hangú leveleibe, azt már a *Blikk* is lehozta

másolatban. A BRFK szóvivője még aznap este telefonnyilatkozatot adott a Fókusznek, fátyolos hangon ledarálva a kötelező „mindent megteszünk, hogy elfogjuk a bűnelkövetőt”-szöveget, a tudósító drámai hangú riportban foglalta össze látogatását a Krotics-családnál. A felvételen Patri smink nélkül annyira szögletes, annyira nőietlen arca teljesen beleolvadt volna a mögötte lévő fehér házfalba, ha vörösre bőgött szeme nem rikít ki a háttérből.

Csak a tévét nézve vette észre, hogy Patrinak szőkésbarna a haja. Azt nyilván álmából fölriasztva is meg tudta volna mondani, hogy Berni vállig érő, gesztenyevörös frizurát hord, ami remekül kiemeli zöld szemének ártatlan pillantását. Sőt, ő, egyedül ő azt is megfigyelte, hogy ebből a gyermekien örömteli pillantásból kezd kiveszni az élet, amióta Patri elejtette azt a bizonyos mondatot a toronyugrás iránti érdeklődéséről.

Határozottan aggódott. Az aggodalom azonban nem old meg semmit, nem adja vissza Berni életkedvét, és ami még fontosabb, nem leckézteti meg Patrit a butaságáért. Ezért az aggodalmat egy ritka szívgyógyszerre váltotta, amit rózsaszín ételfestékkel vont be, hogy semmiben se különbözzön Patri és Berni speciális görcsoldóitól. Hányszor látta már Patríciát, ahogy a versenyek előtt remegő kézzel nyúl a sporttáskába (a táskán, a sminken és a dresszen túl semmi azonos nem volt a két lányban, ezt már évekkorábban megállapította), és cukormentes kólával öblíti le a kettesével nyelt tablettákat. Egy idő után előre tudta, hogy ez a látvány fogadja majd, amikor észrevétlenül, egy fél másodpercre bekukkant az uszodai öltözőbe, ahol a két lánynak külön szekrénye volt, Patrié a sarokban, Bernié közvetlenül mellette.

Életében először nem várta meg a verseny végét. Biztonságosabbnak találta, ha megvárja a 86-ost, és mielőbb hazamegy, szándékosan leejti a kulcsosomót, és ajtónyitás közben hangosan dúdolja azt a mindenki fejében ott lappangó Neoton-számot a jójóról. Hiszen ebben a házban mindenki mindent hall.

Azt is mindenki hallotta, ahogy másfél óra múlva egy rendőrségi Skoda ajtaja csapódik, és becsöngetnek, egyenesen hozzá. Fölpattant a kanapéről, ahol krumplit hámozva a vacsorához, az ölében egy bilikék műanyag edénnyel a híradót várta, benne a tragédia olyannyira óhajtott bejelentésével. Lehunyta a szemét, és vett két mély lélegzetet. Eszébe jutott, hogy a rendőr csengetése inkább volt udvarias, semmint türelmetlen vagy agresszív.

Ajtót nyitott.

– Ööö... maga az – motyogta szemlesütve a fiatal, szeplős, uborkaorrú rendőr. – Nagyon sajnálom, hogy...

– Én tehetek róla! – vágódott ki a rendőr mögül egy vézna, melegítő alak, és egyenest az ő karjaiba vetette magát. – A verseny előtt... előtte szekrényt cseréltem vele... Nem akartam több levelet... olyan leveleket kapni – zokogta a lány. – Nem mondtam meg neki. Majd verseny után...

Nem értette. Gépiesen megsimogatta a pulóverébe fűrt, sírástól reszkető szőkésbarna lányfejet.

– Részvétem, Dajka anyuka – mondta ki végre a rendőr, amivel már egy perce küszködött. – A lánya rosszul lett az uszodában, és...

– Ugye megnyertétek? – vágott közbe Dajkáné, eltolva magától a hisztérikusan zokogó lányt.

A rendőr most először rákapta a tekintetét.

Dajkánének eszébe jutott, hogy a kést otthagya a kék műanyag edényben, a krumplihéj-kupac tetején.

Alig három lépésnyire.

Ég veled, mama

(2011)

A cakkos peremű lyukból, amelynek az átmérője Dalibor becslése szerint kisebb volt, mint egy centiméter, még mindig szivárgott a sűrű, szinte fekete vér. A sötét erecske az asszony homlokáról gyéren és kiszámíthatatlan ütemben csöpögött egy tócsába. A vérfolt lassan terebélyesedett, de már így is egy jó tenyérrnyit takart a háború előtt százsámra gyártott, rövid, mustársárga szőnyeg barna csíkos mintázatából.

– Ugye mondtam, hogy... – Jenci szavait alig lehetett érteni, annyira reszketett a hangja.

– Ssss! – intette csöndre Dalibor, aki kesztyűs kézzel, az állkapocsnál fogva fordította vissza az asszony fejét az eredeti helyzetébe, oldalvást billenőre. Úgy, ahogy Jenci találta. És úgy, ahogy röviddel azután ő, Dalibor is.

Igen, Jenci mondta. Bár Dalibor egyáltalán nem hitte el, amikor a korán kopaszodó, barna fiatalember 1962 egy áprilisi délutánján sárgára sápadva rontott be a Tiszavirág bár hideg próbatermébe (tavaszodott, de Karesz, azaz Charlie, az énekes arcát minden egyes szenvedéllyel elsusogott sor után a lehelet párafelhője takarta), megrántotta Dalibor könyökén a pulóvert, és reszketegen közölte, hogy az anyját megölték. Dalibornak csak a szemöldöke emelkedett följebb. Hosszan beleszívott a kátrányízű román cigarettába, miközben átemelte fején a gitár pántját. Végül intett az Alabama Jean többi tagjának, hogy folytassák a próbát. Mert Szeged első és egyetlen rock'n'roll bandájának ma este is önkívületbe illett ejtenie a szokás szerint bugyi nélkül érkező ipariskolás kislányokat.

– Tízre itt vagy! – kiabált utána Charlie, miközben fölcsendültek a *Ruszki szerelem* első taktusai, kissé botladozó ritmusban.

– Ki kell rúgnom Gézukát – sóhajtott Dalibor, ahogy becsukták maguk mögött a bár hátsó ajtaját. – Egyetlen rohadt számot nem képes ugyanabban a sebességben tartani. Hát dobos az ilyen?

Jenciék mindössze három utcányira bérelték azt a kétszobás, meglepően jól karban tartott lakást, ahol most az asszony hullája hevert. Dalibor, miután a kora ötvenes éveiben járó nő ösztövére, immár mindörökre mozdulatlan teste mellől föltápászkodott, elismerően nézett körbe. Tetszett neki a szoba. Mostanában kevés hasonlóan otthonos helyen fordult meg.

– A fater az amerikaiaknak dolgozott... Na nem úgy – tiltakozott Jenci, mert látta, ahogy Dalibor fekete szemében föl villan a gyanakvás. – Csak gépészkedett... Masinákat pofozott helyre. Néha fegyvereket is, de azt utálta. Nem akart semmibe belekeveredni. De egy lakást így is hozzávágta. – A fiú láthatóan kezdett fölengedni, és ennek lehetett némi köze a whiskyhez, amit Dalibor a nyitott konyhaszekrény legalsó polcáról emelt le.

– De az anyád... Ő aztán annál inkább belekeveredett valamibe – hümmögött Dalibor. Baljával beletúrt elől hosszú, hátul rövid, olajjal simára egyengetett, sűrű fekete hajába. – És tán soha meg se tudjuk, mibe. Uh... *Jebem ti picSKU*, ezek aztán rendesen körbenéztek! – állapította meg a fejét csóválva.

A szobában furcsa, olykor fokhagymára, olykor parkettalakkra emlékeztető szag terjengett. A seszínű szekrénygarnitúra legtöbb fiókja a földön hevert, némelyik több darabra törve. Az ajtók tárva-nyitva. A narancsvörös burájú lámpát ismeretlen, sietős kezek a kihúzható, ósdi kanapéra hajították. A kanapé támlája egyenetlen, hullámos vonalban volt fölhasítva. A kihullott szivacsdarabok vastag sajtseletekként sorakoztak a hasíték alatt, szinte teljesen beborítva Jenci apjának, egy lófejű, komor

férfinak a berámázott fényképét meg két fejvesztett porcelánőzet.

De nem ez volt a legfurcsább. Dalibor mindig helyénvalónak találta a kutatás könyörtelen és minden fölösleges pusztítást kerülő mozdulatainak emlékeit egy hulla mellett. A rablás úgy illett a halottakhoz, akár a rekviem. Hanem a szobát telezsúfolták tucatnyi, minden logikai rendet nélkülöző téggel, vödörrel, dobozzal. A többségük újnak tetszett. Dalibor először egy fehér papírdobozkát emelt föl. Az angol felirat szerint a dobozba eredetileg két pár műszálas harisnyát csomagoltak, de most csak egy lapult benne akkurátusan összehajtva. Az Alabama Jean gitáros a visszatette a dobozt (bőrkabátjának rekedt roppanásaitól Jenci nem hallotta, ahogy a doboz a szekrényen koppan), és lehajolt, hogy kibontson egy félig teli alumínium festékeshengert. Levette a tetejét, és beletúrt a harsányan előzőldellő porba. Közben fölneézett, egyenesen Jencire. A fiú (volt iskolatársa, jelenleg három műszakos eladó egy trafikban) továbbra is az anyja merev testét bámulta, de megérezte magán Dalibor kérdő pillantását.

– Az anyám ezekből fizette a lakás utolsó részleteit – motyogta. Dalibor meglepetéssel konstata, hogy egész este föl se tűnt neki Jenci pöszesége, pedig az iskolában teljes hat éven át hallgatta. – Mert anyát az amerikai megszálláskor kirúgták a szövödéből. Mint mindenkit, aki az ötvenhatos jugó bevonulás alatt is bejárt dolgozni. A szomszédoktól összevásárolta a maradékokat... Mindegy, mi volt, fél csirke, három csésze egy régi készletből, egy táncoló babapárból csak a lánybaba... Egyszer egy gramfontölcsérért is adott fél dollárt. És a többséget sikerült valahogy eladni a piacon.

– Mindig van, aki beéri félmegoldásokkal, *n'est-ce pas?* – nyúlt egy befőttesüveg felé Dalibor. Amióta ötvenhatban az amerikaiak megszállták az országot (mert a Nyugat a jugoszláv támadás után hagyta a meglepett és megrémült oroszokat Belgrádba vonulni, cserébe Magyarorszáért), és katonai támaszponttá züllesztették Szegedet, sikk lett hanyagolni az angolt, és helyette franciául, sőt oroszul beszélni. Hiszen De Gaulle tábornok a magyarok miatt szakította meg kapcsolatait a világszerte gyűlölt agresszorral, John F. Kennedyvel. A francia elnök és a világ vezetőinek legalább a fele egy merényletről álmodott, ami eltakarítja a történelem színpadáról a washingtoni diktátort.

– Nem kéne...? – igyekezett Jenci félbeszakítani Dalibor elmélyült matatását. A gitáros egy percig még bámulta a befőttesüveget (első osztályú, savanyított belga almapaprika), aztán letette. Kiterelte Jencit a szobából a konyhába, majd az egérszagú folyosóra érve szembefordult vele.

– Ne zárd be – fogta meg Jenci csontos csuklóját, ahogy a fiú a kulcs után kotorászott a zakózsebben. – Maradj itt, és várd meg az amcsi őrzőjáratot. Egyből megorrontják, hogy valaki járt bent, és ugye te nem akarsz belekeveredni.

– Már benne vagyok úgyis – Jenci sóhajtva dőlt a falnak.

– De nem jobban, mint amennyire én tudom – dugott egy szál cigarettát a barátja szájába Dalibor. A sötétben nem volt képes olvasni a fiú szeméből. – Ugye?

Közben végre megtalálta a gyűrött gyufásdobozt.

– Úristen, dehogy – borzongott meg Jenci. A gyufa tiszavirág-életű lángja azonban nem volt elég, hogy Dalibor a fiú beesett arcán megpillantsa a szokásos rettegést.

• • •

„Sumadija” – jutott eszébe Dalibornak a gyerekkorában megismert észak-szerbiai dombság neve. A lány moccanatlan, halványan derengő testéről szinte teljesen lecsúszott a pokróc. Dalibor nem igazította vissza. Csak állt az ágy mellett, és tűnődve nézte, ahogy a libabőrös női csípő puha szőrszállai fázósan merednek a holdfénybe. A lánynak (nem volt még húszéves, Dalibor biztos volt

benne) meglepően kerek és húsos volt a fenéke, főleg ahhoz képest, hogy vállcsontja szinte kibökte a durva vászonruhát, amibe az Alabama Jean évadnyitó koncertjének tiszteletére öltözött. Hogy bugyit ő se vett, azt már az a nevadai tizedes is észlelte, akit a bár bejáratához az erkölcsök őrzése miatt kirendeltek. Az amerikai hadsereg e vörös képű, kefehajú képviselője a közbiztonság lelkes híveként minden lányt megmotozott, és a széles arcát beterítő vigyor pontosan jelezte, kinél hiányzik valamilyen alsónemű.

Charlie kis híján odarohant, hogy a mikrofonállvánnyal belezze ki az amerikaiat. Dalibor azonban eléállt.

– Ssss! – csitítta őt is, akárcsak pár órával korábban a tragikus hirtelenséggel elárvult Jencit. – Azt akard, hogy a Tiszavirágot bezárják, téged meg egy békési munkatáborba deportáljanak? Velünk együtt?

– Mocsok – sziszegte Charlie, miután rövid habozást követően visszalépett, és Dalibor egyáltalán nem volt benne biztos, hogy a frontemberük az amerikaira gondol. Szerencsére úgy tűnt, hogy a visongó lánytömegből kivadászott vörös hajú démon („Mancika vagyok, énekelsz nekem?”) aznapra elfeledteti Charlie-val a fölháborodást.

– Nem hozok szégyent a cimborámra! – csókolta homlokon Dalibort, ahogy a részegen kacarászó vörös kislányt az öltöző egyik sarkába térdepeltette. – Egy legendásan tisztességes rendőr árvájára? Én aztán sose! – röhögött.

Dalibort megcsapta a pálinkaszag.

– Gyerünk – terelte ki az ajtón a széles mosolyú, bubifrizurás Terit, aki nem volt olyan szerencsés (és olyan elragadó sem), hogy egyenesen az Alabama Jean énekesének ágyából jusson a mennyországba. Úgy tűnt azonban, a lány az Alabama Jean örökké borostás, szűkszavú, félig szerb, félig magyar gitárosával is beéri. Legalábbis aznap éjjel. Ennek megfelelően két óra múlva már békésen szuszogott abban az apró, földszintes házban, amelynek az ablakai mind a Tiszára néztek, és amelynek egykori cselédszobájában Dalibor felnőtt.

A férfi visszavette a gyűrött kordnadrágot és az atlétát, de a pillantása közben tovább pásztázta az amúgy nem túl emlékezetes női testet. Érdekesnek találta, ahogy az olajzöld függönyön át beragyogó holdsugaraktól Teri bőre nem penészárnyalatban csillogott, ellenkezőleg: valami új, idegen, mesebeli szépség áradt el rajta, amitől egyértelműen kívánatosabb lett, mint eredeti fehérségében. „Akár egy koboldlány” – gondolta Dalibor. Nem hiába volt ő, aki az Alabama Jean költői szárnyalású dalait írta.

Aztán hirtelen megdermedt.

Öt percig állt teljes zsibbadtságban.

Végül megrázta a fejét, és vett egy mély levegőt. Odalépett az ágyhoz, és fölkelte a lányt. A kezébe nyomta a vászonruhát, és tekintet nélkül arra, hogy hajnali négyet mutatott az óra, hazaküldte.

Mikor becsapódott a kertkapu (Teri – okkal – zokon vette, hogy az alföldi rock'n'roll sztárja még csak haza sem kíséri a sötétben), Dalibor lerogyott a rugóját ki tudja, mióta nélkülöző fotelbe. Előkotort egy cigarettát az egyre soványuló csomagból, és gondolkodott.

•••

Motorra kellett ülnie, hogy a NAUS (North Atlantic United States) dorozsmai épületéhez még idejekorán, nyolc óra előtt kiérjen. A metsző áprilisi szél átsüvített a foszlott bőrkabáton, és jegesre simogatta Dalibor gerincét. A férfi már csak egy kávéra és egy korty whiskyre tudott gondolni, mire az öreg német kétkerekűt megállíthatta a kékre festett, földszintes, lapostetős komplexum mögött. Az

épület homlokzatát elől-hátul a NAUS jelképe, egy óriási, vörös-kék csíkos alapra helyezett iránytű díszítette. A létesítményt az amerikai megszállás első éveiben húzhatták föl: Dalibor észrevette, hogy egy-két ablakkeret már nem passzolt az eredetiek sorába. Mindazonáltal a ház nem tűnt másnak, mint egynek a számtalan, Szegedre és Szeged köré épült katonai étkezde vagy tiszti iroda közül. Kevesen tudták, hogy belül magyar-észak-atlanti közreműködéssel vegyi kísérletek folynak, természetesen katonai célzattal.

Dalibor angolul kiabált be a zárt ajtó mögött ácsorgó, szőke közlegénynek. A tengerészgyalogosok egyenruháját viselő, vállas fiú álmatagon bámult az idegenre, és csak másodsorra jutott el az agyáig, hogy Dalibor Barbován Gyulát keresi.

Gyulának csak az arca volt gyűrött, fehér köpenye makulátlanul, vasaltan lobogott utána, ahogy Dalibort a szobájába kísérte, egy német és angol szakkönyvekkel teliszúfolt, összehúzott függönyű zugba a folyosó sötét szögletében. A gitáros enyhén csodálkozva vette észre, hogy barátja bal szemhéja erősen rángatózik, amikor Gyula tőle jó két méterre, a számításokkal telefirkált zöld tábla és a kötelező Kennedy-arckép alatt megállt. A kutató felkapcsolta az asztali lámpát, de azonnal távolabb is húzódott a fénykörtől.

– Megőszültél – állapította meg Dalibor.

– Csodálkozol? – Gyula köpenye zsebének szegélyébe akasztotta a hüvelykujját.

– A húgod? – kérdezte a zenész.

– Mi van vele? – A vegyész határozottan nem tűnt párbeszédképesnek.

– Jól van?

Dalibor tudta, hogy türelmesnek kell lennie, ha előrébb akar jutni.

– Boglár? – a kutató megvetően fölhorkant. – Ó, hát ő ragyogóan, mint mindig. És fölösleges emlékeztetned rá, hogy tartozom neked.

Dalibor előhúzott egy szál cigarettát.

– Itt ne – vette el tőle Gyula. – Inkább a vodka.

Az Alabama Jean dalszerzője csöndben kivárta, ahogy barátja az asztalfiókba nyúl, és két poharat meg egy vörös csillaggal ékített laposüveget húz elő.

– Szabad illet, elvtárs? – mosolyodott el Dalibor. – Visszasírod az oroszokat? És mi lesz, ha Wayne rajtakap? – hozta szóba Szeged parancsnokát, aki valójában egészen más nevet örökölt az apjától, de a magyarok a leghíresebb amerikai pisztolyhős paródiájaként emlegették. Persze csak halkan, mert a pletykák, amelyek Wayne kegyetlenségéről szóltak, rendre igaznak bizonyultak. A Kaliforniából a Balkán peremére áthelyezett tábornok állítólag a saját feleségét is a Tiszába lövette, amikor az meleg ételt vitetett a Csillagba, az egyik agyonkínzott jugoszláv hadifogolyt.

Gyula nem válaszolt. Szemüvegének fekete kerete mögül türelmetlenül nézte, ahogy Dalibor leengedi a torkán a háromujjnyi vodkát, és megborzong.

– Szóval sikerült – fogott bele a zenész. – A merdinaliszt és az arzén házassága.

A kutató továbbra sem szólalt meg. Csak a szemhéja remegett valamivel idegesebben.

– A klubokban mesélnek ezt-azt – Dalibor pohara túl hangosan koppant az asztalon. – Sőt, én is szippantottam nemrég valami világos, kékeszöld porból... Az Alabama Jean szürke eminenciása bármihez hozzájuthat, ha elég elszánt, tudod – mosolyodott el. – De nem hatott eléggé. Nyilván hamisítvány. Két napig hánytam utána. Aztán megint mint a rózsabimbó, csak úgy feslettem, tudod.

Gyula makacsul kitartott a némaság mellett, és Dalibor egyre fülsértőbbnek találta az öreg lámpa zümmögését. Közelebb lépett.

– *A Green Joke!* – suttogetta elkomorodva. – Kivéreztetitek vele a fogoly szerbek tüdejét? Vagy exportra lesz? Indokínába?

Tudós barátja végre megmoccan. Elsétált Dalibor mellett, és kitárta az ajtót. A gitáros egy pillanatig csodálkozva figyelte Gyulát, aki az ajtófélfához dőlt, és a padlóra szegezte a tekintetét. Nyilván azért, hogy Dalibor, akihez minden szerencsétlen szegedi ifjonnak szokása segítségért fordulni kétségbeesésében (fél évvel azelőtt ő, Gyula sem cselekedett másként), ne olvashasson ki semmit a szeméből.

Nem is emelte föl a pillantását, míg az Alabama Jean szürke eminenciásának léptei el nem haltak a folyosón.

• • •

Dalibor elsősorban azért motorozott ki az alsóvárosi temetőbe, mert ott békében elolvashatta a múlt heti újságadagot. Jenci anyjának búcsúszertartása már nem különösebben szorította össze a szívét. Hátralé, hogy a lehető legkevesebbet hallja a pap kántálásából. De hiába lapozta át a hétfői, a keddi, a szerdai és a csütörtöki *Amerika Barátját*, nem találta, amit keresett. A lapokat elégedetlenül ejtette maga mellé, a sarjadó füre. Az olcsó papírt szinte azonnal átáztatta a harmat.

A pénteki számban is hiába lapozgatott egyelőre. Újra átnézte, most kicsit türelmesebben.

És lám, ezúttal meg is akadt a szeme a gyászjelentésen. „*Felesége és két kisleánya soha nem feledkezik meg Fehér Ernőről (portás), akit 1962. április 12-én ragadott el tőlünk a sors. Nyugodj békében! Szerető férjem, édesapánk, sohasem felejtünk!*”

A nekrológhoz nem tartozott fénykép. „Egy fejlődést sokba van kikozmetikázni” – hümmögött Dalibor. Ezt az újságot is elhajította, és a motorjához indult. Távozóban még hallotta, ahogy a fiatal, de erős orgánumú pap rákezd:

– Az Úr az én pásztorom, nincsen hiányom semmiben.

• • •

Dalibor elhúzta az olajzöld függönyt, és hasra vetette magát a szüleitől örökölt ágyon. Újfent megállapította, hogy az ágytakarót már régen mosodába kellett volna vinnie, de most jobban érdekelte annak a lapos kartondoboznak a tartalma, amit Jencitől csempészett ki, a halotti tor legalább hús sajnálkozó-sóhajtozó vendégének takarásában.

A dobozban rendetlenül zsúfolódott a meggyilkolt asszony után maradt töredékáru: a harisnya, a fejetlen porcelánőzek, egy kopaszra nyírt alvósbaba és még vagy tucatnyi tárgy, aminek a Tisza fenekén lett volna a helye. Dalibor rövid, zajos kutakodás után meg is találta, amit keresett: a festékesdobozt.

Kinyitotta, és óvatosan beleszimatolt.

– Jó ötletnek indult, portás barátom – vigyorodott el. – De hogy egy amatőrre bíz az eladását... – Dalibor a fejét csóválta, és a szekréynagy, fekete, háború előtti telefonért nyúlt. A NAUS dorozsmai állomását kérte a nyafka telefonoskisasszonytól.

– Barbován Gyula? – ámuldozott a vonal túlsó végén egy pincemély, vastag férfihang, alig hallható akcentussal. – *Sorry*, ön alighanem rossz helyen keresi. Hogy is mondta, mi a neve?

A kagyló finoman kattant a villán.

Dalibor csupán egy-két percig ült rezzenéstelenül, némán. Aztán átcihelődött a fotelbe, rágyújtott, és a térdére emelte az apjától örökölt, viharvert olasz gitárt. Mielőtt megpendítette volna a húrokat, hirtelen támadt haraggal rúgta a sarokba a festékesdobozt.

A fémhenger végiggurult a szobán. A falhoz éppen úgy koccant oda, hogy látható legyen a felirata:

SZE-LAKK. FÁRA, FÉMRE. BÚZASÁRGA ÁRNYALAT.

Az eichstätti remetek meséje

(2001)



Némi talpalás és meglehetősen sok talpnyalás után enyém lett a munka, melyre ugyan nem vágytam túlságosan, viszont kielégíti anyagi igényeimet. Ezek az igények nem hatalmasak: kis lakás, kis kényelem, kis ruhapénz (benne kis eleganciával), kisvárosban. Más szóval: egy kis élet. Bár voltak kételyeim, hogy képességeim nem e feladat beteljesítésére predesztinálnak, hanem valami többre, csak kicsivel is. Korábban például azt gondoltam, szívesen lennék magyartanár, szórhatnám az irodalomtörténet gazdag igéit gimnazisták szűzföld lelkébe, mégpedig élvezettel. Több évig ilyen irányban készülődtem, tantárgyaimat az egyetemen ennek a célnak megfelelően válogattam össze. A nemzet napszámosának dicső kenyérét azonban el kellett löknöm magamtól. Mert gyöngé számolási kísérletek után beláttam (akkor még bölcsész voltam ugyanis), hogy közalkalmazottként körülbelül fél év múltán az éhhalál gyötrelmei kísérnének ki a bozontos krizantémokkal díszlő csöndös kicsiny temetőbe. Mivel pedig a kitartó éhséggel még nem kötöttem ismeretséget addigi rövidke életemben, tartottam az ilyen haláltól. Másfelé eveztem tehát.

A tanári diplomán kívül kevés értékesíthetőt mondhattam magaménak. Volt viszont újságírói gyakorlatom. Ebből kiindulva próbát tettem néhány lapnál. Referenciamunkáimat mindenütt érdeklődéssel fogadták, habár a legtöbb helyütt szememre vetették, hogy túlságosan komolyan foglalkozom a témáimmal, így valószínűleg le is lombozom olvasóimat, akiknek inkább könnyed, felszínes csevejre volna szükségük ebben a mai nehéz világban. A tapasztaltak arra sarkalltak, hogy a továbbiakban a vázolt igényeknek megfelelő hangnemű cikkekkel kísérletezzem. Az egyik igen nagy példányszámú lapnál végül sikerült érdeklődést keltenem egy Csepregi Évával készített interjúval. A beszélgetésben tág teret szenteltem a problémáknak, amelyekkel a Neoton Família egykori üdvöskéje kamasz lánya küzdött. A kifinomult cím is erre utalt: „Csepregi Éva nem bír a lányával”. Alkalmaztak hát próbaidőre, eltekintve a fenti interjú fiktív voltától. Amikor aláírtam a munkaszerződést, szóltak, hogy ne is foglalkozzam valós tények és képzeltek közti különbségtétellel, az csak megkavar mindent. Mondtam, hogy jó, és ennyiben maradtunk.

Becsületesen megdolgoztam azért az egyébként nem kevés pénzért, amit a laptól kaptam. Úgy hírlett, interjúim és helyszíni riportjaim 8%-kal növelték az eladott példányok számát. Ez a tény eléggé megörvendeztetett engem is, munkaadóimat is. Egyre szabadabb kezet kaptam írásaim

témájának kiválasztásában, a hangnemt illetően (persze mindig megőriztem az előírásos drámaiságot, a vázolt problémák kívánta feszültséget). Még csak néhány hónapot töltöttem a szerkesztőségben, és már külföldi hírességek (Károly herceg, Cher, a nigériai származású világszépe stb.) ügyes-bajos dolgairól is értekezhettem, egyelőre csupán azon hírekből építkezve, melyeket a világhálóról gyűjtöttem szorgos méhecskeként. Néha valódi interjúk készítésével is megbíztak, főként a szórakoztatóipar éppen Magyarországra látogató képviselőivel. Ahogy megfigyeltem a szerkesztőségi hierarchiát, külföldre csak azok mehettek, akik már egy évnél is többet töltöttek a lapnál. Így aztán eléggé meglepődtem, amikor egy napon (talán kedd volt) magához hívott a főszerkesztő, bizonyos T. Mihály, és a következőket mondta:

– Katalin, készüljön föl néhány napos külföldi tartózkodásra.

Itt tartott némi hatásszünetet, nem ok nélkül, mivel, ha jól emlékszem, nem is kíséreltem eltitkolni a megdöbbenést, amit a fenti kijelentés keltett bennem. T. Mihály magabiztosan támaszkodott rá íróasztala lapjára, álltában, mindkét öklével, mert így szokta, és folytatta.

– Németországba küldjük magát. Ha jól tudom, szívecském, nincs haragban a német nyelvvel. Igazam van?

Röviden vázoltam pár éve megejtett, néhány hetes frankfurti tanulmányutam eseményeit, valamint azt a majd egy évet, amit volt szerencsém Heidelbergben tölteni az egyetemen, hol hermeneutikával foglalkoztam, valamint megismerkedhettem egy magyar viszonylatban is savanyúnak mondható öregemberrel, akit Hans Georg Gadamer néven ismer a világ tudományossága. Erről nem meséltem sokat, mert megfigyeltem, hogy a tanulmányaimat tárgyaló elbeszélések ellenérzéseket keltenek a feletteseimben, akik olykor nem riadnak vissza a megvetés és gúny nyílt hangoztatásától sem. Mondókám rövidre szabása ezúttal is helyesnek bizonyult, mivel T. Mihályt sem érdekelték egyetemi éveimnek efféle kalandjai.

– Szóval tud németül. Helyes, helyes. Akkor feltehetőleg meg tud csinálni egy interjút németül? – tette fel a kardinális kérdést.

– Természetesen igen – válaszoltam gondolkodás nélkül.

– Hát akkor... készüljön fel... Az interjúalánya nem más, mint: HORST TAPPERT!

Láttam, hogy meglepetéssel, meghatottsággal és hitetlenkedéssel vegyes magatartást vár, ezért késlekedés nélkül meglepett, meghatott és hitetlenkedő arcot vágtam. Az igazság az, hogy néhány pillanatig fogalmam sem volt, ki lehet az a Horst Tappert. Végül azonban elém tárultak zseni gyermekésem napjai, a szomszédgyerekek, akikkel játszottam, a cigirágó és a tévéorozatok. Igen, ő az. A zacskós szemű. Aki bevezetett engem a véget nem érő televíziós szériák hős, igazságos és ballonkabátos világába. Horst Tappert volt A Nyugatnémet Nyomozó, aki helyes útra térítette az eltévelyedőben lévő, erőszakos állú, vörös hajú germán kamionsofőröket, az ijedt, hamvasszőke és puhulós korukat elért özvegyek elé pedig odahurcolta a velejükig gonosz házasságszédelgőket: íme, a gaz csábító! Ő volt az. A DERRICK.

– Nahát, kedves Mihály, igazán... ekkora megtiszteltetés... nahát! – kiáltottam. – El sem hiszem! Mondja csak, komolyan gondolja?

A főszerkesztőre megtette hatását a bejelentése nyomán támadt őszinte reakcióm.

– Hát persze, kedves Katalin. Amikor sikerült egyeztetnünk a művész úr egyébként teljesen hülye menedzserével, én rögtön magára gondoltam. Szerintem, kedves Katalin, a maga fiatalsága megoldja majd az öreg Horst nyelvét. És az is eszembe jutott, hogy maga még lelkes nosztalgiával gondolhat vissza azokra az időkre. Hány éves is volt akkortájt?

– Úgy nyolc-kilenc, nem tudom pontosan. Az biztos, hogy hétfőnként még szünetelt az adás, úgyhogy olyankor az újvidéki tévét néztük meg a Napjainkat. Szóval kisgyerek voltam, az igaz... Hát,

főszerkesztő úr, ez olyan, mint egy álom!

T. Mihály büszkén vakarásztta az állát.

– Szerintem azért is remek ötlet, ha maga megy, mert Tappertnek állítólag mániája a festészet, és azt gondoltuk, hogy a műértés téren kiválóan képzett Katalin megfelelő partnere lesz az ilyen témákban is. Nincs igazam?

– Dehogynem, kedves Mihály, igyekszem a lehető legtöbbet kihozni ebből a beszélgetésből. – Ugyan magyar nyelv és irodalomból meg összehasonlító irodalomtörténetből, nem pedig művészettörténetből szereztem diplomáimat, de úgy láttam, most nem érdemes ilyenekre föl hívni a figyelmet.

– Azért ne ragadjanak le a művészettörténetnél, nem hinném, hogy vevők lennének rá az olvasóink. Kérdezzen sokat a nőkről, lehetőleg a titkos kapcsolatokról. Tehet néhány utalást a homoszexualitásra is, tudja, mire gondolok, Szókratész meg Platon, ilyenek, hátha bekapja a horgot az öreg. A célpont a magánélet!

Ez az utolsó hangzatos felkiáltás már a szerződés szövegében is benne volt, fel is figyeltem rá, lám, ez milyen fontos, úgyhogy én is lelkesen visszhangoztam:

– A célpont: a magánélet!

A főszerkesztő jóllakottan mosolygott, és cézári fenségű intéssel jelezte, hogy a megbeszélésnek vége. Már a kilincset fogtam, amikor utánam szólt:

– Holnapután kell indulnia, hogy csütörtökön frissen-fitten ebédelhessenek együtt a sztár eichstätti otthonában. Sok sikert és a viszontlátásra!

Majd hozzátette (viccesen):

– Facsarjon ki mindent a vén szoknyapecérből!

Eléggé örültem a megbízatásnak, untam már ezt a Magyarországot, aztán reméltem, útközben betérhetek egy-két, németes tökéletességgel feltöltött könyvesboltba, ahol a szintén németes önérzettel felszerelt eladók büszkén hordják majd elém a legújabb Heidegger-kommentárokat. Ó, azok a feledhetetlen illatú német könyvek! Ha tehetném, valahová, tán egy befőttesüvegbe zárnám el ezeket a könyv-kipárolgásokat, és álmatlan éjszakáimon teli tüdővel szippantgatnék belőle, hogy végül Morpheusz karjaiba omolhassak...

Szerda délután épségben érkeztem Münchenbe. Mielőtt kocsit kölcsönöztem volna, kívánságom szerint betértem néhány könyvkereskedésbe. Két óra alatt öt kötettel lettem gazdagabb (vagy szegényebb? nem tudom), komor és ünnepélyes fekete meg zöld vásznakba kötött kiadványokkal. Ahogy míves hanyagsággal bedobtam őket a kölcsönzött metál szín Audi (Ingolstadt elég közel van Eichstätthez, talán ezért lehet a jó kis Audikat itt olcsóbban lízingelni) hátsó ülésére, különös meghatottsággal gondoltam a legfelül heverő könyvre. Az ugyanis Gadamer frissen megjelent önéletrajza volt, amiről még csak néhány különösen sznob filozófiai folyóirat csiripelt Magyarországon^[1].

No mindegy, estére már a kellemesen szürke Eichstätt egyik szállodájában (kettő van összesen) hajtottam álomra fejemet. A hirtelen környezetváltoztatás ezúttal is meghozta szokásos gyümölcsét: enyhe migrén gyötört. Azért elalvás előtt sietve elfogyasztottam két pohár whiskys narancslevet, jéggel. Nem mintha az gyorsan kivégezte volna a migrént, de hát uniós területen voltam, céges költségen. Mit tehettem volna mást? Persze ez, az esetemben akár merésznek is minősíthető „altató” előnyökkel is járt: sebesen elszenderedtem. Az öreg Derrick gúvadt szemének nézésével álmodtam. (Interjúk előtt szinte mindig a leendő alannyal álmodom, általában kellemeseket.) Álmomban Derrick lelőtte a férjemet, amiért is én zöld kosztümbe öltözöttem (pocsékul állt, ahogy az olajzöld a szőke,

kék szemű nőknek általában szokott) három csókkal adóztam neki, minek következtében ő nekem adta a revolverét, és egy borítékot ötezer márkával. Reggel kissé el is gondolkodtatott a dolog, és aggódva jutott eszembe néhány magyarázat, amiket freudi alapon az illető álomhoz lehetne csatolni. Mindegy.

Még októberhez képest is szokatlan módon tombolt a reggeli verőfény. A recepcióról telefonáltam Tappert menedzserének, aki biztosított arról, hogy minden rendben van, a híres bácsi ebédre vár külvárosi kertés villájába. És hogy ne ijedjek meg nagyon, ha a kertajtóban nekem rohan egy bazinagy (ő ugyan nem ezekkel a szavakkal mondta) bernáthegyi, mert az egy szelíd és élemedett állat, és Willynek hívják. Mondtam, hogy jó, és hogy szerintem nem lesz baj. Különben eléggé érdekes alak lehet ez a menedzser. Olyan tüchtig irodalmiassággal beszélt németül, mintha nem is egy öreg tévésztárt kellene ajnároznia valami ügynökség alkalmazottjaként, még hozzá 2001-ben, hanem... Szóval úgy képzeltem el, mint az érett Goethét, klasszikus faragású fejjel meg babérkoszorúval.

Fél tizenkettőkor diszkrét csinossággal vettem retikülömet, és autóba tettem magamat. Bár tapasztalatból tudom, mitől kezd remegni egy nyolcvanéves öregúr térde, választékos külsőmet nem feledtem el néhány olyan vonással is gazdagítani, ami a következő órákban elsősorban munkásnői minőségben történő működésekre hívta fel a figyelmet. Pontosan délben értem ahhoz a magányosan álló, tujákkal kerített villácskához, ahol (az eligazítás szerint) az idős híresség vett lakást. Becsöngettem. A kaputelefon férfias recsegéssel kísért kérdésére kellő feleletet adtam, eredményképpen az elektromos vezérlésű kertkapu kitérült, és én betérhettem. Kissé aggódva vártam, hogy cipóm sarkának harsány kopogása kihívó hatással lehet a mondott bernáthegyire, ám Willy nem jelent meg sem akkor, sem később. Ezt végeredményben sajnálattal vettem tudomásul.

A kerti ösvényen egy igencsak anakronisztikusan ható öltözéket viselő, lakájszerű jelenséggel futottam össze, aki előmbe igyekezett. Mérsékelt lelkesedésű üdvözetét viszonztam, mire ő, újját megfelelő irányba igazítva, közölte velem, hogy Tappert úr a veteményesben lelhető föl, de oda öllakásága nem kísérel el, mivel felügyelnie kell a kávéautomatát, melyben számomra is fő a fekete, viszont a szóban forgó automata élemedett kora nem teszi lehetővé, hogy megfigyelés nélkül funkcionálhassék (mármint az automata), és az esetleges meghibásodást elkerülendő, e házi feladatok elvégzésére rendszeresített alkalmazott inkább a megfigyelést végezné, ha nem bántódom meg. Mondtam, hogy nem, majd ki-ki útjára indult.

Riportalanyom valóban a veteményesben hajladozott. Nem volt egyedül: Franz, azaz Franz Wepper itt sem hagyta magára, amint már a sorozatban is minden útjára hüen kísérette: ő alakította ugyanis a jóvágású Harry Kleint, ha emlékeznek. Éppen néhány kitűnő fejlettségű salátafej betakarításával foglalatostkodtak. Harry tartotta a zsákot, Derrick pakolt. Én bátran előálltam, és mondtam, hogy jó napot, én vagyok én a Magyarországon nagy népszerűségnek örvendő X. laptól, amely, mint azt remélhetőleg bejelentették önnek, tisztelettel felkérte önt egy hosszabb interjúra.

Derrick úr fáradtan eresztette szemhéját híresen kerekded szemeire, elgyötörten sóhajtott, majd mégis csak mosolyra derült. Ettől én is megvidámodtam, és felajánlottam segítségemet a saláták körüli munkálatokban. A (mellesleg híres ballonját a kerti ügyeket illetően sem hanyagoló) öreg sztár kissé meglepődött az ajánlatomon, végül azonban elfogadta. Így történhetett, hogy az ebéd kissé sietős abszolválását követően, viszonylag hamar mindhárman az óriás, ám ízléssel és meglehetősen anyagi ráfordítással berendezett nappaliban üldögéltünk, ahol a lakáj porceláncsészéket osztogatott. (Lopva megnéztem az alját: naná, hogy meissen volt.) Úgy belesüppedtem a pamlagba, hogy csak némi erőfeszítés árán érte cipóm a talajt.

Amíg a lakáj (közben a nevét is megtudtam: Wilhelm) a kávéval forgolódott, körbepillantottam a szobán. A főszerkesztőnek igazat kellett adnom Tappert érdeklődési köre kapcsán: válogatott kortárs festmények garmadája függött a falon. Csupán egyetlen nem élő művész ecsetjétől származó alkotást

véltem fölfedezni közöttük, az viszont nem lehetett eredeti, hiszen tudván tudtam, hogy az eredeti egy New York-i galéria őrizetében van. Én magam láttam ott. Abban pedig szinte bizonyos voltam, hogy ők nem adták el. Annyi pénze még ennek a vénecske ex-pisztolyhősnek sincsen. Sőt, annyi senkinek sincsen.

Amíg a képet vizslattam a pamlag távolából, Derrick úr engem tüntetett ki figyelmével. Bármennyire is lankadt pillantásokat eregetett a szeme, sietve bemérte, hogy melyik festményre hunyorgatok.

– Ön szerint valódi? – szegezte nekem a kérdést.

Nem akartam elveszíteni az interjúalanyban rejtőző tőkét, ezért finoman közelítettem meg a válaszadás ingoványos ösvényét.

– Figyelemre méltó egy kép. Kivált önhöz illik remekül, Tappert úr. A tematika megválasztása igen szellemes emberre vall, már a cím is...

– Válaszoljon inkább, kisasszony. Tehát: valódi a kép avagy nem?

– Hát jól van, Tappert úr. Megmondom őszintén, szerintem teljességgel lehetetlen, hogy valódi legyen. És különben is, érzem, hogy valami hiányzik róla, ami az eredetin rajta van. De még nem jöttem rá, mi az.

Derrick úr somolyogva kavargatta a kávéját. Csöndben ültünk. Láttam, hogy Harry hasonlóképpen somolygásos arcot öltött. Mindenesetre még egy kockacukrot emeltem a csészembe, de, bevallom, idegesség vett rajtam erőt. A kristályos kocka fehér tömbjét szörnyű lassan falta föl a mélyfekete lé. Derrick ismét kérdéssel fordult hozzám.

– Mi az, hogy valódi? Ön hogyan fogalmazná meg? Nem is, jobb kérdésem van. Miben rejlik a valódi és hamis közötti különbség?

A kérdés szokatlanul furmányos volt egy nyugdíjas tévécsillag szájából. Nyugtalanul gondoltam a tőkére, miközben mélyen egytettem T. Mihálllyal: csak a nők kérdésénél maradni, csak azt élezni, semmi művészettörténeti izelés! Rövid töprengést követően azonban rámtört a vakmerőség. Keresztbe vettem a lábam.

– Kérdezett valami nehezet, Tappert úr, és én ebben a kérdésben szeretnék a saját véleményemre hagyatkozni, nem pedig elméletekkel traktálni önt.

Az öreg fakabát kivette az ezüstkanalat a porcelánból.

– Helyes, nagyon helyes. Mondja csak.

– Énszerintem... Nos, ha értékítéletet akarnék megfogalmazni hamisra és eredetire vonatkozóan, én, bár lehet, ostobaságomból fakadóan, úgy nyilatkoznék, hogy számomra nincs értékbeli különbség hamis és valódi között. Nekem egy festményben nem a tárgy tűnik fontosnak, sokszor meg is zavar az anyagiséga, az, hogy a szemem ki tudja tapintani a festék alatti vászon szálait, hogy el tudom különíteni az ecsetvonásokat. Hogy a művész maga volt igen intim viszonyban ezzel a tárggyal? Hidegen hagy. Nem érdekel a művész.

– Hanem hát mi érdekli magát? – folytatta a vén ballonos a faggatózást.

– A látvány – vágtam rá. – Igen, azt hiszem, csak a látvány. A látvány és az én kapcsolatom. Az érzések, gondolatok, asszociációk – azt akartam először mondani: *kevercse*, de ezt nem tudtam németül – egybeolvadó rétegei. A kéz, ami egy képből kinyúlik, megragadja a galléromat, és arra készlet, hogy megtorpanjak. Közben rájöttem arra is, mi hiányzik az ön képéből.

Abbahagytam a kinyilatkoztatást. A két öregúr mit sem szólt. Mindketten a kávéjukat lötyögtették, mintha megbeszélték volna. Megszeppentem.

– Túl primitív volt, amit mondtam?

Derrick úgy nézett rám, mintha a pillantásával egy tavat kívánt volna mímelni, szélcsendes

időben.

– Ó, dehogy. Voltaképpen azért tettem föl a kérdést, mert igen érdekelt, miként fog reagálni arra, ha elmesélek egy történetet a képpel kapcsolatban, amit ön az imént volt szíves kitüntetni az érdeklődésével. Mivel a kérdésre adott válaszát megfelelőnek találom, következhet a történet. De előbb... Harry?

A másik öreg biztatón nézett Derrickre.

– Stephan?

Na, végre, most jön a sztori. Megfeszítettem jegyzetelésre rendszeresített kezemet. (A diktafonokat és a mikrofonokat utálom. A mozgó hang túlságosan is kötelez.) Derrick óvatosan letette a csészét az asztal üveglapjára, amelyen mellesleg egy szem por sem volt, ugyanis már előzőleg megzongoráztattam rajta az ujjaim.

– Nos... a történet jó néhány évtizeddel ezelőtt esett meg, amikor még aktív színész voltam, a sorozat pedig éppen a siker csúcsai felé araszolt – fogott bele az öreg. – Ezen a nyáron az Egyesült Államokban forgattunk, feltételezve, hogy néhány Los Angeles-i rész felfrissíti a jó öreg detektív kalandjait. Akkor már öt hónapja játszották sorozatunkat az amerikai tévéállomások, és, talán nem veszi dicsekvésnek, de nagyon pozitív volt a közönségvisszhang. Gyakran történt, hogy megismertek az utcán, gratuláltak, autogramot kértek. A szokásos jelenségek. Egyik nap aztán, ekkor már két hete az Államokban dolgoztunk, felkapcsoltak egy telefonhívást a szállodaszobánkba. Harryval akkor is együtt laktunk. Ismeretlen női hang szólt a telefonba, föl nem foghattam, hogyan szerezte meg a számot. Azt mondta, beszélt a rendezővel az ügyben, legyen nyugodt, minden rendben. Ő nagyon nagy rajongója a sorozatnak, és különösen nekem, Horst Tappertnek, és szeretné felajánlani tengerparti házát a forgatás céljaira. A rendező állítólag azonnal elfogadta az ajánlatot, a stáb pedig már költözködik. Hogy a munka alatt lévő rész forgatókönyve éppen ilyen helyszínt ír elő, és ez milyen örvendetes. A hölgy érezhetően majdnem kibújt a bőréből a megtiszteltetéstől, hogy velem beszélhet, bár nem tűnt a szokott egyszerű vidéki libának. Sőt. Biztos voltam benne, hogy egy felső tízezerbeli hölgyhöz van szerencsém, amit persze a tengerparti ház ténye is bizonyítani látszott. Mindenesetre rögtön érdeklődtem a rendezőnél, igazak-e ezek a dolgok.

– Hogyne – mondta. – Az az igazság, hogy én már ismerem egy ideje a te rajongódat. Hamburgban találkoztunk először egy kiállításon, amit ő nyitott meg.

– De mégis, mondd már, ki ez a nő? Milyen nő az, aki kiállításokat nyit meg? Ha egyáltalán van ilyen nő.

– Hát Pola Magritte.

Eltátottam a számát.

– A nagy Magritte legkisebb lánya?

– Én aztán nem tudom, hány lánya volt az öregnek, de volt egy pár, Pola pedig az egyik.

– És tévéfilmsorozatokot néz? – álmélkodtam.

A rendező megvakarta a fejét, majd televízióshoz méltó végtelen bölcsességgel így válaszolt:

– Hát... nem lehet mindenki olyan, mint az apja.

Másnap elautóztunk a tengerpartra, és megálltunk egy szépséges, olasz stílusú villa előtt. Idősecske házvezetőnő nyitott ajtót, ő mondta, hogy az úrnő már várt minket, és mindent kellőképpen elő is készített. Aztán bevezetett a szalonba, ahol magával Pola Magritte-tal találkozhattunk.

Pola nagyon bájos volt. Még most is emlékszem, egyszerű, kék ruhát viselt, ami vele perdült, valahányszor megfordult. A ruha színe igen jól illett sötét hajához. Mindehhez ibolyakék szemei voltak, okos tekintete. Egyszóval teljesen normális, disztingvált hölgynek tűnt, egyáltalán nem hasonlított azokra a bajor háziasszonyokra, akik sikítottak, amikor véletlenül felismertek a

vegyeskereskedésben. Nem tudtam elképzelni, hogy Pola valaha is sikoltozzék vagy hevesen rajongjék. Bár mindig éreztem valami kiismerhetetlent a viselkedésében. Időnként teljesen váratlanul felcsattant, főként, amikor a személyzet apró, de tényleg csak apró hibákat vétett. Aztán ott volt a haja is... néha elfeledkezett magáról, és idegesen babrálta a homlokába hulló tincseket. De ez csak elvétve fordult elő, így aztán egyikünk sem figyelt föl rá, pedig, mint később kiderült, kellett volna.

A forgatás megkezdődött. Pola háza valóban tökéletesen alkalmas volt a forgatáshoz, főleg, mert épp egy olyan résszel bajlódtunk, amely egy milliomosnőről szól, akit a volt férje életveszélyesen megfenyegetett. Az egyik szünetben Pola odajött hozzám, azzal, hogy szívesen körbevezetne a házban, mert úgy hiszi, tud nekem valami érdekességgel szolgálni. Tudta ugyanis, hogy nagy műélvező vagyok. Én magam is úgy gondoltam, egy neves festő lányának szobái rejthetnek néhány érdekes alkotást, esetleg az apai örökség egy részét is. Magritte képei ugyan már akkor magas áron keltek el az árveréseken, de tudnivaló volt, hogy számos művének nyoma veszett. Egész sorozatok hiányoztak, amelyeknek csak az első néhány darabjáról lehetett tudni, hol van éppen. Különösen abból a korszakból tűntek el a képek, amikor Magritte másodszor nősült, és egy ideig a családjával foglalkozott. Évekig. A művészettörténészek és az aukciós szakértők nem akarták elhinni, hogy abban az időben ne dolgozott volna. Úgyhogy, megvallom, eléggé izgatott voltam, amikor a nagy festő lánya a művészet iránti érdeklődésemre és házának rejtett kincseire célzott.

Pola karon fogott, és egy elhagyatottnak tűnő lakrészbe vezetett. Az ablakokat lefüggönyözték, a bútorokat fehér vásznnal takarták le a helyiségben.

– Tudja, kedves Horst, ezt a lakrészét csak karácsonykor használjuk, amikor az egész család nálam tölt néhány napot. Olyankor meglehetősen sokan nyüzsögnek a házban, ezért hát meg kell nyitnunk szinte minden szobát. Ezt is – mutatott az ajtóra, ami előtt megálltunk. Pola elővette méretes kulcscsomóját, és miután az ajtó szárnyait kitárta, betessékelt.

Egészen sötét volt, az orrom hegyéig sem láttam. Pola elhúzta a sötét függönyöket. A fény immár akadálytalanul áramlott be, és én észrevettem, hogy a falakon számos nagy festmény függ, mindegyikük lefedve. Pola a háziasszonyi fürgeségével sorban odalépett a vásznanakhoz, lerántva róluk a leplet – emlékezett tovább Derrick. – Elnézést a melodramatikus fogalmazásért, de... döbbenetes volt. Izgalmas volt. Egyedülálló pillanatnak lehettem a részese...

Öt nagyméretű Magritte-képpel néztem farkasszemet. Mert én egy percre sem feltételeztem, hogy a festményeket más festette volna. Abban a pillanatban, amikor a műveket rejtő leplek mind lehullottak, Magritte eleven lelke suhant ki a képekből. Az ismert motívumok új köntösben léptek elé, a szobát belengte az egeknek az a valószínűtlen kékje, amit csakis Magritte tudott létrehozni. Az egyik képen ott volt a látványba folyó festőállvány a vászonnal, utolérhetetlenül szellemes megoldás; a másikon a furcsa, kifordított, mondhatnám inverz szirének, halból való felsőtestükkel, álmodozó tartással, de most nem a tengerparton, hanem egy erdő közepében; a harmadik kép a *Szerelmesek* című közismert alkotás egy variációja: a kendővel egészen becsavart fejű pár most teljes alakban ölelkezett a fövényen. A negyedik kép két téma zseniális metszete: a hal-ember testű lények becsavart fejjel pózoltak, míg egy keménykalapos figura éppen festette őket, háttal a nézőnek. A csodálatos képek közül azonban egyik sem volt rám olyan megrendítő hatással, mint az ötödik. Most is pontosan emlékszem. Ez az ötödik csodálatosság a hatalmas ablakokkal szembeni falon függött, és amikor megláttam, előntötte a naplemente narancsszínű fénye. A sötétre hangszerelt kép így még bizarrabbá lett, mint homályban, fény nélkül szemlélve.

A hosszú és gyakran unalmas évek során, amióta Stephan Derricket alakítottam, így vagy úgy, de részemé lett ez az alak, az egyik arcom lett, az az arc, amit legtöbben látnak. Néha már azt éreztem, hogy a többi arcom elsorvad Derrick mögött, de általában megnyugvást hozott az a gondolat, hogy ha

megfordítottam a dolgot, és többi arcaimat Derrick többi arcaként kezeltem, ezért Derrickkel együtt szabadon megtarthattam őket. Egy személy nyilván nem képes ilyen tudatosan helyezgetni-átnevezni az attitűdjeit, de tépelődéseimet megszüntették az efféle eljárások. Mondhatom, jó színész vagyok, ezért hát a személyiségem erősen képlékeny. Néha már a bankban is Derrickként mutatkoztam be szórakozottságból, de ami a legérdekesebb, hogy a tisztviselők ezen nem is akadtak fönn. Szemrebbenés nélkül közölték: „sajnálom, Derrick úr, de az ön neve alatt a mi nyilvántartásunkban nincsen számla”. Sokszor csak napokkal később döbbsentem rá, hát persze, hogy nincs, Derrick nem egy adminisztratív számon tartott személy, igazolványból is csak rendőri van neki. Ez a számontartatlanság, meg kell mondanom, könnyebbséget okozott nekem. Érthető, hogy gyakran sokkal szívesebben voltam a jó öreg felügyelő, mint bárki más, aki szerepel az adózók listáján.

Ne haragudjon, hogy így belemerültem a pszichologizálásba, voltaképpen nem is értek hozzá. De ha meg akarom értetni önnel, milyen hatást tett rám az ötödik kép, szükséges ez a hosszadalmas kitérő. Magritte ugyanis olyan festményt alkotott, aminek minden négyzetcentimétere sokkal inkább tartozott énhozzám, mint akárki máshoz, legyen az akár maga Magritte. Úgy tartozott hozzám, hogy az enyém volt, nem Horst Tapperté, aki nyugatnémet állampolgár, ha tetszik, akkor német, és havonta fizeti a villanyszámlát. Érti? Az a kép az enyém volt. Senki másé. Tudtam, ha otthagynom, ha nem vihetem magammal, akkor súlyosan vétkezem, súlyosabban, mint az a száz gyilkos, akivel addig dolgom volt.

Megkérdeztem Polától, aki addig az én gyönyörködésemben gyönyörködött, hogy mi a kép címe. *L'assassin menacé*, mondta. Hát persze, a cím is zseniális volt. Utána afelől érdeklődtem, vajon milyen sorsot szán ezeknek a képeknek. Úgy nyilatkozott, hogy már tárgyalt a Guggenheimmel, akik x (borzalmasan sok) millió dollárért készek megvásárolni mind az ötöt. De ő, mármint Pola, azt mondta, a gyilkososat nem adja. Mert mély érzelmek fűzik hozzá. Az apja neki festette. Miért? Mert a papa mindig jót szórakozott azon, hogy mennyire nem tudom letenni a Fantomas-történeteket. Jaj, szegény papa, mennyit nevetett!

Türelmetlenül gondoltam, jesszusom, mégiscsak egy bosszantó liba ez a Pola. És ez majdnem ki is szaladt a számon.

Hanem, figyeljen csak, hallottam nemrég egy történetet valami osztrák íróról, vagy talán magyartól, nem tudom, lehet, ezek a kelet-európaiak hajlamosabbak ilyesmire, ha nem haragszik, aki érdekes dolgot művelt. Egy másik író novelláját felvette a saját kötetébe, a saját neve alatt. A novellában ugyanis az ő családnevét viselte a hős. Felolvasásokon is úgy adta elő a történetet, mintha maga ötlötte volna ki, pedig ez nem volt igaz, a novellát valami görög vagy macedón író szerezte valójában. Amikor a dolog kitudódott, senki nem mondta, hogy ez lopás. Az osztrák vagy magyar író ugyanis valahogy úgy vélekedett, a szöveg az ő szövege. Hogy az a másik írta meg, az bagatell ügy, áldja meg őt az ég. Nem ismeri véletlenül ezt a mesét?

De igen, mondtam. (Véletlenül tényleg ismertem, pedig bagatell tétel, áldjon meg engemet az ég.)

Nos – folytatta Derrick –, én azt hiszem, tudom, mire gondolt ez a kis osztrák... Vagy cseh? Kissé zavar, hogy nem ismerem a részleteket. Mindig is zavart, kérdezze meg Harryt. Szóval mert a Pola titkos szobájában én is ugyanarra gondoltam, mint ez az író. Még hogy a japán turisták nézegessék a képemet! Mit nézegessék: fényképezzék! Na, ezt már nem.

Törtem a fejemet, mit tegyek, de hangosan egy szó, nem sok, annyit sem szóltam. A nap végén aztán egyedül maradtunk Harryval, jaj, ne haragudj, Franz, hogy mindig Harryt mondok, ez már betegség. Tehát csak mi ketten voltunk a szállodaszobában. Én elmondtam, mi történt Polánál, és hogy mit gondolok arról a képről. Harry eleinte hallgatott. Egyszer csak azonban felugrott, és elrohant. Ezen eléggé csodálkoztam, de nem siettem utána. Röviddel később visszajött. Van egy ötletem, mondta. Mi az? És akkor előadta. Nagyon jó. Fantasztikus. Tényleg páratlan ötlet volt, bár nem

teljesen veszélytelen.

Másnap rávettük Polát, hogy szerepeljen ő is a filmben. Alakítsa a fenyegetett özvegyet. Amilyen intelligens nő volt egyébként, olyan hamar elvesztette a higgadságát, amikor belegondolt, hogy ő is játszhat a Derrickben. Mindamellet erős exhibicionizmus is jellemezte. Ezért sem tiltakozott, amikor Harry közölte vele, meglehetősen ízléstelen vicc volt, remélem, tudod, Franz, hogy az utolsó jelenetben le kellene vetkőznie. Pola csak ennyit kérdezett: „Teljesen?” „Igen”, mondtam. A rendező nem tudott semmiről, úgy tudta, nem is lesz forgatás, mivel még este bejelentettem, hogy fáradt vagyok, és két napig hagyjanak békét nekem. „Ja és Pola, a beállításhoz kellene az a reprodukció, amit a múltkor mutattál, tudod, az a gyilkosos, a két keménykalapos detektívvel, amiről azt mondtad, hogy apád egyik tehetséges tanítványa másolta... Dalíró? Ugye, ezt mondtad?” A nyomaték kedvéért rákacsintottam Polára, vihogott is az asszisztensnőm, tudta, nem szokásom az ilyen bizalmaskodás. Pola persze úgy tett, mintha igazat beszéltem volna, lelkesen bólogatott, hogy jó, rendben, hozza a képet, az tökéletes lesz a beállításhoz. Szemlátomást respektálta a titoktartásomat, ahogy reprodukcióként emlegettem az eredeti festményt. És a ravaszságot is értékelte, amivel előadtam a dolgot.

A képért ketten mentünk, az antikolt sárgaréz keretet Pola nem bírta volna egyedül, rajtam kívül mást pedig nem akart beavatni a szoba rejtélyébe. Visszafelé jöttünk már, kezünkben az értékes teherrel, amikor örvendezve arról kezdett beszélni, micsoda remek érzésem van a modernitáshoz, hiszen egy valódi festmény élő mását filmjelenetként beállítani milyen eredeti és modern ötlet, micsoda pompás módja az interpretációnak, és hiba nélkül megállnám a helyemet a művészfilmek világában, de ezért persze nehogy abbahagyjam a sorozatot. Ó, hát ha magának ez a véleménye, akkor én ehhez tartom magam, csacsogtam a naivak tündökletes mosolyával az arcomon. Így siettünk végig a folyosón, mindkettőnkben az üdvözültek titokzatos boldogsága dobogott.

Harrynak jó kapcsolatai voltak, és különös ismerősei. Például egy maláj festő, Berlinből. Maláj, képzelje csak el. Persze Harry, elnézésedet kérem, tehát Franz máig azt állítja, hogy ez a maláj albérlőtársa volt egyetemi éveiben. Apropos, tudja, miből szerzett Franz diplomát? Gondolom, nem is sejtí. Állatorvos a drága fiú. Haha, állatorvos! Na mindegy, a lényeg, hogy estére már be is rendezkedett a maláj a szállodánkban. Polának meg, aki a szerepe szerint Éva-kosztümben dulakodott alkoholistá és mániákus férjével, egyáltalán nem tűnt fel, amikor Harry, aki úgy tett, mintha a későbbi helyszíneléses jelenetet próbálná magában, és ezért fényképezne összevissza, közelképet csinált egy derék kis Nikonnal a festményről. Nagyon könnyen, hiszen az még csak nem is abban a szobában állt, ahol a forgatókönyv szerint a pár egymásnak esett. (A bestiális férj persze előzőleg, bestiálisságát bizonyítandó, letépte makulátlan tisztességű nejéről a ruhát. Az efféle jelenetek egyébként is növelték a nézettséget, mondanom sem kell.)

Szegény maláj, le sem hunyta a szemét egész éjjel. Én azt hittem, ezek a malájok sokkal lustábbak. Persze anyagi megfontolásokból... Emlékszem, egy egész doboz neszkávét magába döntött. De jó munkát végzett. Legalább is azt hittük, pontos lesz és tökéletesen hű. Sajnos nem volt az. Most már azonban egyre megy.

A forgatás másnap is folytatódott. Rendesen elérkeztünk addig a jelentig, amelyben Pola a dulakodásban szerzett sérüléseibe belehal, és továbbra is meztelenül, hullaként hever a rökamién, míg a bestiális, sőt, némileg hibbant férj, tette következményeinek nem lévén tudatában, zenét hallgat egy ódon gramofon hathatós segítségével. Viszont én, Derrick, akkor már teljesen világosan látom a sátáni ügy részleteit, és, ugyan kissé elkésve, de megérkezem a tett színhelyére, és rövid lesben állás után kivetem a hálót a gonoszra, persze csak képletesen. Mindebben természetesen velem tart hű társam, Harry. Az erősítésként az ablakhoz rendelt (nehogy ott szökjék meg az átkozott!) három rendőrnek már

semmi dolga. Még jó, hisz én vagyok a hős. Na meg Harry. A gyilkos elfogása előtti különösen izgalmas pillanatot valóban sikerült hibátlan hűséggel, a festményt idézően installálnunk.

A jelenet kiváló lett. Mesteri feszültségkeltés, mesteri színész játék, amely a moccanás nélkül fekvő, porcelánsápadt, szemét egy pillanatra sem kinyitó Pola érdeme is volt. Mialatt felöltözött, engedélyt kértem tőle, hadd vihessem vissza a „reprodukciót” a helyére. Még nem hült ki benne a láz, amit az ő életébe exkluzív élményt hozó színészkedés okozott, és szinte gondolkodás nélkül adta a kezembe a kulcsot.

A festmény természetesen a helyére került. Polát boldoggá tette a szereplés. Mi is boldogok voltunk. Amikor a rendezőnk, aki kétnapos hollywoodi látogatást követően tért vissza, folytatni akarta a filmezést, szintén boldogan vette tudomásul, hogy már készen vagyunk. Még meg is veregette a vállamat, micsoda klassz pasas vagy te, Horst, erőt vettél a fáradságodon, és egészen eredeti módon befejezted a dolgot. Szuper. Egyszóval mindenki boldog volt.

Horst Derrick itt elhallgatott. Elővett egy szivart, rágyújtott, és néhány percig némán füstölgött.

Franz Wepper hajszájra ugyanígy cselekedett.

– Pola Magritte másnap aláírta az adásvételi szerződést a Guggenheim Múzeummal – szólalt meg újra az öreg kerek szemű. – Az igazgatóknak meg sem fordult a fejükben, hogy a festmények valódiságát megkérdőjelezzék. Pontosan tudták ugyanis régi kiállításkatalogusok hosszas tudományos vizsgálatából, minek kell hiányoznia a Magritte-életműből, és sejtették azt is, melyik mű hol rejtőzik. A kutatások szerint öt képnek kellett az olasz villában lennie. És ott annyi is volt. Se több, se kevesebb. Különben meg első pillantásra látszott az is, hogy mindegyik mű zseniális elmeműködés eredménye.

Franz Wepper bocsánatkérően jegyezte meg:

– Kérem, meg ne haragudjon, mindig így beszél.

– Na és – szólaltam meg, rekedten a hosszú hallgatás után –, mi történt az ötödik képpel? Hiszen Pola Magritte azt nem akarta eladni, ha jól értettem.

– De bizony, eladta azt is, csak éppen kikötötte, hogy haláláig nála maradjon. A Guggenheim ennek módfelett örült, azzal ugyanis tisztában voltak, egy-két évtizeden belül micsoda értékkel bír majd egy Magritte. Ahhoz képest ők aprópénzért szerezték meg mindegyik darabot. És persze nagyobb szenzáció is lesz a Magritte-kultusz csúcsán váratlanul előhozakodni egy ismeretlen képpel, mint amikor egy egész csoport előkerül – pöccintette le Derrick elégedetten a hamut szivarja végéről.

– Na de... – hozakodtam elő reális alapot nem nélkülöző ellenvetésemmel. – Nem lehet olvasni sehol a *Fenyegetett gyilkost* övező ilyesféle szenzációról. Ezt hogyan magyarázza?

– Hát igen – fészkelődött az öreg nyomozó. – Ugyanis senki nem számolt azzal, hogy Pola Magritte a szerződéskötés utáni harmadik napon öngyilkos lesz.

– Mi?! – szakadt ki belőlem.

– Levetette magát a villa tetőteréről.

– Jesszusom!

Derrick kissé zavartan folytatta.

– Ruhátlanul.

Harry lehajtotta a fejét. Derrick mormogott:

– Ön azt mondta, tudja, mi hiányzik erről a képről... nos... Nem kellett volna akkor éjjel a szállodaszobában felejtenuk az összes előhívott fotót. Hiszen minden ott... az operatőr, az asszisztensnőm, én az ajtó mögött, a gyilkost játszó színész, a cigarettázó sminkes, Pola, amint az egyik szünetben a rökamién hever meztelenül... Mein Gott, az az ostoba maláj!

Harry elégedetlenül csóválta a fejét.

– Talán ha megmondjuk neki, mire megy ki a játék. Akkor esetleg nem szórakozik. Pola pedig nem ismer rá a saját arcára. Merthogy – fordult hozzám Harry –, szerintem ezért ölte meg magát. Mert ráismert, kié a meggyilkolt nő arca. És nem pedig azért, mert olyat látott a képen, ami nem is volt rajta...

Én elképedten hallgattam. Nem mondom, hogy azonnal összeállt bennem minden részlet, de már sejtettem, hogyan épül föl a történet. Persze nem maradtam hűtlen újságírói mivoltomhoz, egy szavukat sem vettem készpénznek. Hogy jelezzem, nem lehet engem olyan könnyen bepalizni, felálltam, és, az elbeszéltek rám tett mély benyomását leplezve, így szóltam:

– Ó, ne haragudjanak, de most vissza kell mennem a szállodába, különben le fogom késni a telefoninterjúmat... Michael Schumacherrel, igen, vele. A története igen lebilincselő, Herr Tappert, észre sem vettem, hogy így elszaladt az idő. Ugye nem bánja, ha holnap megint eljövök, és folytatjuk ezt az érdekes beszélgetést?

Derrick töprengően dörzsölgette az állát.

– Végül is miért lenne baj? Jöjjön csak bátran. És akkor beszélhetünk másról is. Gondolom, a nőkre kíváncsi. – Az öreg kópé elmosolyodott.

– Hát ha én nem is, az olvasóim bizonyára. Nos, kedves uraim, akkor a holnapi viszontlátásra. Jaj, ne fáradjanak, kitalálok egyedül is.

Kint már sötét volt, alig találtam meg a kocsimat a tuják erdejében. Bekaptam négy kalóriányi tiktakot, és visszakocsikáztam a belvárosba.

Két nappal később leraktam a kész szöveget T. Mihály asztalára, a halom képpel, amit Tappert Goethe-alakmás menedzsere küldött a szállodámba. A cikk meg is jelent egy hónap múlva, novemberben.

III. Zsengék

(2004)

„Mézeskalács-házikók, marcipános ablakukból ki-kinézelődő népség takaros, pufók, pipacsos arculatja, aranyezüstös gyaloghintók rejtőző delnöi – befödve a Miatyánk angyallakta egének puha kárpitjával. E város az, mi Bécsnek neveztetik. Mielta Isten által kiszabott időmet utcácskáin töltöm, folytonságban megállva, bámuldozva a lábom elé guruló mirákulumokat, szívemet az otthonérzet mozogtatja. A goromba cseh tájak soha is nem töltötték e szív kamráit az otthonlétel visszhangjaival. Bohémia hegyei közül unos-untalan elvágycsoztam. Magam sem tudtam akkoron, miféle tájékokra. S midőn lovaim általlépték Bécsnek nagyerejű, ám egyazon pillantatban mosolygós szájra hasomlító kapuját, máris földobbant kebelemben a hazának rengető hangja.

Bécs! És Bécsnek drágaköves közepében ott állott a tündökletes rubint, Charlotte! Szemeim, telve újsággal, akkortájtban tompán tovasiklottak a szépség e mennyekig szökő finomsága fölött, keresve a magának addig ismerős, harsány húst, beakadtak ropogós polgárnémberek kemény csipkéibe, a széjjelrepedéstől alig menekvő, rózsapiros formázatokba. A tejfehérség magasabb köreibe még nem bocsátattam be. Csupán Lipót bíboros úr, a nagyméltóságú támogató szárnyaló szózatai nyitották meg pillantásom ama szubtiliter ragyogás észleletére, mi Charlotte-om gyöngye tagjaiban inkarnálódott. Ah, Charlotte! Teste immár az én Isten adta örök birtokom, hótiszta lelkének őrizetét a Háromságtól kapott zálogajándékként bírom. Makulás ajkaim hordozzák alázattal áldott nevét háromszor is, Charlotte, Charlotte, Charlotte!”

Charlotte, akinek magasságos személyével Rákóczi a tollát ékesítette, az Istennek ebben az emelkedett percében azzal küszködött, hogy páratlan cseresznyeszáját zárva tudja tartani még egy csöpp ideig, míg az ódákkal kirakott utakon sétáló férj pátosztelt mozdulattal porzót szór a lapokra, és a kicsiny könyv szereteteli paskolás után helyére, egy szív feletti zsebbe nem kerül. Mert ha a cseresznyeszáj szólásra nyílna, olyan szavakkal lődözne az elragadtatott méltóságosra, amelyek hamar a bíboros és Charlotte hercegi papája fülébe is besurrannának. Az égi szépség pedig bizvást számíthatna valaminő megtorlásra: az anyai ékszerek visszavételére, szobafogságra avagy egyéb kényelmetlenségre. Így hát az ajkak zárva maradtak, a zabolázatlan csónak pedig egyre nagyobb bátorságra kapva sietett a Dunán Újhely irányába. Az evezők munka nélkül heverték Rákóczi csizmája mellett, az úr elragadtatottan róttá tovább emelkedett sorait a Diarium címzésű könyvecskékre, s csak arra riadt fel, hogy a megvaduló csónak egy zökkenésére kiborult a tintásüvegese, tartalma kiszökött a hajszálnyi deszkaréseken.

Most aztán kinyíltak a nemes Rákóczi-ajkak, megannyi válogatott szitkot elegyítve a halszagú levegővel. A szitkok németül harsogtak, Rákóczi keresetlen, súlytalan, alantas alkalmakkor csakis németet használt, a német volt az ő alsóneműje, amivel nem szokás díszelegni, ami lehet fehérítetlen, durva szövet, amit minnek is váltogatni minden egyes hajnalhasadásban, mikor a mintavesztett szőnyegen még szuszog a fénytől keményre faragott arcú nő, félregördítve már akad út a misére igyekvő férfiú előtt.

A francia más. A francia ott pihent gondosan összehajtogatva skófiummal hímzett felsőöltözetként a lábában, Sofja mama aranyneműinek hideg szagával átítatva. A smaragdos serlegeket, csengő kanálkákat Lipót úr juttatta ismét Rákóczi kézbe, emlékeztetve a császári nemeslelkűségre, mi megkímélte a felségcsaló atya életét. Sofja mama az idő tájt selmecvidéki aranybányák gyümölcseivel

roskadoztatta a császári szekretereket. Rákóczi számára ez az idő és az atya emléktelen maradt. Az atya hűtlensége, a császári asztalok és a jóságos bíboros azonban emlékek eget ostromló halmait emelték a nagyméltóságú főben, hol a franciaság cukros mandolák és édes borok ízét elevenítette. Az ízek mögött egyetlen arctalan, vakító villanás, elsuhanó árny a reggeli erdőben: a vadászó Lajos, úr a földnek kerektségén.

Rákóczi Dunának vetett üveget, tollat, porzópamacsot. Charlotte reménykedően várta, hogy a könyvecske is adassék a halak eledeléül, de a könyvecske megint csak a grófi zsebben fészkelődött. A hölgy sóhajtott:

– François, mehetnénk haza?

Rákóczit meglegyintette a François. Higgadt húzásokkal evezett partra, ahol türelmetlenül topogott Jaroslav, az inas, akit, míg urát az alkonyati litánia az áhítat sugaraival világította át, kártyával vártak a templom mögötti kocsmában. Az idő túlon túl előreszaladt. Jaroslav sietősen Rákóczira igazította az utcai kabátot, és nem vette észre, hogy ura egy hajtincse megakadt a rézcsatban. Rákóczi helyreigazítólag csapta nyakon Jaroslavot, aztán hátraszólt:

– Charlotte, mindjárt harangoznak!

Útnak indultak. Elöl Rákóczi, oldalán felesége, mögöttük három lépéssel lemaradva a gondolatban grófi nyakat szorongató Jaroslav, karján Rákóczi levetett kabátjával. Senki sem láthatta, ahogy a kikötött csónak mögött a víz hullámköröket vet, a hullámkörök közepében pedig egy könyvecske süllyed el.

• • •

Rákóczi nem állhatta a magyaroknak még a szagát sem. Főleg a szagukat nem. Füstöt érzett benne, égett fahasábokat, cizellátn burjánzó képzelete vért fedezett fel a gallérjukon, puskaport a felöltőjükben, nadrágjuk korcába a zabolátlanság vak pisztolyait látta bedugva, mellényzsebükben a hűtlenség pergamenlevelét. Úgy lépték át a küszöböt, mintha disznóölésből jöttek volna. Bercsényi, Károlyi, mind szennyes parasztok, megbotolva az olvasás műveleteiben, prés alá szorítva jobbágyaikat, Istentől elfordult, idegen aranyak között turkáló, vizezett borokban homlokukat római császárok koszorújával látó félemberek. Néha, de csak éjjel, gyáva árnyakként kopogtattak be ablakán, és csikorgó németjükön akarták rántani a maguk mocsarába.

Bercsényi gróf ült vele szemben. A Három hattyú gazdája, Jonata régtől adósa volt Rákóczinak, ki őt jobbágysorból kiemelve egy bécsi vendéglő irányításával bízta meg. A bor a Rákóczi birtokokról érkezett, a nők többnyire a nemrég töröksanyargatta vidékről. Jonata, ha Rákócziról kérdezték hosszú, szédítő, kacskaringós mondatokkal hamisan nyájas férfiak, tenyerükből még nem húlt ki a bíborosi kesztyű érintése, néma maradt és ostoba. Miklós úrról sem ezelőtt, sem ezután nem hallott soha, hiába melengette a gróf már napok óta tokajival a torkát, Rákóczinak az árnyéka sem érinthette az övét. Mindezentúl Rákóczi kétségbeesve hallgatta komor beszélgetőtársa suttogását. Kétségbeesve kereste bordái között a magyarok keltette undort, mert nem találta. Megvető gondolatokra akarta korbácsolni megvetésre mindig kapható elméjét, de csak a Bercsényi viharoszavaira hullámként gerjedő felháborodás nyomait lelte. Később, mikor a gróf az ajtó felé indult, elébeállt, és testvéri öleléssel ajándékozta meg. Miklós úr, akárcsak önmaga, kikerekedett szemmel fogadta az ajándékot. Rákóczi maga döbbenet sietett haza.

Dúltan rontott a szobájába. Egyetlen vágya volt, hogy a tűz mellé telepedve újra és újra átvizsgálhassa bensejét, és végre fülön csíphesse az elillant gyűlöletet. Apjától örökölt karosszékében

azonban egy sosem látott, vézna, szőke nő ült. Rákóczi megtorpant.

– Hát megjöttél, François. Nélküled költöttük el a vacsorát. Itt járt a nővéred is, Juliane – susogta az ismeretlen. Kemény r-ek ropogósították szavait.

– Ki az ördög az asszonyosság? És mit keres a szobában? A feleségem új komornára tett szert talán? – dörrent rá németül a ház ura.

Hanem akkor kicsúszott alóla a gondolat. Ismét csak körbe kellett szaladnia emlékeinek pályáján, de csak úgy futott, mintha vak volna. Nem látott egyebet a sötétségnél, nem talált egyebet a semmiségnél.

– Nekem nincsen is nőm!

Le kellett ülnie.

– Idegenek vannak a házamban! Atyám ellenségei? Lipót? Ki műveli ezt velem?

A szalmahajú nő odasietett hozzá, hogy homlokára tapassza ujjait.

– François, maga biztosan beteg. Meghülhetett a csónakban. Hívom a borbélyt – azzal kisietett a szobából. Rákóczi hallani vélte, hogy a zár nyelve kattant. Előtte még besurrant rajta a rémület.

Rákóczi, Wesselényi, Zrínyi, Frangepán - és megint egy Rákóczi? Ferenc úr rohantában rántotta ki az asztalfiókot, aranyakat tömött a zsebébe, és szemét takarva szökkent ki az ablakon. A boka reccsen, a száj szisszen, de az istállószag már ott az orrban. És lehet már vágatni a fordításra érett köveken a várkapun túlra, kapuőrök félálomban, morogva mozdulnak a tallérok zenéjére. Mire Bécs szája újólág bezáródik, Rákóczi már köddel keveredve vágat a hajnal irányába, amerre a sanyarú Magyarországot sejtí.

• • •

Hetednapja immár, hogy Rákóczi saját szobájának titkos szekrénykéjébe rejtette Patak várának kulcsait, maga pedig éjjelente álomtalanul forgott a nyoszolya gyolcsai között. Minden órában kipattant a szeme borítékja, keze a szívére kapaszkodva keresett, kutatott az inge ráncaiban. Öntudatra térve azonban megtorpantak ujjai, mert nem tudta, mit keres, azt sem, hogy keresnie kell-e valamit. Hiszen mindene, miről tudott, a birtokában volt. Csupán az hiányozhatott, miről nem tudott. Az időt kutatta hálóköntöse mögött, az idő hűlő nyomain osontak ideges ujjai - még nappal is, mikor egy ősi, félvak tükörben ősz hajakat talált tincsei közt, holott csak egynémely hete lehet, hogy a Jézus Társaságának collegiumában hibátlan szögfürtöket látott homloka körül.

Aznap is kutakodó álomból ébredt, amikor jobbágyok rongyos ármádiája gyült ablakai alá, s követeiket kegyesen be is bocsátotta magához. A követek elsírták állati életük kínjait, a labancot szegve gyűlölködő beszéddel. Rákóczi kenyereket adatott nekik, aztán párnái közé süppedt, hogy tétlen, kereső elméjét munkálkodásba vesse. Félhangosan mormolt.

– *Für frei? For freise? Frieden? Freitag?* Az ördögbe, hát nem elfeledtem a németet? Jobban is lesz az deákul. Hacsak azt is nem. de nem, hisz lám: *pro felicitate*. Másikat? *Pro libertate?* Hangzásra meglehető. Megkérdjem Bercsényi barátomat? *Pro Hungaria? Pro amore Hungariae? Pro... pro...*

Hol a Duna vizei összecsókolóztak a Tiszával, élt egy vénséges, vastag halállat, kiről nem tudhatni, kifajta, kiféle. Zöldekkel függönyözött vízi otthonából minden időben csak napszálltakor csusszant ki, hogyeledelt fogjon magának. Egy napon különös zsákmányra talált: alig összekapcsolódott fekete könyvfedelecskék úsztak a gyomra fenekére, s ott úgy emésztődtek el, mint kuruc csontok a száműzetés félholdas földjében.

Kis lottótörténet

(2002 k.)

A sorsjáték általában a résztvevők anyagi károsodásával jár, a véletlen nyerések pedig a munkától való tartózkodáshoz és a könnyelmű életmódhoz vezetnek.

(1925)

Ez a mese pedig arról szól, hogy a lottó, a sorsjátékok nagyasszonya, miféle isteni dialóg gyümölcsként kerítette hatalmába a világot, és okozott szúrós bánatocskákat az emberek szívében. Persze olykor örömet is hintett a nagyvilágba, ám csak takarékosan, mert hamar kiderült, hogy az a munkától való tartózkodáshoz és könnyelmű életmódhoz vezet.

A Jóisten tavasszal teremtette a lottót. Pontosan szólva egy zamatos májusi délutánon. Bódult tücskök verték fel indiszkrét és dallamtalan üvöltéssel az ebéd utáni szendergéseket. Csenevész, vállfa-szerű cserjék hunyorogtak az édesdeden mosolyintó, péknék pufóka pofikájával ékeskedő napocskába, szürcsölték-habzsolták az égről ömlő hő-nedűt, cukros baracknak ízében, langy alkonyattal. A kéjjel heverő-nyújtózó domború tájon szétfolyt, elomlott, hömpölygött, széjjelcsorgott és ragadt a bakfis május szamócahamvasságú bája. Bimbajaikat eszeveszett ritmusban világra szenvedő fák ájuldoztak teremtőgörcsökben, termelési lázban, nem számlálva jövő gyümölcsüket, sokszor százakat, csak szültek, nyögdicséltek. Szédült méhecskék helyezkedtek a porzók trambulinjára, és ugrottak fejest a nektár árába, világóceánba, belecuppantak, és jó alaposan megfulladtak. Ott heverték az idomaikat frissen fesletten kínálgató kelyhekben, mint technocollal összeenyvelt hullácskák.

Szelíden rózsállt, zöldellt és narancssárgállott a lét összes jelensége.

A környék legbüszkébb idomára egy pár láb hágott fel, két szűken tavaszi, kérges talpú, higgadt szartaposó, kissé gazellát imitáló szökellések dinamikájával, vagy inkább ősoleg népe ősoleg varázstáncának méltó ütemére ügetve fel?, ki mondaná meg, mindenesetre selymes szőrerdő ölelte e két inas tappancsot, amelyek a hegytetőn megtorpantak.

Az a fajta estbe hajló tavaszi délután volt, amikor az ember már-már úgy véli, hogy a göndör bárányszőrök hal-alakban úsznak az égen.

Mesénk hőse, a tappancs-tulajdonos, leült egy kényelmetlen kő-kiszögellésre.

– Ó, Istenem! Milyen keményen esik az ülés a te köveden! Bár teremtettél volna pihepuha felhőt alám, hogy szálldosnák a szellők szárnyán! ...Bocsáss meg, az utóbbi félmondatot valahol olvastam.

Ám lőn. Jellegzetes orrszabású öregemberünk már szállt is.

– Így már kellemes, Mózes? – szólta az Úr Sinkovits Imre hangján.

– Nagy a te dicsőséged, Uram. Köszönöm ezt a felhőt, igen kellemes. És isteni, vagyis inkább fényes panoráma.

– Mi van a néppel? – érdeklődé az Úr.

– Magad is láthattad, ó, Adonáj. Lekváros mannával tömök a bendőjüket, és rendkívül ritkán imádkoznak. Furcsa nép ez. Bárgyú elmém nem is képes felfogni, miként eshetett reánk a választásod.

Isten valami mosolygásfélét produkált.

– Néha én is elgondolkodom ezen, Mózeske.

Mózes nagyot és egészségeset szippantott a fűszeres légből. Az égről egy pajtási szél félresöpörte a felhőket. Mózes nyelvében felrémlt egy ködkép, egy ősminta: egy pillanatra úgy érezte, hogy

messzi ősei által elfogyasztott malacok ropogós sunkicájának borsos íze csiklandozza hervadt ízlelőbimbóit. Aztán elillant a pillanatnyi emlék, és Mózes, amint az várható volt, mérhetetlenül nekikeseredett.

– El Sáddáj, El Sáddáj! Miért hoztál ki minket, öröktől elátkozott népet Egyiptom földjéről, ahol mégiscsak volt valami étrendi változatosság, miért? Botor elmém kitűnően újra tudja alkotni annak a fiatal kecskének fejedelmi ízét, amit apósom szolgálója oly feledhetetlen ügyességgel készített el, hogy az étel nem maradt étel, inkább porhanyósságát és ínycényeztetését tekintve művészi alkotássá lett, olyan lett, Uram, mint majd egy zsoltár, egy főtt gödölye zsoltárzengése, Uram, te tudod, mi az, Uram, lásd, szenvedek, enyhítsd zsigereim kínjait, ámbár ha porba sújtanál evvel ...

Isten a fejét csóváltgatta vagy valami effélét cselekedett. Egy hollót sodort arra a szél, az szólalt meg istenül:

– Fiacskám, úgy látom, nyakig merültél az unalomba. Lássuk csak ... mit szólnál, ha énekelnénk egy kicsit, te meg én, ketten, egy korsó harmatnál, mint régen, na, erre mit szólsz? Nem akarsz, mi? Hamis volt? Elsiettem? Azt mondod, botfülem van?

– Hát, Uram... te tudod, ha ülök, ha állok ... a vesémbé látsz...

A holló elröppent. Egy verebecske jött helyette, az csiripelt:

– Rémesen válogató vagy. Mindjárt megsértődöm. Hagyd ezt abba, kérlek. Kiteszem a lelkemet érted, de neked semmi sem jó.

Mózes nem válaszolt. Lekuporodott a felhőcske szélére, lógatta a lábait és duzzogott. Időnként egy-egy ürücombra hasonlító felhő suhant el mellettük. És akkor Mózesnek köpni támadt kedve.

Isten látta, hogy ez nem jó.

– Figyelj, Mózes, valami más jutott eszembe.

Mózesnek lámpa gyulladt a szemében.

– Teremtenél nekem egy ürücombot? Jaj, Uram, nekem egy vézna bárányborda is megtiszteltetés, egy kis keserű salátával, elszenderülnének a gyomornedveim, béke támadna ott legbelül ...

– Nem, mást gondoltam. Figyelj csak, ha lehajítanék innen egy mennykövet, akkor melyik öt embert sújtanám vele halálra?

– Nem tudom, Uram, de remélem, Áron köztük lesz.

– Mégis, kire tippelsz?

– De Uram, hisz te tudod, melyik öt embert akarsz Ábrahám ölébe juttatni!

– Mózes! Ne legyél már ilyen fantáziátlanul bigott! Képzeld el, hogy nem nézek oda, hanem csak úgy, vaktában sújtok ... Figyelj, segíték, itt van ez a papír, rajta kilencven név a nyájadból. Akit szerinted közülük eltalálok, annak a neve mellé tégy egy pöttyöt ezzel az íróvesszővel.

Mózes a fejét vakarta.

– Uram, ennek nincs sok értelme.

– Igen. Mert még nem mondtam, hogyha eltalálok, kapsz tőlem valamit. Talán egy aranyborjú megfelel erre a célra.

– Ó, tehát egy aranyborjú! Lássuk csak azt a papírost ... Imádkozom hozzád, mielőtt választok.

– Á, Mózes, teljesen fölösleges. Úgysem segíték.

– Legalább a születésnap dátumodat közöld velem, Adonáj, hogy legyen valami tippem... Azt se? De így meg se nyerhetem az aranyborjút!

Isten vállat vont. Mózes arra gondolt, ha eladja az aranyborjút egy oázisban, vehet rajta legalább tizenöt rabszolganőt. Vagy negyven tevét. Párducbőrös tevenyereggel. És több száz gödölyét meg egy nagy tehetségű beduin szakácsot. A csudába a mannával. És Áronnak egy lyukon esne ki mindkét szeme az ámulattól.

– Kérem a listát, Adonáj.

Isten elégedetten dörzsölte a tenyerét.

(2001)



Amikor is a Diadalmas Balgatag rákap a Bűvhely felé vezérlő utacskára, melyen fenyegető veszélyek alig érnek hernyófogat is, képest a Bűvhely csalógútaihoz.

Immáron tucatjára baltázok bele a történetbe, tán a lombkorona[2] alatt egy arasznyira, reménylem legalább is, nincsen módomban a gyökereknél kezdeni a fűrészelést. Szóval-szóval, ha ott, ahol mondtam, akkor Ő, A DIADALMAS BALGATAG, *Istennek választott lovagja, kin titokzatos kegyelme nyugszik, mint tömjén füstje a dómnak Szent György szobra körül*, Ő akkoron állt be igyekvők hernyózó sorába, hernyózó, mivelhogy görcsös rángásokba' ráncolódva surrog a kijárat felé. A Diadalmas Balgatag aggódva tapogatózott gondolatai között, hogy a térben tán ez az első megpróbáltatása: sebek nélkül eláramolni a Csodalépcsőig. Aggodalma akár helyesnek tűnt volna, mert aszott kezükkel kerek kocsikát húzó anyók vágtak be eléje, botokkal alantasan mögötteseik lábikrája felé kapálózva. „Vajh' mit rejtegetnek ők kerek kocsikájukban?”-morfondírozott a Balgatag, csitítani igyekeztén a szívében hullámokat vető szorongást. „Hajnalban elejtett lakótelepi levelibrekentyűt? Százéves virágcserepben húsosra növelt beléndeket? Rongyosra hordott 36-os varázspapucsát? Csokoládépapírba csomagolt robbanószerkezetet? Vajon most kell-e végeznem e rettenetes banyák orv seregével, avagy későbbi próba gyanánt vár reám a boldogító nyanyamészárlás?”

Am, míg a lovag így eltöprenkedett, a Csodalépcső tövében találta önönmagát, hisz tovasodorta a hernyótömeg. Kalandra fel! S lépett vón föl a Csoda izgómozgó lépcsőjére, de akkor kékruhás zsoldosok ragadták meg, és szórtak reá titkos értelmű igéket. De a lovag már ismerte őket[3], kutatott már veséjükben elégszer, tudta, mi a teendője: tarisznyájából elővonta a bűvös pergamenszeletkét, melynek látására a zsoldosok elaléltek.

A lovag pedig diadalmasan lépett a Csodagrádics kínáló alsó fokára. S a Csodagrádics magasba vitte őt, a Diadalmas Balgatagot.

– Valóban varázsos világ ez! – mormolta maga elé. Félt ugyanis, hogy a szoroson előtte s mögötte állók füle tán beissza a mondottat, s felfedik az ő nem evilágiságát.

Nem is szólott többet; inkább ámuló szívével tapadt a Csodalépcső alant irányuló, másik ágára, mely mellette vonult. Ezen is humánusok utaztak, akár lovagunk lépcsőjén. És, minő titkos jelenet: a le- s fölfelé igyekvők egymásra kapkodták pillantatukat, volt pedig oly személy is, ki merte hosszan időztetni tekintetét a másokon. A Balgatag nem illőt vélt ezen ide-odatekintgetésben, úgy hát ellent akart állni a jelenségnek; viszont nem tudott neki ellenállni. Szemeit mintha mágia vont a volna az alant igyekvők sora felé, s kénytelenségből csak-csak odatapasztotta pillantatát, szinte aképp tettek amazok is.

Ilyenféle varázslatok közepett érkezett fel a Diadalmas Balgatag a Csodagrádics magasára.



Amikor is a lovag belép a bűvkörbe, s első próbatételén sem arat kudarcot, bár új seprő nem söpör mindig tökélyel, pluszban sok itt a rettenet.

Nem kevés ügyismeretet vont magával a Csodagrádics magas fokára felérkezése. Ámde jól ismerte Balgatag a Csodák Lépcsőjének irgalmatlan korral lépéstartását, féket sehol sem tevését, és mostnézzenalábeliségét, mivel sokszor tették Őtet próbára jól az említett alkalmatlanok. És ugyan egyszerű lovagja ő korának, se nem több, sem nem csekélyebb, ki zöldek illatát szippantani jóval inkább szerette volt, s tarkamarhák szőrét meg-megsimmantani is kedves szokása sőt, mégis kötelességének nemet mondani ellenállott, ámbár fogalomba pontossággal illeszteni e kötelesség milettlgyen voltát nemigen volt módja és tudása. De mert mások lovagok is eképp cselekedtek, bizton bízott teendői célzatos voltában, hacsak nem buktatták kísértések szertevilágon. Melyeket most nem várt, de teljes fölfogásukhoz, a világ körberajzolásához szükségesnek ítélte mostandi útát, és állott eleibe.

Bizony épp így.

S mikoron kevés méltósággal[4], de életének teljes birtokában cipőjét leválasztotta a Grádics magasáról, azonnal útvesztőbe ragadt, akárha pókháló. Vajha tudná, mely folyosóval illesse párhuzamossá az orrát, s irányt melyikbe vegyen! *S itten jegyezd meg, édes olvasó, hogy, mint bölcsességet, nincsen kínosabb annál a jelenségnél, mikor is tudnád, hol az a hely, hová indulandol, ámde a hozzávezető ösvény takarja el éppen ez objektumot szemedtől.* Így türelmetlenkedett a Diadalmas is, hasztalan bötűzve a táblacsokat: Erzsébet krt., páros oldal, Skála Metro, Elemet tessék, olcsó az elem, Nyugati pu., páratlan oldal, a Mézeskalácshoz vezető ösvény, Feljázat a vágányokhoz, Via Appia, McDonald's, 6-os villamos, 66-os villamos, 666-os villamos (ekkor hányt egy verset), Szép, friss a paprika, bábeli pokol, mi körülzalagozta balgatagunkat, papírokat gyömöszöltek ártatlan markába, s meg akarták vágni néhány ötvenessel. Mikor pedig len testközébe érkezett A Csúf Ábrázat, suttogva: flaszter, akkor lovagunknak minden eszébe ötlött! Vasalt tarisznyájával főbe kólintotta a Csúfát (hisz emlékezett már, hogy régebben is e tette tette csupa verőfényé aznapját, és hozta reá a siker halmazát), s lám, szemébe gyűrűzött a kellő tábla, hogy



MERRE IS A VARÁZSKASTÉLY

így arra vette az irányzatot.

Arra bizony.



Eddig névtelen lovagunk friss tapasztalmányai a Csodakastélyban, s elhatározása, hogy nevet választ magának; s ezt meg is tevése

Akkor, hogy kijátszotta labirintusok alattomát, s odaérkezett a súlyos üvegkapuhoz[5], s kémarrccal besurrant (mert örök, jegyezd meg, mindenütt vannak, csak nem mindig arra vigyáznak, ami az igazán értékes; ez volt az ikszedik bölcsesség), csodás, egyszersmind hihetetlen jelenséget fogott el szembogara röptével; ilyet te sohasem láttál még, atyád sohasem gondolta, hogy ily csoda létrejöhet, nagyatyád peniglen volt képzelni sem képes a tömör varázslatosságot, mit Percivál elfogott szembogara röptével. EGY ZUHATAGOT, TESTVÉREI A LÉT SIVATAGOS SZOMJÚSÁGÁNAK, BÁR PERCIVÁL NEM SZÍVESEN BÖLCSELKEDETT, HISZEN Ő MAGA VOLT A DIADALMAS

BALGATAG, DE TESTVÉREK, AMIKOR KIPUSZTULNI KEZDÜNK, ÍME, AZ OÁZIS!
Pálmafátlan életünkben, datolyátlan éhünkben odanőtt egy vízesés, remény forrása, élet kristályvize.

A NIAGARA.

Lehetséggé lett immár puszta akarattal forrást fakasztani. Csupán a kellő technikai berendezéseknek kellett nyitásra megérkezniök. És később, úgy mondták, sokkal később, amikor Percivál már olyan lett, akár a citrom, és életét úgy fogta föl, akár gyári hibás, fekete mélyű csigaházat, mondom, mesélték, hogy Percivál ismét csak visszatért a Csodapalotából lett közönséges Árudába, s tekintete izomerejével kiemelte a vizet medréből, és a víz szerteáradt, bekúszott a legapróbb butikba is, hiában húzták magukra az elektromos zárral ellátott, külföldi gyártmányú üvegajtókat az eladókisasszonykák, az áradat kicselezte a legvákuumosabb eljárásokat is, megáztatta a kisasszonykák színes olasz selyemharisnyáit, kicsike bőrszoknyácskáját, barnított hasikájukat, köldököcskájukben ezüstdíszecskét és minden további feljebbvalócskákat, egészen hattyas nyakacsájukig. És már igen féltek, mikor is Percivál, akkor már ősz citrom-varázsló, elernyesztette tekintetét, s a vízőzön visszacsöppent mederébe, s buzgásában megnyugodott az elvesztett fejű forrás.

Percivál, miért művelted mindezt?

Komor szemöld alól villanó pillantat, szigorú szájából szögezett szólalat:

Magyar ember nem koccint sörével.

És megremegett akkor a világ, na meg fölzúgtak a ravensbrückeri fák.

De most már ismételt elkalandozás múltán ideje elmesélnem, hogyan is lett neve Diadalmasunknak, s miért történhetett, hogy önnönmaga keresztelte meg magát. Már akkor kitapintott szíve szélén egy csöpp csalódást, amikor a biztonság vállalás örei hederítés hiányával engedték, hogy belépjen a Palotába. Hogy akár láthatónak sem kellett vón lennie, akár úgy.

Azután hiában volt cövekelése a szürkén erezett márványfalból zuhogó Niagara partján, akik mellette álltak, szintén csak nem hajoltak füléhez, diszkréten suttogók, hogy *maga is érdekesnek találja, nem? Micsoda imperialista faszság ez már megint!?* Niagara egy sopinkszenterben, ezt nevezem, egy plázában sincs ilyen, marha jó! Grotex, mi?, még ennyiket sem mondtak, csak báván meredtek a jelenésre, felemelték nyafí gyereküket, hogy az is belesorgathassa nyálát a lacus Tanganyikába.

És Perciválnak akkor eszébe ötlött, hogy bár elhozta vón magával ezeréves ÉKSZERTEKNŐCÉT, OLIVÉRT, hogy legalább vele közölje jámbor gondolatjait. Vagy eljöhetett volna vele IVÁN, AZ OROSZ LÁNYOK LOVAGJA, aki a jóbarátja és fegyvertársa nékie, mesélhetek volna szőkenős vicceket, csak hogy Percivál tudta, éppen azért van itt, hogy megtalálja és megismerje a Kór Emberét, bár jegyezte meg, hogy egy ez egy elég száraz és didaktikus próba, és e próbát csak egyedül állhatja ki, csak saját, Szent Katalin szavával szóló belső leheleteit kifigyuzva fejtheti meg a próba útjeleit, s lelhet majd rá a Kór Emberére.

Nagyon-nagyon-nagyon egyedül volt, anyja is eszébe jutott, valamikor álcában királynő volt, az erdőben halt meg, amikor üldözte a farkasokat vagy üldözték a farkasok, ki tudja már, de az bizonyos, hogy nem volt a feladathoz elég fitt. Bárcsak Icának hívták volna anyámat! de sajnos csak Mária volt vagy Éva, egyes emlékei szerint akár Ágnes is lehetett volna, ki tudja már, akkor bírta volna az iramot.

A magavoltság beleette magát Percivál szívébe, körülsonpolyogta, fekete sálakat kötött a nyakába, akárha John Wayne, a lonli kobboj, mint a szél, úgy bújt bele a hajába is, de igazán a kebelében volt kreatív, ahová zöld, kék és szürke, csíkos kavicsokat kötözgetet, bordákra és csigolyákra egyet-egyét.

Bárcsak belebőghetne a Niagarába.[\[6\]](#)

Aztán úgy találta, az segíthet, ha nevet ad magának. Persze, hogy volt már neve, Percivál Pál[7], volt személyi száma is, de most ketten akart lenni, és úgy találta, az segíthet, ha nevet ad magának. És mert a kavicsok még himbálódtak a gyomra fölött, latinus műveltségének zsákjából előrántotta a Solitudo szavát, aranszegélyű gyászszalaggal átkötött szó ez, és magához ölelte, oly sutácskán, akár egy virágot. És ezentúl így szólította meg önmagát: SOLITUDO PALIKA, mi azonban ne szólítsuk így, nekünk elégséges Percivál maga, nemhogy ketten. Nahát, épp így lett neve a Diadalmasnak.



Balgabölcünk csöppnyi, mindazonáltal félelmetes kalandása belső várkastélyában

Ó, kirakatüvegek, hétezer kristálygömb fényével, hetvenezer kristálygömb tükörhatalmával, hétszáz ezer kristálygömb varázserejével bírók! Ó, kirakatüvegek, gyémántsíkok, hétmillió kristálygömb szeleteiből összezsizoltak!

Ó, kirakatüvegek, ó, kirakatüvegek!

Ó, kirakatüvegek, szultán háreméből csodagyönyörű hölgyek szeme tavának rabtartói!

Perceval ódákat kezdett játszani belső húrjain, melyeket rövid és célratörő keresés után talált fel. Íme, a homo mostan. Belesüllyedt saját sötét, kiolvashatatlan színű ... először azt akarta gondolni: kútjába, de ezt máshol írták meg... kiolvashatatlan színű szeme borába, belesüppedt inkább, mint valahai alvósmackójának barna bársonyába, és vissza: belesüllyedt, mint egy öblös medencényi vörösborba, hunyorgott a skarlát, hullámmemvető folyadéktömbön megcsusszanó napocska miatt, és a vörös egyre sötétült, mintha rajtafelejtetted volna a kurzor nyilacskáját a kikeverendő szín skáláján, egynemű, feneketlen feketévé hullott a szeme színe.

És látta aztán kezeit, kezeiben üres urnát.

A GRÁL? A GRÁL? A GRÁL?

És, sebes zuhanás tudása üregébe, látta már, hogy ez nem a Grál, ez csupán egy grál, saját csöpp élete grálja, halálisan áttetsző, pokolian egyvonalú és benne az úr iszonyata. A soha meg nem tört semmi, amely sértetlenségében leginkább üveggömbre hasonló, óriás, síkos üveggömbre, látta magát Percivál ezerszer is lecsúszni róla. Ott volt kezében élete urnája, és mélységes mély iszonyatában nem tudta pillanatra sem megpihentetni szemeit héjuk árnyékában, hanem még jobban kinyitotta pupillái virágját, és meredt a színtelen ürre, amely az urnájában volt.

Hogyan?

És kiejtette kezeiből a grált. A grál tenyérszerű üvegháromszögekre hullott, néhány kisebbre is. Percivál félelemmel nézett kiséideig tette, azután rátapodott, s hála a modern cipőipar tartós termékeinek, kártalanul apró szilánkokra zúzhatta. De mégis maradt.

Hogyan?

Rájött az itt alkalmazandó varázslatra. *Megette* a szilánkokat, türelemmel, alaposan, minden egyes szilánkot. Legalább volt valami a gyomrában. Reggel óta nem ért rá enni.

Ó, kirakatüveg, keservek ablaka!

A Diadalmas egyenes termete látszott benne. Fekete lovagi dzseki. Zöld lovagi póló. Fekete farmer. Szintén lovagi. Közönségesen: Percivál lovagnak öltözött, hogy meg ne tévesszen bárki ártatlan gyermeket. Percivál, ez a gyermekdedek kastélya! A gyermekdedek azonnal fölismerik szíved minőségét ruhád címkéjéről. (És, újabb bölcselme-szülemény, édes olvasó, amit már amúgy is tudhatsz: nem lehet olyan vagyond, amely tökéletes álcába öntene.)

Azért jó, hogy lovagnak öltöztél, s nem valami másnak.

Percivál később kiúszott pillantása skarlátszín öbléből. Megszáritkozott a parton, és továbbállott.



Eleinte úgy hitegettünk, hogy ebből eposz nyújtódik majd, viszont Percivál ilyen szándékunkról mit sem tudott, így (szerintünk) ballépésével eltépte a narancssárga narratív fonalat. Az történt ugyanis, hogy gyomrát töltendő, étket vett magához; itt viszont éneklésre adta fejét, majd kisebb botrány.

Nagy úr a gyomúr, verselgetett magában Percivál, hogy beljebb lépdelt a Csodapalota Alsó Csarnokába. Kielégítendő. E gondolat úgy virágza ki őbenne, hogy orra alá gomolyogtak görög gyrosok gyors gőzei, beléptek a Két Lyuk kapuján, felröppentek a Hatalmas Irányító fiókjaiba, besurrantak, mint majdan a Percivál tekintete fölemelte vizek a vákuumos záraikon, besurrantak a fiókokba, csikizték a Szürkék Állományát, aztán meg aláröppentek, széjjelgomolyogtak az egész soványos testben, rálehelve az ínséges időkben megfonnyadt létfontosságú szervekre, amelyek ettől kis híján megőrültek. Így Percivál nem tehetett sokat, csupán hasa, amennyiben egy horpadás has lehet, tehát annak az ő simogatásával törődött, orra pedig vont a vágyteljesítő üdvök felé. A test pedig nem hagyhatja el az Orrt, amint a skolasztikusok híres traktátusa, A Testben lakozó pokoli Vezér [\[8\]](#) írja le részleteiben is.

Orrakövetőn állapotodott meg Percivál egy pultocska előtt (a Csodapalotában rengeteg pultocska vala, megannyi fahajás bolt), fémből való pult előtt. A pultnál kurta sor, odacsatlakozott a Balgatag. Ahogy a többiek tettek, úgy tett ő is, igyekezett elhessenteni Solitudo skizoénjét, aki folyton csak a lelkét birizgálta. Most olyanná akart lenni, mint a mások, mivelhogy gyomra is hasonlóképpen működött, mint a másoké. A megtöltést követelte hangosan.

Kosztolányi-relikviák

(2001)

Tisztelt Szerkesztőség!

Rendkívüli mód örvendek, hogy hálózati bóklászásaim közepette fölleltem az Önök pályázatát. A véletlen folytán ugyanis tudomásomra jutott néhány olyas tárgy léte, amelyekről mindenképpen tájékoztatnom kell a tudományos közönséget, vagy ha éppen őket nem, hát azokat, akik barátai és értői a klasszikus magyar irodalomnak. (Biztos vagyok abban, hogy mindnyájan e klasszikus magyar irodalom körébe soroljuk Kosztolányi Dezső oeuvre-jét.) Hogy Önökhöz fordulok közlendőmmel, s nem pedig a szorosán vett szakértői gárdához, annak igen egyszerű oka van. Mindössze tíz napja, hogy felfedeztem a tárgyakat, melyről a későbbiekben bővebben szót ejtek, és e rövid idő alatt nem sikerült kétséget kizáróan felderítenem, vajon kinek a tulajdonában lehettek az említett rekvizítumok, illetőleg a néhány lapnyi terjedelmű fakó, ceruza-róttá írás. A kézzel számozott lapok közül az utolsón ugyan szerepel egy aláírás, de úgy vélem (remélem, e vélekedésemet a rövid leltár és a közölt szöveg elolvasása után Önök is osztják majd), ennek az aláírásnak képtelenség hitelt adni. Pontosan ez a bizonytalanság adta az ötletet, hogy szakmai körökben szokatlanul bár, de mégis szélesebb nyilvánossággal közöljem felfedezésemet, hiszen üdvös lenne a tárgyakról minél gyorsabban megtudni minden hasznos információt, márpedig a tárgyak *származása* ezen információk közül a legfontosabb. Bízom benne, hogy Önök között akad szakértője a témának, és rövid időn belül az egész irodalomtörténet profitálhat a leletekből, melyek ilyen titokzatos formában nemigen használhatók.

A tárgyakra, melyekről az alábbiakban számot adok, a Magyar Tudományos Akadémia kéziratárában bukkantam rá. Időm tetemes részét töltöm ott, poros, sebesen romló állagú dokumentumok között. (Nem tudom, ki a felelőse a fondok megfelelő tárolásának; mindazonáltal ha netalán olvasná e sorokat, baráti figyelmeztetésemet, miszerint sürgősen javítson a kéziratárban uralkodó klimatikus viszonyokon, ne vegye zokon.) Szakdolgozatomat ugyanis Kosztolányi esztétikai elveiről szándékozom írni, természetesen nem globális értelemben (ahhoz egy doktori életműre van szükség), inkább szűken vett komparatistikai háttérből (ti. a kortárs francia-olasz esztétikák tükrében). A kutatás során kénytelen voltam belátni, hogy nem lesz elegendő a nyomtatott formában hozzáférhető levelezés áttekintése, hanem alaposan bele kell olvasnom a csak kéziratban létező terjedelmes levélanyagba (különös tekintettel a francia és olasz levelekre), amely igen értékesnek bizonyult. (Érthetetlen, miért mellőzik ennek az anyagnak a kiadását.) A Pierre C. Nuitfeldtől érkezett levelek között találtam egy kisebb paksamétát, fölháborító módon befőttes üvegekre való vékony zöld gumival (!) összefogva. E paksamétáról adnék rövidebb leírást, anélkül, hogy róluk alkotott feltételezéseimet közölném.

I. EGY MEGHÍVÓ

Vajsárga alapon fekete kurzív írás (nyomtatott). Keret gyanánt kecses liliomfonat fut végig a 4x8 cm-es lapocskán. A szöveg a következő:

*Többé soha
nem gyúl ki halvány-furcsa mosolya.*

*Szegény a forgandó, tündér szerencse,
Hogy e csodát újólag megteremtse.*

Drága barátunk!

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy a mindnyájunknak legkedvesebb Dezső november 3-án megtért Teremtőjéhez. November 8-ikán d.u. három órakor kísérjük Őt utolsó útjára a Kerepesi úton. Kérünk, végy te is végső búcsút Tőle, majd legyél vendégünk az Ő Emlékére rendezett agapen a Mihályi Vendéglőben (Hidegkuti ucca 3. szám alatt).

Szerettei

II. EGY FÉNYKÉP

A kabinet méretű képen két fiatal férfi látható, kb. 25-30 évesek. A háttérben egy szerkesztőségi szobabelső vehető ki, egy íróasztal, rajta elmosódó körvonalú sötét tárgy (írógép?), illetve a képből baloldali irányban kifelé tartó felismerhetetlen emberalak. Az előtérben háttámlás, kerek ülőlapú széken ül az egyik fiatalember, aki kezében A/4-es papírcsomót tart, arcát a mellette álló, az említett papírcsomagot kissé hajlott tartásban tanulmányozó másik férfi felé fordítva nevet. Az álló, homlokát ráncoló férfi bal kezét nem látni, valószínűleg társa székének támlájára támaszkodik vele; jobb kezében ceruza, az ülő férfinak nyújtja, aki szintén jobb kezével készül megfogni a ceruzát. Az ülő alak minden bizonnyal Kosztolányi Dezső, bármelyik kisiskolás felismerné; csokornyakkendővel, világos színű öltönyben. A másik figurát azonban képtelenség bármelyik Kosztolányi környezetéből ismert személlyel azonosítani: arca igen hasonló Kosztolányiéhoz, haja azonban jól láthatóan sötétebb, némileg hosszabb is Kosztolányiénál. Fekete öltönyt visel, inge nyaka nincs begombolva, nincs nyakkendője sem, viszont szivarzsebében egy virág. (Valószínűleg rózsza, vörös vagy rózsaszínű.)

A kép hátoldalán kusza kézírással: „*A kis Attila faragványai nem ép rosszak, képen minden esetre jól mutat a papír, melyen vannak. Üdv.*” Aláírás mindössze egy nyomtatott betű, K. vagy R., kivehetetlen. Remélem, valamely irodalomtörténeti szaklap vállalkozik e kép mihamarabbi közlésére.

III. EGY LISTA

A tintával írott lista egy cukrászműhely számára készülhetett megrendelésként, mivel a következő tételek szerepelnek rajta:

15 drb mignon (citrom, rum)

2 doboz csokol. dragée

1 drb kisebb Dobos

1 tálcával málnás krémes süit.

fél kilogr. sajtos rud

1 tálcával franciakr.

Majd: „*Ilon fizeti este*”

Irodalomtörténeti szempontból a fentiek lényegtelennek mondhatók, főleg annak a fényében, hogy a paksaméta leletei közül legrosszabb állapotban lévő (selyempapír) cédula hátoldalán egy vers (!) olvasható. Az írás megegyezik a fotó szövegének írásával.

Kerekítsed szájadat, halott,

Rakhass be sóspereceket,

Lakasd jól házi férgedet,

S utolsó lesz, ki otthagyt.

*Ha pedig kerekült ajakad,
Köpjél ki belőle szavakat,
A végén hátha lesz belőle egy szabadvers,
mit betehetek még az esti kiadásba.*

IV. EGY PRÓZAI SZÖVEG

Három lap, sűrűn teliróva, ceruzával, mint mondtam, és szintén a már említett kézírás. Nehezen olvasható. Műfaji besorolása problémás, de jelenleg nem az a feladatom, hogy megállapítsam a műfajt, avatottabbak nyilván megteszik később. Most szorítkozzunk csupán a szöveg közzétételére:

„Mind a ketten egy évben és egy napon születünk, sőt egy órában és percben is: 1885 március 29-én, virágvasárnap, hajnali pont 6 órakor. Ez a titokzatos véletlen mélyen hatott ránk. Megfogadtuk, hogy valamint egy napon és egy órában pillantottuk meg a világot, azonképen egy napon és egy órában fogunk meghalni, egyikünk sem éli túl a másikat, egyetlen másodperccel sem s az ifjúság rajongásában arról is meg voltunk győződve, hogy fogadalmunkat készörömet teljesítjük, a nélkül, hogy ez bármelyikünknek áldozatot vagy fájdalmat jelentene.

De hiszen itt a baj, gyaloglottam az édes, éles levegőt szelve, néha belesüvöltött a szél a kabátomba, fellobbantotta, kihullott zsebemből a barátom meghívója. Sokadik invitáció volt; hitt önképzőkörökbe, misékre, az esküvőjére, kávéházakba, dolgozni, enni, a mamája születésnapjára, sehova is nem mentem el. Ha csak úgy találkoztunk, az volt jó. Itt a baj, most muszáj, húztam a kalpagot már majd a számig, az orromon át a tudómben söprögetett a jeges fúvás.

Érdekes, az emberek mindnyájan szembe jöttek. Mély utálat ömlött el, hol is?, a vesémben? Dörgölöztek, fogdostak, nyirkos kezüket végigsétáltatták a kabátom ujján, köpdöstek az útpadkára, aztán a villamoson ölelgettek, kéregettek, lenéztek, de leginkább abba remegtem bele, mikor a bőrük az én bőrömön. Be szép is, egyedül ha lennék. A barátom, akihez most igyekeztem, egészen mást gondolt: keblébe akarta bújtatni az emberi nemet. Spagetti-kravátlíja hevesen ingott jobbra-balra, midőn klasszikus strófák hars szavalásával biztosította a humán világot hő szeretetéről. Volt felesége – soha nem értettem meg ezt a hóbortot. Gyereke is, pattanásos kamasz, rügyező ifjúságban. Halálra csókolta a házmester nénit karácsonykor, a postamestert szilveszter éjszakáján szesszel öntötte csurig, a legszemfülesebb krisztinavárosi zsebmetsző markába vasárnaponként pozsonyi kiflit hullatott.

Ez az én ikrem, ez a hat láb magas, óriás, ordítva dobogó, élő vörös szív ereszkedik most alá, mint egy hópehely, a fagyos rögökhöz. Szegény, szegény én. Meg kéne halnom nekem is.

Lomha, rosszindulatú, síkos gomolyagoktól szürkéllett az ég, eső kacsintgatott, záporozni akart. Ehhez nem volt kedvem. A temetéseket csupán akkor találtam gyászosnak, utálnivalónak, nyálkásnak, tragikusnak, amikor átnedvesítette a fekete ruhákat az eső, a novemberre illő félcipőkbe belekúszott a sár, locsogott, csöpögött, szörcsögött, cuppogott minden, cipelte magát a világ.

A mindent. Már csöppenget.

Szitokkal fordultam be a vaskapun túlra, és azon nyomban tévelyegni kezdtem mélt. tanácsosok (Károlyi, Lónyay, Selmeczy, Passuth), mérnökök (Smidt, Wiegner, Kereki), méla zsidó üzletemberek (Grossfeld, Langstein, Goldberger) életkéit (1849-1934!) kőbe vésve tárló kőszobrok (angyalok, vázák, babérkoszorú) dzsungelében. Hol lehet az én barátom? Máskor már kajabálva szolongat, érzi, hogy nyamvadt Odüsszeusz-másként meglehetősen élvezettel bolygok a mellékutcákon. Nem hagyja. Megtalál. Már látom is, emberi varjak gunnyasztó csapata egy lyuk

mentén, valami atya csipog az elhunyt lehetetlenül óriás jóságát témájában. Odatocsogok.

Ahá, ismerős varjak is! Bajszosak. Erotikus feleségét támogatva, behorpadt orcákkal az ott Biska, barátom stílbarátja. Egy kerekded csizmás áll mellette, zordonul ernyőt emel maga fölibe: az agrárnovellista, ismerem őtet is. (Isteni szilvapálinkák.) Csuda egy férfiú. Aztán a nej, barátom hóbortja. Karikás szemek a sűrű fátylak árnyékában, széles csipő, munkás vádli, viszont fényes cipőn csorog a nedv az alak aljában. Mellette a név örököse, drága ifjú, fel-felszakadva sírdogál. Arca a tenyerében. És mások is. Mélt. tanácsosok, mérnökök, méla mőzesek. A házmesternő. A postamester. Legalább a zsenge zsebmetsző nincsen sehol, e tapasztalat igen örvendetes. A főszerkesztő, seszínű keszeg, kellemetlen mintás nyakkendő, fogadnék, ceruzát markolász a zsebében.

Néhány lépéssel távolabb, mindenki háta mögé bujdokolva hatlábnyi, száz kilogramm élősúly, föltűnően csindús szabású fekete öltönybe csomagoltan. Egy fa gyér lombja alatt lapult meg, nyakába csorog a hús víz, nyakkendője neki is van természetesen, csak a zsebében, ahol ujjával motoz. (Fehér lapocska, kartonból, ugyanott, remekül pöckölhető a mutató és a hüvelykujj közreműködésével.) Magában dalocskát dudorász, értők megállapíthatnák, hogy csodálatosképpen Mozart úr rekviemjében vannak ily sorrendben a hangok, csak e dúdolt dallam jóval frissebb tónban adatik most elő, akárha induló, mollban. E férfi vagyok én.

Utánad kellene halnom, kenyeres barátom, kicsinyke pajtásom. Így szóla az egyezés. Meglehetősen kínos ügy. Már el is felejtetted ott az Ábrahám öliben, nemde? Én élni akarok, kiáltom gondolatilag, kissé primadonnásan, csekély meggyőződéssel. Én írni akarok, kiáltom újólag, ám most nem gondolatilag! (Marha.) A gyászbaborult madarak a sírnál felibém fordulnak, a szemöldökük összeszalad. Egy villám gyorsaságával vonulok a fa mögé. A csel sikerül, az atya, momentányi szünetét befejezve, tovább szaval. Nahát, írni, ez jó gondolat, szikrázó idea. A barátomnak is tetszene, habár ő sokra taksálta az életét, ámbátor nem a legtöbbre. A többiek életéhez inkább ragaszkodott. Tiltakozna viszont, ha tudná, miért is oly remek az ötlet: őt akarom írni. A Kosztolányit. Ahogy ő engemet. De most nem tárgy leszek, hanem kizárólag alany. Gyönyörű verseket írok majd, például erről a kis temetésről, és fölé írom az ő nevét. Én mindig temetek, ez lesz a címe. Vagy: temettem. Nem érdekes. Megírom Dezső verseit. (Elállt az eső, odasüss. Faképnél hagyom a szertartást, indulok, papírt kell szereznem. De előbb ezt a kis mindenszentekről ittlejtett bozontos krizantémot csippentem ki a kövázából – Kálmány Sárka, 1919-1935, ejnye.) Híres költőt csinállok a Dezsőből. És ha nem is sikerül? Ó, az mindegy. Vannak más alternatívák is, például amiben megegyeztünk, Dide.

Tudod, mikor ketten rendeltük volna a”

Itt abbamarad a kézirat. Aláírták ugyan (Esti Kornél), de nyilván Önök is belátják, hogy csakis álnévről lehet szó. Hasztalan kutattam át több alkalommal a vékony paksamétát, nem találtam egyéb olyan tárgyat vagy bármiféle utalást, amely segítségemre lehetett volna az azonosításban. Már mondtam azonban, hogy tapasztaltabb, olvasottabb szakemberek könnyűszerrel megoldhatják ezt a kis (bár jelentőségét még nem tudni, mekkorára becsülhetjük) irodalomtörténeti rejtélyt.

Addig pedig, míg egy „dörzsölt” kutató értőn ki nem bogozza az összekuszálódott szálakat, fogadják hálámat, hogy törődtek ezzel az ügyel. Bízvást mondhatom: nagy szolgálatot tesznek az irodalomtörténetnek.

2001. március 13.

Tisztelettel és nagybecsüléssel:

Baráth Katalin egyetemi hallgató

Magyarokanizsa – Budapest

(2002 k.)

„Géza fejedelemnek vót a fia. Az pogány vót, de az országot akkor már szorongatták a körülvaló keresztények, s mivel látta Géza fejedelem, hogy nincs kiút, tovább az országot fenntartani, átadta a kormányzást a fiának, hogy sirítse a katolikus hitre. A fia ahogy átvette, elvett egy katolikus fehérnépet, s azzal karöltve kereszténységre borították a magyar népet. Ha jól tudom, 1030-ban.”

Már majdnem holnap volt, amikor a villamosmegállóban összefutottam egy szentistvánnal^[9]. Hát te meg mit keresel itt, szóltam felé. (Szeretem, ha én kérdezhetek elsőként. Így aztán nincsenek is oly igen eredeti első kérdéseim, csak éppen amik gondolataim sekély csermelyének felszínén uszonganak, mint dologtalan halak.)

Tehát így szóltam:

– Hát te meg mit keresel itt?

– Hát... lejöttem egy kicsit. Tudod, körbenézni – kacsintott. Elég ügyetlenül. (Nem sok gyakorlata lehetett.) – Van egy cigid?

– Te dohányzol?

– Jóhogy. Reggel óta. Szóval van cigid?

– Aha.

A megállóba besurrant egy bátortalan fuvallat. A villamossínek között megemelkedtek a levelek, susmorogtak, aztán csönd lett ismét, szép nagy csönd. Szentistván lelkesen füstölt.

– És milyen volt a napod?

– Hát... érdekes. Nem akarom azt mondani, hogy csalódtam, igazából nem is, mert nem vártam semmit, vagyis nem tudtam, mit várjak, úgyhogy minden, ami történt velem, meg amit összeláttam egy nap alatt, az rendben van, csak Istennek nem tudom, mit mondjak – belépett a sínek közé.

– Vigyázz, jöhet a villamos – kockáztattam meg.

– Nem jön. Tudod, én szinte mindenről tudok. Szinte.

– Nem kell föl vágni, öcsi! – sértődtem meg. – Inkább arról mesélj, hogy mi történt veled, meg hogy egyáltalán minek jöttél. Már megint.

Kunyizott tőlem még egy szál cigarettát (öngyújtója persze neki is volt), aztán mesélni kezdett. Az öreg, talán mondhatom így.

– Azért jöttem, mert valakinek közülünk le kellett jönnie. Sokan vagyunk ám ott fenn, mi, szentistvánok, szinte minden évtizedben kerül föl valaki. Kezd szűk lenni a hely, és az öltözők száma is véges. Nem beszélve az ágyakról. Azok a szentistvánok, akik legutóbb érkeztek, már hatágyas szobába vannak bezúfolva. Nehezen is jönnek ki egymással. De ezt meg tudom érteni, sok szentistván kibírhatatlan. Szóval most, hogy mindjárt augusztus húsz akart lenni, a Jóisten kitalálta, hogy delegál valakit közülünk az állami rendezvényekre. Persze senki nem jelentkezett önként, kevesen bírják a protokolláris munkát, úgyhogy húzni kellett sorszámot. És én lettem a ... szerencsés.

Szentistván leült az egyik sínre, menetiránynak háttal. A mesét azonban nem hagyta abba. A többit azonban jobb, ha a Harmadik Legendából idézem^[10], a történet egyes pontjain ugyanis kétségeim támadtak szentistván igazmondását (szöveghűségét) illetően.

„A sors (az Úr) tehát az 1920-as számú szentistvánt jelölte ki a feladat elvégzésére. Az isteni rendelés szellemében két nappal később (aug. 20.) reggel fél hétkor kellett volna alászállnia, hogy

időben elfoglalhassa helyét a dísztribünön, este félhétkor pedig vissza kellett volna térnie. A Jóisten ugyanis nem tartotta olyan fontosnak a tűzijátékot, bár a mi szentistvánunk tett néhány ellenvetést, és bár ezeket az ellenvetéseket az orra elé dörmögve tette a mi szentistvánunk, a Jóisten bizonyára meghallotta, mindenesetre úgy tett, mint aki nem.

Hogy ne induljon el teljesen felkészületlenül, szentistván kapott néhány történelemkönyvet és egy tévét. Míg az előbbiekért a többiek nyíltan kiröhögtek, az utóbbira mohó pillantásokat vetettek. Szentistván persze nem adta egyiket sem, bezárkózott egy sutba, és felkészült. A történelemkönyvekben végignézte a képeket meg a kronológiát, aztán egész éjjel leste a tévét. De mivel nem volt benne semmi (nem mondták neki, hogy bekapcsolás nélkül nem működik), hajnalban otthagya. És egész napon át aludt. Álmodott is. Hogy minden azúrkék, ő pedig egy azúrkék egér, azúrkék egérlyukban. És pénzeket számolt. Később jött egy azúrkék oroslán, piros-fehér sávos pajzson, és fölfalta őt. Hogy miként fért be az azúrkék egérlyukba az oroslán, arra már nem emlékezett.

A hajnali hat óra azonban bevégezte az édesded szundítást, és minekutána egy leírhatatlanul csúf angyal ébresztés gyanánt kétszer pofon ütötte (jobbról és balról is, miképpen az Írás mondja), szentistván kidörgölte szeméből az álmot, vételezett holmi szendvicseket az ellátóból, és levonatozott a fővárosba. Kicsiny napirendjében utasításként szerepelt, hogy a Nyugati pályaudvaron hagyja el a szerelvényt. Ezt meg is tette. Az első útbaeső koldusnak hullajtott némi pénzdarabokat, de mivel erszénye nem duzzadozott („Nem bevásárolni küldelek, fiam, hanem reprezentálni! Esetleg végy néhány emlékérmét, de ennyi elég is a földi javakból, megértted?”), itt befejezte a jótékonykodást. A McDonald's bejáratánál kisebb kísértéssel kellett megküzdenie, de e harcot sikerrel megvíva, térképe nyomán az állami rendezvények helyszínére iparkodott. Bár siettében összetévesztett két aluljárót, igyekezete nem maradt eredmény nélkül: éppen tízre bukkant elő barna feje a téren.

„Be csodás e helyszín!” – ömlött el bensejében az ámulat kellemes érzülete. Kicsit meg is bánta, amiért nem fogadta lelkesen küldetését, de miután eltervezte, milyen szavakkal ecseteli majd háláját az Úristen színe eleiben, nem törődött többé az amúgy is gyöngén kiáltozó büntudattal. „Hamar a dísztribün közelébe!” – serkentette magát munkára. Útját azonban természetes, jó magyar vállak szakították meg unos-untalan. Szentistván homloka már harmatozni indult az erőfeszítéstől, hát abbahagyta a tülekedést, kivadászott egy megfelelőnek tűnő pozíciót két ifjú hajadon háta mögött („talán hallom majd, miként vélekednek”), és lecövekelt.

Az emelvényen már helyet foglalt az államférfiak és -nők töredezett arcú csokra. Fáradtan, de ünnepien pillogtak a mérsékelt áhítattal forgolódo gyülekezetre, a mikrofon pedig alázattal szolgálta mindőjük orgánumát, akár alkalmas volt az a szónoklatra, akár nem. Egyikük arról igyekezett meggyőzni a népet, hogy dolgozzék többet a szebb jövő okán, hiszen ama régi időkben Szent István is mily sokat dolgozott. „Ez szép gondolat!” – örvendett a mi szentistvánunk. Másikuk intette a tömeget, hogy legközelebb se mulassza szavazatait öreá adni, hiszen vezérletével az ország majdan bevezethet a jólétnek abba a kikötőjébe, melyet még Szent István álmodott meg „Már nemigen emlékezem” – pironkodott szentistván kurta memóriáját szégyellve. Egy halovány arcú hölgy a családi tűzhelynek és egyszersmind öntudatuknak őrzését róttá a magyar anyákra feladatul, hiszen e nők csak így élhetnek Szent Istvánhoz méltón. (Szentistván homlokráncoltan igyekezett általlátni az érvelés szövedékén.) Majd egy törékeny nyakzatú fiatalember emelkedett szólásra, aki az ifjúságot kemény munkára ösztökélte szavaival, példaként Szent István keménységét lobogtatva.

Szentistvánunk figyelmére azonban már bejelentette igényét az unalom, és ezt az igényt nem akarta harc nélkül feladni. Szentistván kis időig szembe is szállt a fásultság fenyegető szörnyeivel, de belátta, radikális megoldás nélkül nem kecsegtet sikerrel a küzdelem, és előbb-utóbb félre kell

húzódnia egy szobor árnyékába, hogy végre szendvicseit falhassa.

De mit mondjon az Úrnak? Hogy az első négy méltatást még hallotta, de a többi nem érdekelte? Mit szólna a Jóisten? „Kiakadna, az tuti” – vélte szentistván az előtte ácsorgó leányoktól frissiben szerzett frázist alkalmazva. Gondolkodott, mit is tehetne. A megoldás azonban hamar elébe szökkent. „Igen, ez kézenfekvő, és nyilvánvaló, hogy a nép nemes lelkülete hálásan fogadja majd felléptemet és intelmeimet. De sietnem kell, hisz a zenészek amott már a himnuszra fenik vonóikat” – sürgette magát a mennyeknek ez a nunciusa.

Az unalomtól és augusztus déli kánikulától oszladozó tömegben most könnyedén áthatolt szentistván, és egészen a szónoki állvány lábáig tört előre. Azonnal akcióba is lendült.

– Barátom! – kiáltott fel a szónokhoz. – Adj nekem szót, hadd intsem én a tömeget!

Az éppen beszédének csúcsa felé harsogva hágó miniszter ugyan hallotta az alant ágáló férfit, de zavar nélkül dörögte tovább szózatát. Szemével közben biztonságiakért kutatott, akiket meg is talált. Azok viszonozták pillantását, és lépteikkel célba vették szentistvánt, aki ezt észre sem véve igyekezett magára terelni a figyelmet.

– Bölcsen szólnék, ebben biztosak lehetek, hiszen éppen most emlékeztettétek a népet bölcsességem el nem múló örökségére! Na, gyerünk, engedj a mikrofonhoz, én vagyok az, Szent István!

A szónok ekkor egy kissé megakasztotta amúgy ékesen folyó szavai áráját, de szinte változatlan tűzzel ismét belekezdett. A biztonsági hadfiak viszont óvatosabb iramban közeledtek szentistván felé, hiszen ez az ember bizonyára örült. Végül odaértek, és megragadták az égi delegátust. Szentistván hiába tárta fel előttük az isteni szándékot, és fenyegette meg őket tüzes mennykövekkel, zordonul tovavitték, behajították ablaktalan kocsijukba, majd betolták egy rendőrörs lengőajtáján. Ott fél napos elzárásra ítélték rendbontás címén. Minden tiltakozás elvetélt kísérletnek bizonyult. Szentistván így ücsörgött tizenkét órát egy idült alkoholista, egy amatőr zsebtolvaj és három utcanő társaságában, akik eleinte csodálkozva hallgatták, majd hátbaveregették, és cigarettával kínálták.

Kevéssel éjjeli tizenegy előtt léphetett csak ki szentistván az immár elnéptelenedett utcára. Érzések gubancos sokaságát igyekezett szétválogatni magában, de a szomorúságot kétség nélkül ismerte fel. A tűzijátékról is lemaradt, Isten pedig kétségtelenül mélyen megbántódott a késés miatt, és hogy útjának semmi tanulsága sincs. Nem maradt más teendője, mint hogy bevárja az utolsó villamost, amely elviszi az utolsó vonathoz. Ez történt az 1920-as számú szentistvánnal azon az augusztus 20-án.”

Szentistván tövig szívta a cigarettát, a filtert pedig laza csuklómozdulattal ejtette a sínek közé. Felállt:

– A fene megette ezt az egész napot. Ez volt a „tartoztam egy úttal az ördögnek” klasszikus esete. De már jön is a villamos. Elkísérsz a pályaudvarig? – kérdezte tőlem félszegen, fél lábára állva.

Én is eldobtam a cigit.

– Ja – mondtam, mert eléggé ráértem.

Amikor kinyílt a villamos ajtaja, előreengedtem a srácot. Mégiscsak egy fejes, vagy mi. És vidéki is.

Állítólag

(2002–2012)



„Lassan fejlődő primitív, szapora, de edzett fajta.”

Mi nyüzsgés! Mely zsvivaj! Erőteljes röffenetek, hátborzongató visongások, árusdisznók kajabálása, hogy tessék, friss sonka, karaj, lapocka, püspökfalat! *Élőállatok dús választéka! Drága asszonyom, pillantsa már meg ezt itt, kitűnő vágni való ember!* Elővezet egy rendkívüli mód kigömölyödött példányt, amellik aprócska szemével elcsigázottan pislogna felfelé, ki fog majd lesújtani reá végsőleg, ám a sertésmadám legyint, *majd az uram, értheti bárki ebből. Nálam veheti meg a legmunkabíróbb igásállatokat, na, bátyám, lássa ezt itten, úgy húzza majd a szekerét, akár a gép!* Az alku tárgya egy Schwarzenegger-forma, tompa orcás dalia. *Alig három esztendő!* [\[11\]](#) *A legfinomabb tápokkal nevelve!* Hmmm, valóban, az alany példás fogazattal bír.

Úgy kilenc méterrel odébb a hentesek és nejeik álldigálnak rendben. Ez egy forgalmas piac, az árusok hát szakosodtak. Egyikük csak sonkát árul: fénylő vörös halmokban tornyosulnak előtte a vastag emberi lábszárak. Másikuk a karok specialistája: ínycsiklandó húsokat vonultat fel asztalán. Aztán vannak a belsőségekkel kereskedők (szív, máj, rengeteg tápanyaggal, a kismalacok gondos nevelésében nélkülözhetetlen). Fejet nem árul senki, az használhatatlan, az emberi agy ehetetlen, fölösleges kisütni és finoman fűszerezni, mint más állatok agyával tenni lehet. Egyes éttermek, a keleti konyha otthonai viszont örömmel vásárolják fel a füleket és az orrokat – azt mondják, csípős mártással a szójaolajban ropogósított pácolt fülnél kevés ízletesebb falat akad, csupán a piskótába töltött orrdzsem kelhet versenyre vele. (Kissé talán a szilvára emlékeztet az íze.)

A piac egy sarkában, a hatalmas, gémeskútszerű mérlegek és a láncsal körükerített emberkondák néma tömegeinek árnyában egy szikárabb sertésférő (manapság inkább: kan) álldogált, fejét elmélkedően csüngetve. Ferde vágású kicsiny szemeit azonban fölfelé fordította, barna-melankolikusan kontemplálta az alkudozó vásárlókat, portékájuk pompásságait rekedten hirdető nagykereskedőket, a nagykereskedők lapulevélbe csomagolt lábú pásztorait, akik olykor ostorral csördítettek az izgómozgó hízóemberek közé. Mellső hóna alatt, bizony, egy könyvet szorongatott, fényes táblájú,

kisalakú könyvet, bizarr pisztáciazöld színben, sötétkék felirattal. A szerző és a cím sora közé J.C. Orozco *Modern lélekvándorlás* címmel illetett freskójából szúrtak be egy részletet, amikor a Dózsa György – pozícióba beállított (husáng a jobban, balta a balban) Krisztus magasugró fizikuma mögött otromba fakereszt, Buddha-torzó, tört görög oszlop, miegymás hevernek laza nemtörődömséggel. A soványas disznóláb (henye túlzás volna sonkaként emlegetni) eltakarta ugyan a szerző nevét, ám láttatni engedte a címet: *Az ember rabságáról és szabadságáról*.

„Förtelem, nincsen más szó reá, ez a förtelem” – a düh imigyen forrt ezen elmélázó disznó beszédejében, olykor háborgó kedélyéről árulkodó röffenésekkel kísértén. – „Ahogyan ezekhez a szánandó lényekhez nyúlunk, az a barbarizmus, amellyel nyelvüket elöcincáljuk, mutatva vevőinknek az áru hibátlanságát. Ahogy kitépjük őket a természet karjaiból, megszakasztván az örök egyensúlyt, mely világunk törvényeinek alapja. És bár demokratikus úton élre emelt vezetőink remek beszédekben minduntalan ezen örök alapelvekre hivatkoznak, amikor végzéseiket magasröptűen indokolni kívánják, elfelejtik fölfedni az alapelvek természetét. Mert az, hogy az életnek léteznek örök alapelvei, kettős jelentésű eszme. Pozitív, amikor örök alapelveknek a szabadságot, az igazságosságot, a sertések testvériségét, a sertési személy magasabb értékét állítják, vallják, hogy az emberi személyt nem szabad eszközzé változtatni. Viszont negatív a jelentése, mihelyt a viszonylagos történelmi, társadalmi és politikai formákat fogadják el örök alapelvekül, amikor abszolutizálják ezeket a viszonylagos formákat, szentté emelik az »organikusnak« tűnő... az organikusnak tűnő... a fenébe, hol ez a rész? A közepe felé lehet... Megvan, 138. oldal: az »organikusnak« tűnő történelmi testeket, például a monarchiát vagy bizonyos tulajdonformát.”

Itt, minekutána becsukta a könyvet és visszacsúsztatta organikusnak tűnő helyére, a mellső hónaljba, kissé megemelte súlyos fejét, hogy harmatosult szeme tükrébe visszacsimpaszkodjanak a realitások, a piaci tárgyak. Egy pillanatra ismét a régi malacka lett, akinek egyetemi tanár édesapja a vacsoraasztalnál kérdőjel nélküli fennsőbbiséggel nyilatkozott a disznóság múlhatatlan kulturális értékeiről, amely értékek helyét ezredévek keserves munkája jelölte ki a világ tudásának ékszerdobozában. És nem vette észre, hogy szónoklata közben csaknem kisdéd malac-sarja kövér könnycseppeket hullat a tányérján kínálkozó, ragyogó rubintosra sütött embercombra, mivel a comb tulajdonosával egy napja még együtt hancúroztak a mérgeszöld fűvön. „Óh, Fürtöske!” – fordította ismételten a föld felé bús tekintetét a disznó. Ám váratlanul!

– Immanuel! Immanuel! – kocogott felé egy apró termetű, mangalica jegyeket viselő egyén. – Súlyos a helyzet! A reggeli lapok szerint a kormány tanaidat, amik, úgy mondják, köztársaságunk gazdasági és erkölcsi állapotait az életveszélyes szintre akarják züllesztetni, károsnak ítélte, könyveidet azonnali hatállyal begyűjti és megsemmisíti, vegetáriánus éttermedet bezáratja... hú, alig kapok levegőt! – dőlt a falnak Mazsola, Immanuel gyermekkori barátja, kissé hebrencs ugyan, ám kiváló grammatikus és elsőrendű esztéta.

Immanuel homlokcsontján összehúzódott a szobalevegőtől sápadt, sárgásrózsaszín bőr, és meglehetősen szigorúan sétáltatta meg pillantását harcostársának tagadhatatlanul groteszk, kétségkívül és sajnálatosan gömbalak felé hízó fizimiskáján.

– Mazsola, kérlek, szedd össze magad, beszélj értelmesen, méltósággal, ahogy annak idején atyád, a nagy humanista tette volt, és mérd föl józanul a helyzetet.

Mazsola végre elegendő levegőt engedett szikkadt tüdejébe.

– Amit mondtam, az mind igaz. Néhány perc, és itt a rendőrség, akik arra kényszerítenek majd, hogy megtagadd tanításodat, követőid pedig megtagadjanak téged. Itt az újság, nézd meg magad!

Azzal Immanuel turcsi orra elé tartotta az eddig mellső hóna alatt szorongatott vastag papírköteget, amely úgy meredt a bölcselő elé, mint valami égi üzenetet hordozó, rigorózus stafétat.

Immanuel csöppet hátrahőkölt, valamint kancsalítania kellett.

Míg a mester fellapozta az újságot, és szája sarkát nyalogatva tanulmányozta az ellene fölhozott vádakat, a rendőrség testületének két, már idősecske, erősen tokásodó tagja érkezett a piacra. Felszínes körbevizslatás után rá is leltek kutatásuk tárgyára: Immanuel akkor olvasgatta az utolsó sorait az igénytelen megfogalmazású, ám igénytelensége miatt egy filosz számára éppen a legnagyobb veszélyekkel terhes cikkecskének. A tisztességben megőszült sertéjű rendőri páros Immanuel elé állt.

– Immanuel, itt a rendőrség! – sikoltotta Mazsola az ő mestere és barátja kajla fülébe halkán.

Immanuel bávatag tekintetét a rend rózsabőrű őreire emelte. Szemlátomást nem lelte a helyzet kulcsát. Az egyik közeg (nemes yorkshire-i, ún. kis sertés) ekkor mellső hóna alól előhúzott egy papirost, amit, miután széles orrára elegáns vonalvezetésű, bár nem a felső tízezernek tervezett keretű szemüveget illesztett, fakó orgánumával így artikulált:

– A városköztársaság demokratikus közgyűlése nevében felszólítom Immanuel kant (III. ker., Kukoricacsutka u. 28.), hogy tanait, melyekkel a közönségesen embernek nevezett létfontosságú táplálékot és igásállatot tőlünk, becsületes disznóktól megvonni igen nagy akaratossággal óhajtja[12], tehát ezen megméltelyező tanítását vonja vissza, még hozzá testi épsége érdekében, mivel nemvisszavonás esetén a város vezetősége kénytelen lesz eme épséget megsérteni – a rendőr e ponton megköszörintette torkát, s illő méltósággal négyrét hajtotta, majd eltette a közleményt. Társa ezalatt mellső hónalja alá rejtett kisöbű puskája závarzatával foglalatoskodott, természetesen nem minden cél nélkül.

Immanuel immár átérezte a helyzet súlyát, rövid egy perc leforgása alatt verítékgyöngyök terítették be szomorú homlokát, de mégis képes volt acélos keménységgel így szólni:

– Jó.

A közegek kissé meglepetten, ám nem titkolván megkönnyebbülésüket, egymásra néztek, és szinte egyszerre helyeslő bólingatásba törtek ki. Immanuelben azonban volt még mondanivaló, sőt.

– Ne bólogassatok szavaim miatt, hanem hallgassatok meg. Hiszen úgy gondolom, még hasznokra is válik, ha meghallgattok. Mert egyet-mást még el kell mondanom, amire valószínűleg lármázni fogtok, de kérlek, ne tegyétek mégse. Tudjátok meg ugyanis, ha engem, aki ilyen vagyok, mint amilyennek mondom magamat, kivégeztettek, nem annyira nekem árttok vele, mint magatoknak, mert nekem ugyan nem árthat a közgyűlés.

A rendőrök fészkelődtek, sörtéjük lassúdadon az ég felé irányult.

– Nem is tehetné meg, mert gondolom, nem isteni jog szerint való dolog, hogy a derekabb sertésnek a silányabb árthasson.

– Mi van? – a rendőrök pofákat vágtak.

– Bizonyára megölelheti vagy száműzetheti vagy megfoszthatja polgári jogaitól...

– Na, gyere, Kunkori, ez egy állat, meggárgyult, jobb, ha nem kever bajba – fordított hátat a yorkshire-i az egyre izgatottabban prédikáló Immanuelnek.

Társa abbahagyta a kisöbű babrálását, és mindketten tovabattyogtak.

Immanuel utánuk kiabált:

– Várjatok! Sokkal nagyobb bajnak tartom azt cselekedni, amit ők tettek most: egy disznó igazságtalan megölését megkísérelni! Halljátok? Sokkal nagyobb bajnak tartom azt cse...! Gyertek vissza!

Mazsola, aki időközben minimum két katarzist szenvedett át, megböködte a hisztérikusan ágáló Immanuelt.

– Hagyd már, még lecsuknak. Különben meg mért vontad vissza olyan gyorsan vissza a tanaidat, mester? Nem értelek, sőt, meg kell hogy mondjam, nem túl bátor...

– Ugyan, Mazsi, mégis mozog a Föld, vagy mi a lópikula.

– Ha te mondd...

Immanuel sértetten túrkodta a piac döngölt talaját, de mert megfájdult az orra, odadörgölözött hű barátjához, eképp javasolva a távozást tanai megtagadásának színhelyéről. A piac közben mit sem változott: senki disznófia nem észlelte a korszakos drámát, melynek Immanuel volt a főszereplője.

A dráma egyébként mégsem lett korszakossá. A (persze jó okkal) állati sorban tartott emberek közül egy vakmerő fiatal ugyanis még aznap halálra késelte a polgármester fiát, s eme tett 24 óránál kevesebb idő alatt általános vérengzéssé fajult. Ma már tudjuk: az emberek győztek. Legnagyobb örömük talán az volt, hogy a rituális disznópörkölést követően fölfalhatták kifinomult egykori fogyasztóikat, vagyis először életükben degeszre ehették magukat. E szertartást eleinte évente, majd egyre többször megismételték, ám az idők minden dolgokat tovahordó piszkos folyama lesikálta végül az aktusról a szakrális vonásokat.

A disznók kultúrájából természetesen kevés maradt. Amilyen tragikus hirtelenséggel hullottak el az őket halálra szánó emberek csapásai alatt, úgy hordatott el az a hegy is, melyet évszázadokon át érlelt eszméikből emeltek volt. A megmaradt néhány emlék homályos és szórvány jellegű: *Kisdisznód, Nagydisznód, Disznópiac, A farkas és a három kismalac* (Kismalac, kismalac, engedj be...) stb. Később azonban előkerült Mazsola édesatyjának német (!) nyelvű aforizmagyűjteménye, bár némileg töredékesen. Ma is megvan, nem is akárhol, hanem az MTA kéziratárában; F.N., a neves filológus helyezte oda még Trianon előtt, gondosan titkolva, hogy valójában kinek a műve, hisz úgysem hitte volna el neki senki, majd a saját neve alatt publikálta, elsöprő sikerrel.

Úgy illik hát, hogy a disznóváros szétfoszló képének idősb Mazsolának, a jeles bölcselőnek csiszolatos elméncségével intsünk búcsút, utolsó sorait idézve:

„Harmincesztendős lett Mazsola, midőn elhagyta szülőföldjét és a szülőföld tavát, és felment a hegyekbe. Saját szellemét és magányát élvezte ott, és tíz évig nem telt be vélük. Végül azonban megváltozott szívében, – és egy reggel, felsejkenvén a vöröslő pirkadattal, kiállt a Nap elé, és így szólt hozzá:

»Hatalmas csillag! Mivé lenne a boldogságod, ha nem volna, akinek világoj!

Napra nap feljöttél barlangomhoz tíz éven át: bizony elegend lett volna önnön fényedből és az útból is nélkülem, sasom és kígyóm nélkül.

Mi azonban minden reggel vártunk reád, elfogadtuk tőled, mit bőséged adott, és megáldottunk érte.

Íme! Torkig vagyok immár bölcsességemmel, akár a méh, mely túl sok mézet gyűjtött, szükségem van a kézre, mely érte nyúl.

Ajándékozni és osztani szeretnék belőle, hadd örvendjen csak újra balgaságán mind, aki bölcs a disznók között, és a szegények is hadd örvendezzenek újra gazdagságukon.

Le kell hát ereszkednem a mélybe: ahogy te is cselekszel esténként, midőn eltűnsz a tenger mögött, hogy bevilágítsd még az alvilágot is, gazdagnál is gazdagabb csillag!« (...)”

Itt bevégeződik az egyébként terjedelmes kézirat.

Magdolna

(2003)

Volt egy szurokfekete este, az eget mintha befűtták volna koromszín velúrropolóval. Ha néhány percig, nem sajnálva a fejedet hurcoló nyakad, koncentráltan, hunyorítva figyelted, mintha sűrű lassúsággal, akár a méz, csurogni kezdene a fekete máz, öles csöppekben le a fűre, tetőkre, városszéli disznóólakra, ám közben az égen nemhogy fogyott, inkább vastagodott, bolyhosodott a sötét. Csillagok? Mintha sosem tűzték volna ki őket erre a szurkos sátorvászonra. És miképpen mindent telifolyt a feketeség, a szurkos sátorvászon zsugorodott, ereszkedett alá a földre, összenyomta-nyomorította a levegő-takarót.

Az isteni mindenhatóságot feledtető villamosságot, mint este hat után máskor is, pillanatok alatt kiszippantották a városból a Felső Hatalmak, vakon meredeztek a lámpaoszlopok, gyufáért tapogatóztak az emberek, és emlékezetük hátsó traktusában ismét felötlött az Atyaúrsten, mégpedig a gyerekkori lomok, a nagymama és az osztálytanító közvetlen szomszédságában.

Ím, az eső is megeredt. Tinta hullott az égből.

Néhány csatangoló állat loholászott az úton, hogy fűgén egy farakás alatti fűrészpör-ölbe surranjon be.

A gyanakvó emberiség gyermekeit zordonul ágyba parancsolta, majd magára húzkodta lópokrócait. Mindenekelőtt azonban háromszor fordította meg a kulcsot a zárban.

– Hova tetted a kulcsot?

– Hogyhogy hova? Ahova szoktam. A kredenc sarkára. Aludjál.

A világ mostan fekete gombolyag.

A közepében mocorgott valaki.

Ni. Hosszú ballon, bézból-sapka, táska. Vacog. A sapka ellenzőjéről csorog alá a víz, egyenest az orrára. Aztán leszánkázik az útra. Tócsába cuppanó cipők. Időnként megtorpannak. Kopogtatás. Hallgatózás. Kopogtatás. Csönd. Tovább. Cuppognak a cipők. Kopogtatás. Hallgatózás. Dörömbölés. Csönd. Elállhatnak egy éjszakát az eresz alatt. Fenét, elaludnál. Nincs itt egy talpalatnyi száraz hely, ahová az emberfia lehajthatná fejét? Nincs. Az éppen nincs.

A cipők tovaccuppognak. Ezt ismerem, ezt az utcát. Mögötte rét. Aztán szántóföldek, több kilométernyi szalagban. Az a szép az egészben, hogy szegény anyám nem látja. Talán... az utolsó ház. Ott mintha pislákolna valami.

Sebesebb cuppanások. Kopogtatás. Hallgatózás. Kopogtatás. Neszek! Van Isten!

– Hát maga? Éjnek idején? Csak úgy zörget?

– Igen, bocsássa meg, kérem, későn értem a városba, valahol meg kellene húznom magamat az éjjel. Ha megengedné, kérem...

Ólomsúlyú néma percek.

– Éjjel, mi? Meghúzni magát! Na, jöjjön, maga éjszakai istencsapása!

Az ajtó megnyílt. Belül kihívó félhomály. Vendéglátójából csak körvonalait láthatta a jövevény. Egészen ifjú nő, hálóköntösben, haja lófárokban.

A soványka fény a konyhából szüremlett ki. A nő odaterelte a jövevényt, és ott rábökött egy zöldre mázolt háromlábú székre.

– Üljön csak le.

A nő félig leplezetten kíváncsi szemvillanással szívta fel az éjjeli látogatót. Óh, fűrtöcskék,

rózsás orcika, nyírfaág-ujjak, padlóra tapadó tekintet. Csinos. Akár egy leány, nemdebár? Nyútt bőrtáskáját a sarokba kvártélyozta. Akkora volt az a táská, mint egy medveboc.

– Melegíték egy bögre tejet, kis, gazdátlan házalóm, ugye, jólesne? – A nő hátat fordított, hogy a tűzhelynél matathasson. – Mivel házalsz? Tollseprűvel?

A fiú elpirult.

– Dehogy tollseprűvel! Nem, harisnyákkal, finom, első osztályú, igényes hölgyeknek való selyemharisnyával. Akarja látni?

– Talán később. Előbb idd meg a tejet. És itt egy szelet puha kenyérke is.

Amikor a fiú felé fordult, kezében a bögrével és a kenyérrel, valahogyan kioldódott a köntöst összefogó öv. Alatta valódi selyemkombiné és hús, havas paradicsomi combok. A fiú nem merte följebb emelni a pillantását. Félvakon, sietősen nyelte a tejet és a kenyeret. Hajába könnyű ujjak nyúltak, bizsergett a fejbőre, szikrázott a haja szála mind.

– Egyél csak, kiscsillag, megéheztél, ni, hogy falod azt a kenyeret, meg ne fulladj, kisfiam.

Az ujjbegyek mint tíz pici lepke, szálldostak a halánték, a fülek és a nyakszirt ösvényein. Nyomukban égőpiros foltok, pipacsos mező. A köntös a konyhakövön hült, ha jól figyelsz, láthatod, ahogy a csempe megremeg, és finom gőzöcskék párolognak, szöknek a mennyezet felé.

A fiú az asztal fölé hajolt, szorosra zárta a szemét. A bögre koppant, ingott, eldőlt, gurult kicsit, megállt. A maradék langyos tej az abroszra csurrant. Itt kellene megállítani az egészet, megtalálni a *pause* gombot, nem csöpögne tovább a tej, a méz, a Kánaán az öröklétbe prolongálva, pipacsok a búzamezőn, fecskék cikáznak, mélyvörös bársonyszemfedő, báránnyelűk lila csipkéből, álmodni a tenger ringásáról. Illatozom, mint a fahéj és a fűszeres balzsam, mint a válogatott mirha, mi ez a parfüm?, stórax, galbán, ónix, stakté. Dadogásos végidő. Mi ez? Harmat?

Fölriadt. Az ölében ott pihent a rézfénnyel glóriázott fej, rézkígyók értek a konyhakőig, a gyertya világosságába csillámok pattogtak bele, a szeme szikrázik vagy ez rézaranyerdő? Nem mozdult semmi. Megrettent. Rózsafoltos alabástrom-tenyerét ráborította a fejre. Mint egy vokatívuszt. Könnyek csermelye buggyant elő két égszínű forrásból, nedvesedett a farmer, ázott minden, a zokni, a cipő nyelve, a fűző, a padló, a rét, az erdő, az ég, a föld. Egy végtelen fertályóra elteltével a nő csókokkal szórta be könnyei helyét, mint itatóssal, és hajával dörzsölte szárazra azokat.

– Asszony! Miért sírtál? És miért vagy olyan illatos, mint a szőlőtő? Olyan is vagy talán, mint a mérhetetlen folyam ágya, úgy érkezel a paradicsomból, mint a folyam medre, mint a csatornája. És íme, a medred bőséges folyammá lett, a folyamod pedig majdhogy tengerré nem változott! Nincsen semmi baj. Jó asszony vagy te. Éhes voltam és szomjas is nagyon, és te ennem és innom adtál. És, ami a legfontosabb, adsz majd ágyat is, nekem, aki szállást kerestem. Ne sírj hát, hiszen te jó vagy. És ... nem keresnél nekem egy papucsot? Csuromvíz a zoknim.

Az asszony fölállt, és kiment. A gyertya utolsót lobbant.

IV. Kóstoló

A fekete zongora – krimi 1. fejezet

(Agave Könyvek, 2010)

„A lovag egészen a fényűző, mi több: királyian ragyogó, hatalmas, súlyos drapériákkal díszített terem sarkáig üzte a márkinét. Joséphine ott kénytelen volt féket tenni ékkövekkel gazdagon telehintett topánjára. Majd vakmerően a lovag felé fordult. Keble fel s alá járt, és ez olyan látvány volt, melyről a lovag nem volt képes nem tudomást venni. Mégis óriási erőfeszítésekkel, de felemelte lángra lobbant szemeit a márkiné kecseiről, és delejes tekintetét szíve hölgyének riadt, ámde bátorságról tanúskodó pillantásába fúrta. És fújató (hisz régóta rohant Joséphine cipellőinek ösvényét követve) suttogással szólott:

– Joséphine! Miért nem enged szabad folyást legbensőbb érzeményinek? – Felforrt lélegzetének orkánja már-már fájoan érintette a márkiné éppoly csöppnyi, mint amilyen hófehér fülkagylóit.

– Hah! Armand! Én hites feleség vagyok! Franciahton első udvarmesterének neje! – szegte fel piciny és szintúgy hősínű állacskáját a márkiné. Közben ellenállhatatlanul érezte, hogy szíve sebesen, mi több: annál is gyorsabban suhog fűzővel rabul ejtett mellkasában.

A lovag immár nem bírva parancsolni kívánásainak, férfiasan erős kezével megérintette a hölgy fűzfaágnál is keskenyebb derekát.”

– Nem... nem... ezzel a paráznság határait súrolnám – mormolta magának Dávid Veron. – Armand-nak nem szabad megérintenie Joséphine derekát, az sok lenne. Kihúzom. Legyen inkább „a hölgy gesztenyszínben játszó, fényes, homlokába hulló fűrtje”, és akkor Veritas nővérnek is a szemébe tudok majd nézni, amikor a történet napvilágot lát. – Veron olyan határozott mozdulattal húzta ki az utolsó mondatot, hogy a fűzet kockás lapja kiszakadt.

Hétköznap kora reggel volt, a diákok még nem adták egymásnak a kilincset, hogy a tanítás előtti utolsó percekben vegyék meg maguknak a hiányzó irkákat, ceruzákat, festékeket. Veron ilyenkor boldogan merült el a regényírás örömeiben, és tért nap mint nap vissza Párizs varázslatos palotáiba. No persze ez az ő saját Párizsa volt, grófoktól és hercegektől hemzsegő, gáláns kalandoktól hangos, nem pedig saját korának, az 1900-as évek elejének Párizsa. A valódi városhoz és az élethez éppúgy kevés köze volt, mint szülőhelyéhez, a bácskai porban fulladozó Ókanizsához. Veront a tényyszerűség úgy általában sem igen érdekelte, miért is érdekelte volna: az Árkádia papíráruda és könyvkereskedés aprócska, nyomdafesték- és papírilatú bolthelyiségében senki sem kérte tőle számon, hogy mi köze van a valósághoz annak, amit reggelente papírra vet. Így hát Dávid Veronika ókanizsai boltoskisasszony szorgalmasan és háborítatlanul róhatta legújabb regénye sorait, megfélekedve a friss újságokról, amelyek a bejáratnál kötegekbe préselve várták, hogy kiszabadítsák őket a spárga szorításából.

Miután a derék és a hajfűrt problémáját illető rövid elmélkedést befejezte, Veron folytatta az írást:

„A márkiné nőiségében erősen megkísértve zihálta:

– Armand! Engedjen el! A férjem bármelyik pillanatban hazatérhet, s akkor egyikőnk sem kerülheti el a félreértés bélyegét!

S e pillanatban a márki deus ex machina csörtetett be a küszöbön, akárha vadkan. Az őt fogadó látványtól felforrt vérrel a kardjához kapott, kirántotta, és...”

Ebben a pillanatban megszólalt a csengő, ami jelezte, hogy nyílik a bolt ajtaja, azaz vevő érkezik.

Veron, mint ilyenkor mindig, összecsapta a füzetet, és villámgyors mozdulattal behajította az eladópulthként szolgáló asztal legfelső fiókjába. XVI. Lajos Párizsából egy pillanat alatt vissza kellett térnie Ókanizsára, ezért némi nehezteléssel figyelte az ajtót és a reménybeli vásárló személyét.

A küszöbön Bolond Vili állt, szokott szakadt barna kabátjában, a piszoktól meghatározhatatlan színű ingében és a kelleténél jóval bővebb, foltos, valaha tintakék nadrágjában. A nadrágtartó egyik szalagja szabadon lengedezett, a karima nélküli cylinder viszont, amely az alig 19 esztendő Vilit szinte rangjelzésképpen megkülönböztette minden ókanizsaitól (akik közül senki sem volt elég elegáns egy ilyen fejfedőhöz), ezúttal hiányzott. Vili szürkésszőke haja kuszán, átizzadtan meredt az ég felé.

A fiú hirtelen megtántorodott.

– Az isten szerelmére, Vili, csak nem vagy részeg már megint? – kiáltott föl ijedten Veron. – Hányszor mondták már neked, hogy...

Vili bizonytalan mozdulattal előrelépett. Veron észrevette, hogy a fiúnak a szokásosnál is zavarosabb a tekintete, és szemmel láthatóan fogalma sincs, hogy éppen hol van. Aztán egy vércseppet pillantott meg Vili cipője mögött. Majd még egyet, és még egyet...

– Jézusmária, Vili, mi történt veled? – kapta a szája elé a kezét.

A fiú kinyitotta a száját, de nem jött ki hang a torkán. Előre lépett, megingott, és jókora puffanással a földre zuhant. Veron ekkor vette észre a kést a hátában.

Átsuhant a lány gondolatain, hogy a kellő magatartás ebben a pillanatban nyilvánvalóan az ájulás lenne. Abban legalábbis biztos volt, hogy Joséphine az ő helyzetében már régen a márványpadlón heverne, a márványnál is sápadtabb arcbrórral, arisztokratikus öntudatlanságban. Ő viszont hiába hunyta be a szemét, a szíve nemhogy kihagyott volna, de már-már hallható szaporasággal, egyre gyorsabb ütemben vert. Még csak a világ sem fordult meg Veron körül, ahogyan az efféle helyzetekben cselekedni szokta: odakint ugyanolyan verőfényes, friss szeptemberi reggel volt, mint mielőtt Vili feltűnt. A világ mit sem változott. Veron belekukkantott a fiókba, és csalódottan állapította meg, hogy a füzete a helyén – tehát mégis minden megtörtént, amire az utóbbi néhány percből emlékezett.

A vele született élénk kíváncsiság azonban nem sokáig tűrte, hogy az ijedelem elnyomja. Lassú léptekkel kimerészkedett az asztal mögül, és óvatosan megközelítette a mozdulatlanul, különös csöndben heverő Vilit. A fiú testének mozdulatlansága annál is furcsább és megrendítőbb volt, mivel míg élt, nemcsak beszéd közben dobálta össze-vissza a tagjait, de akkor is, ha éppen szünetet tartott két, rendszerint végeérhetetlen és összefüggéstelen monológja között. Ijesztően világoskék, szinte színtelen szemei a legalsó polcokat megtöltő nyomtatványcsomagokra szegeződtek. Úgy tűnt, most már mindörökre.

„Nem az a látvány, amelyben halálom előtt szívesen gyönyörködnék” – morfondírozott Veron, míg nem eszébe jutott, hogy alighanem ő maga volt az utolsó, Vili számára talán ismerős kép, amit az élet nyújtott a város bolondjának.

– Hát az a kép se sokkal szebb, mint a besárgult papírok – sóhajtott Veron, miközben közelebb hajolt a fiú ingét-kabátját átázató vérfolthoz, amelynek a közepéből egy jókora, közönséges bicska nyele állt ki. Veron ujja hegyével finoman megérintette a kés gyöngyház-utánzatú végét. Maga se tudta, miért: talán azt várta, hogy valamit még megérezhet a gyilkos tenyerének melegéből. Csalódnia kellett. A bicska nyele hidegebbnek bizonyult a szeptember végi csípős reggelnél is. Veron gyorsan elkapta a kezét.

Időközben ugyanis gondolataiba villant, hogy kisdíákok csapata bármikor rányithatja az ajtót. Aztán rádöbben, hogy a csupaüveg kirakaton át már meg is láthatták, ahogy ő egy nyilvánvalóan meggyilkolt ember hullája mellett áll, és a halált hozó fegyvert érinti a kezével. De nem hiába olvasta

el betűről betűre Az Est minden egyes számát, és emlékezett élénken a hajmeresztő bűnesetekről beszámoló vezércikkekre. Tudta, hogy első dolga előkeríteni egy hivatalos személyt.

A padlón a már méretes tócsává gyűlt vért gondosan kikerülte.

Kinyitotta az ajtót, és miután a „Nyitva” táblát a „Zárva” oldalára fordította (közben gratulált is magának az előre látásáért), lefutott a lépcsőn az utcára. Rövid tépelődés után jobb felé vette az irányt. Az Árkádiától csupán kétháznyira lakott Vékony doktor, Annuskának, Veron kebelbarátnőjének az édesapja. Neki biztosan egyszerűbb lesz elmagyarázni a helyzetet, mint annak a vérmes Dujmovics főkapitánynak, aki az egyébként is a város túlsó felén lévő ideiglenes kapitányságon őrizte a Monarchia rendjét és Ókanizsa békéjét.

Bár ennek a békének az őrzése nem követelt hősies erőfeszítéseket a rend elkötelezett őreitől. Ókanizsa, ez a hozzávetőlegesen húszezer lakost számláló alföldi városka hírét nem a véres bandaháborúk vagy a vagyonukat elkártyázó főnemesek öngyilkossági kísérletei vitték szét a nagyvilágban. Sőt, a nagyvilág igazából mit sem tudott Ókanizsáról, amit nem csupán a telefonhálózat, villanyvezetékek vagy aszfaltutak hiánya okozott, hanem a helybelieket kevésbé jellemző szenvedélyesség, ambíció és extravagancia. Iparkodni és takarékoskodni! – ha az ókanizsaiaknak szükségük lett volna jelszavakra, bizonyára ezeket tűzték volna zászlajukra, megannyi korabeli mezővároshoz hasonlóan.

A város életéből ráadásul a hűbérúr egzotikuma is hiányzott már évszázadok óta. Miután Savoyai kétes dicsőségű seregei véget vetettek a környéket lakatlanná irtó török uralomnak, Ókanizsát magát a császári kincstár fogadta birtokába, hogy Mária Terézia később szabaddá nyilvánítsa. A város életébe tehát nem avatkozhatott be se gróf, se báró, se más úri haramia, amire a kanizsaiak a maguk módján büszkék is voltak, és függetlenségi hagyományukhoz híven egyként mondtak nemet minden olyan modernizációs vagy iparosodást elősegítő ötletre, ami egy polgártársuk kezébe az átlagosnál kicsivel is több hatalmat juttatott volna – azaz minden bölcs indítványra.

A legtöbben ezen az őszi reggelen is az iparkodással és a takarékoskodással voltak elfoglalva. Veron nem is futott össze senkivel, miközben lélekszakadva igyekezett Vékony doktor háza felé.

Vékony doktor az ebédlőben állva szűrölte a kávéját. Orvosi táskája útra készen várta az asztalon, az üres tányér mellett. A talpig galambszínbe öltözött, ötvenes éveiben járó, városszerte nagytekintéllyel bíró doktor, akinek állát gyér, szürkévé őszült, de büszkén előre meredő kecskeszakáll díszítette, meglepetten fogadta Veron kissé zaklatott köszönését.

– Mi szél hozott erre ilyen korán, kislány? – tette le a doktor a Zsolnay csészét. – Annuska még alszik. Ami nem csoda, hiszen alig éjfél előtt értek haza az anyjával a vasútállomásról. Péter vőmurem az este utazott vissza Pestre. Nagy jövő előtt álló mérnökemberről beszélünk, akit már epekedve vártak vissza a feljebbvalói. Valami vásárcsarnoknak vagy mi az isten csudájának a terveit kell most asztalra tennie. Bevallom, én elvesztem a részletekben, de Annuska kelleténél is bőségesebb beszámolóval szolgálhat a jövődöbelijének még a cipőfűzési szokásairól is... De ezt te bizonyára jól tudod – vizsgálgatta szigorú szemmel a kapkodva lélegző Veront.

– Vili... meghalt... vagyis megölték, ebben egészen biztos vagyok. Odaát, az Árkádiában – szuszogta a helyzethez szerinte teljesen méltatlanul, minden tragikus hangsúlytól mentesen Veron. „Többet kellene teniszezni, akkor lenne elegendő tudóm a drámaisághoz”, gondolta. A drámát azonban nélküle is szolgáltatta Vékonyné, aki a konyhában hallotta meg Veron balladai homályú beszámolóját, és ejtette ki kezéből a Zsolnay csészealjzat.

– Miket beszélsz itt össze, te lány? – hüledezett a kerekded doktorné, született nemes nemzeti Bogdán Erzsébet, Veronnak csak „Zsike néném”. Porcelánkéék szeméit a lányra meresztette, súlyos hajfonata pedig, amit mindig is kissé instabiliter tűzött a feje búbjára, lezuhant a vállára, mintha maga

is érzekelte volna a helyzet drámaiságát.

Vékony doktor letette a csészét az asztalra, kezébe vette a táskáját, és a könyökénél fogva az ajtó felé fordította Veront.

– Menjünk máris – nógatta. Részletes beszámolóra éhes, kikerekedett szemű nejét elegánsan megkerülve Veronnal együtt visszasietett az Árkádiába.

Bármennyire is felzaklatták az események, Veronnak feltűnt, hogy a doktor házára árnyékot borító őszöreg vadgesztenyefa milyen rohamosan veszi lombját. Most is, ahogy elhaladtak alatta, egy tucat rozsdavörös-sárgás levél hullott a járda tégláira, és így tisztán láthatták az ágakra telepedő rigópárt. A madarak ügyet sem vetettek Vili halálára – kegyetlen vidámsággal füttyögték tele a napsugaras reggelt. ...

Veron aggódva várta, hogy hány kisdiaák leskelődik majd a kirakat előtt, mire visszaérnek. Szerencsére azonban egy lélek sem toporgott türelmetlenül a bolt előtt. Úgy látszott, minden úgy maradt, ahogy ő hagyta, és a bűnesetről még mindig csak hármuknak volt tudomása.

Vékony doktor, mintha sejtette volna, mi jár Veron fejében, nagyot sóhajtott, megállt a bejárat előtt és megszólalt:

– Fél órán belül az egész város tudni fogja. Sietnünk kell, hogy Zsike nénéd kíváncsi barátnői elől eltitkolhassuk, amit kell. Már ha van mit titkolni. Már ha nem képzelődtél, Veronkám – vetett kételkedő pillantást a lányra.

Veron szó nélkül kitarta az Árkádia bejáratí ajtaját. Vékony doktor megtorpant, amikor meglátta Vili földön fekvő holttestét és a feketévé alvadt vértócsát.

– A mindenit, igazad volt... 10 év után újra gyilkosság Ókanizsán! Micsoda hírverés lesz ebből! – csóválta a fejét, miközben letérdelt a halott mellé, és ösztönösen a pulzust próbálta kitapintani. Aztán fáradtan megdörzsölte a szemét, és kinyitotta az orvosi táskát.

Mire Vékony doktor végzett a holttesttel, megérkezett a rendőrkapitány is. Dujmovics Lázóért a doktor küldte el Veront a házba, ahová a kapitányságot szállásolták, míg az új városháza fel nem épül, és a rendőrök el nem foglalhatják benne a nekik szánt szobákat. Veron útközben magához tért annyira, hogy Dujmovics kapitánnyal csak ennyit közöljön szűkszavúan:

– Vékony doktor úr kéreti a kapitány urat, sürgős bűnügyben. – Így kitért a gyilkosság ismételt bejelentése elől, ugyanis nem akarta saját magát kellemetlen helyzetbe hozni. Vékony doktor minden további nélkül hitt neki, hiszen kislány kora óta ismerte. Ám Dujmovics Lázó – aki köztudomásúlag lekezelően bánt az okoskodó fehérnépekkel – azonban csak néhány hónapja került a városi rendőrség élére, és rendkívül elégedetlen volt a kisvárosi nyugalommal. Ókanizsán az évi néhány kocsmai késelésen és lányszöktetésen kívül csak a szerelmi bánatukat marólúggal csillapító cselédlányok esetei adtak a rendőrségnek munkát, meg a piaci tolvajlások. Lázó rendőrkapitány – aki korábbi állomáshelyén, a megyeszékhelyen, Zomborban jóval eseménydúsabb munkához szokott – nehezen viselte a tétlenséget.

– Az én őseim egytől egyig harcos granicsárok voltak, akik vérükkel védték a maguk, magyarok földjeit a törököktől! – harsogta rendszeresen a hajdani oszmán-Habsburg határ vitéz és szabad lelkű őrizőire utalva, ha a nagyvendéglői asztaloknál gazdák ültek a közelében.

Nyomatéku meg-megcsördítette a kardját is, ami mindig az oldalán függött – a rossznyelvek szerint még éjszaka is, lévén Lázóné, egy dél-szerbiai fekete szépség maga is igen kardos menyecske. A gazdák eleinte szét is rebbentek a nagy kardcsörtetésre, de azóta megtanulták, hogy Dujmovics kapitány is csak olyasfajta kutya, amelyik ugat, de harapni még senki se látta.

– Már azt hittem, Rózsa Sándor lefogása után sose lesz errefelé ölés! – nyitott be a rendőrkapitány a várhatónál kevésbé zord arckifejezéssel az Árkádiába. – És tessék, mégis! Milyen kár, hogy csak ez

a város bolondja akadt meg a kés hegyén... Milyen ügy lesz ebből, doktorkám? – vágta hátba a maga fogalmai szerint barátságosan Vékonyt olyan gyöngédséggel, hogy a derék orvos kiejtette kezéből a táskáját.

– Ismeri ezt a bicskát, Lázó? – A gyilkos szerszám már a kor tudós szokásához híven egy krumpli közepébe szúrva és dunsztosüvegbe csomagolva vattacsomóba tekerve hevert az Árkádia pultján, a márkiné és a lovag könnyfakasztó románcától alig egy asztallapnyira.

A kapitány fölvette a bicskát, és alaposan megmustrálta.

– Láttam már ilyet, nem is egyet. A kocsmákban minden második legénynek hajszálla ugyanilyen bicskája van. Ami nem csoda: az öreg Bicskás Bicskei az Ürmös kocsmá utcájában csak ezt a fajtát csinálja, no meg a disznóölő késeket – sóhajtott a kapitány. – Látom, maga már végzett a Viliel. Ameddig én kikérdezem a kislányt, szólna a legényeimnek, hogy jöjjenek? A kórházba vitetem velük a maga hulláját. Azazhogya a Viliét, no.

– Még ide kell telegrafálnom a zentai törvényszéki kollégát. Gyilkosság esetén ez az előírás – közölte az orvos a fejét vakarva. – No meg hátha ő többet lát, mint én. Ne felejtse, Lázó, nekem 10 éve nem volt dolgom gyilkossággal.

Vékony doktor becsukta a táskáját, majd a fejéhez kapott és Lázóra nézett:

– Ó, és még valami, kapitány úr! Lehet, hogy egyik bicska olyan, mint a másik... de fogadni mernék, ilyennel nemigen találkozott a kocsmákban – térdelt le a doktor újból Vili mellé, és a fiú ujjainak még langyos szorításából kihúzott egy csillogó tárgyat.

Veron, aki épp kezdte unni a tétlen várakozást a sarokban, közelebb lépett, hogy megszemlélhesse, mit szorongatott Vili az utolsó perceiben.

– Lám, lám, egy igazi aranyóra! Ilyen tényleg nem sok akad a városban – tette zsebre Dujmovics kapitány diadalmas mosollyal a bűnjelet.

túlélő

(2010)



Fotó: Majsai Rita

hitted hogy szárnyas szám röptet kék álmokat
lehelet szemöldök örömtől boltíves
élet homlokzatát vélted hogy fehérlik

te rám se néztél

közönyös téglákba maródott mosolyom
fájdalmat függönyöz napocska-pillasor
fények szikkasztottak pergették bőrömet

te meg se láttál

rozsa horzsolta meg időnek hús vasát
holnap áthanyatlok halálnak ölébe
emlékem leomlik pora hull folyóba

és te most könnyörülsz

[1] Minekutána elolvastam, eléggé megütköztem azon, hogy filozófiai periodikák foglalkoznak vele. Ebből is látszik, hogy egy lapot sem láttak belőle. Az öreg Hans Georg autobiográfiája ugyanis sokkal, de sokkal izgatóbb, mint szaktudományos művei, és így voltaképpen az én lapomhoz hasonló orgánumbokba illő az ismertetése. Tervbe is vettem egy cikksorozat írását a jó Gadamer szexuális kórtörténetét feldolgozandó, de ezt még meg kell tárgyalnom T. Mihállyal. Mindenesetre már most fölhívnom a figyelmet, kedves olvasók, a várható cikkekre.

[2] Időnként áll-leesve csodálkozom, minő szavak törnek elő kis észbeli turistaszótáramból: lombkorona. Nyilvánvalóan Biológia „Rácskáló” Tanárnőm helyezte el az I bötű alá. Nahát.

[3] S ha nem ismerte is volna, akkor segített volna néki a zsoldosok karját övező vörös szalag, mely jelezte, hogy ők a Bosszúálló Kutyapeccér-Vezér katonái.

[4] Bárki ember, a Csodalépcsőre kapaszkodva jusson eszedbe, hogy akármily sebességgel is szállít téged a magasba, méltóságodat elvesztve fogsz lekeveredni róla, s a tudással, hogy a lent és főt között viszonylagos hosszúságú az útvonal.

[5] Drága barátom, igazán nem akarok szóismétlésekbe bonyolódni, ám mit tegyek, ha minden üvegből volt ott?

[6] Tudjuk jól, hogy ez egy óhajtó mondat, de Percivál csak kijelentő módban volt képes óhajtani.

[7] A *Pál*ban nem volt biztos, merthogy anyja gyakorta szólította meg más és más neveken.

[8] Magyarul jövőre jelenik majd meg egy szerzetes-kiadó gondozásában.

[9] Tulajdonnevek gyakran válnak köznevekké. Ilyenkor természetesen már kis kezdőbetűkkel írjuk őket, s az egykori tulajdonnév írásmódjától esetleg más tekintetben is eltérünk: röntgen, pecsovic, havanna; ferencjóska, szentistván, háryjános; stb. (...) A köznevesülés lassú folyamat. (...) Az írásmódváltozásra csak akkor kerülhet sor, ha a társadalmi tudatban a köznévvé válás már elég széles körben végbement. (201. §)

[10] Szent István Emlékkönyv (reprint), szerk. Török József, Szent István Társulat, Bp., 1988

[11] Az emberek korábban értek akkor és ott. Ki lett volna az a bárgyú tenyésztő, aki önnön haláláig babusgatja állatát?

[12] Ebből is olvasható, hogy a disznók közössége nem akármilyen ceremoniális és retorikus képzést írt elő egyébiránt mély műveltséggel és főleg isteni muzikális érzékkel bíró tagjainak.

Tartalom

- [Impresszum](#)
- [Előszó, ami valójában figyelmeztetés](#)
- [I. Mesék](#)
 - [Kalózkod Goldineában](#)
 - [Tavasza spájzban](#)
 - [Vizorka és Zomb Izsák](#)
 - [Három halál](#)
- [II. Friss nyomok](#)
 - [Poszttraumatikus pedikúr](#)
 - [Szinkronban](#)
 - [Ég veled, mama](#)
 - [Az eichstätti remeték meséje](#)
- [III. Zsengék](#)
 - [Diarium](#)
 - [Kis lottótörténet](#)
 - [Percivál a Nyugatvégi Plázában](#)
 - [Kosztolányi-relikviák](#)
 - [Augusztus 20.](#)
 - [Állítólag](#)
 - [Magdolna](#)
- [IV. Kóstoló](#)
 - [A fekete zongora – krimi 1. fejezet](#)
 - [túlélő](#)